

รายงานสรุปโครงการ

“การเพิ่มการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา
ในเด็กและเยาวชนที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม”



จัดทำโดย

สถาบันวิจัยและพัฒนา

กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

สนับสนุนโดยองค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติประจำประเทศไทย (UNICEF)



unicef



คำนำ

รายงานสรุปโครงการ “การเพิ่มการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาในเด็กและเยาวชนที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม” เป็นโครงการที่กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนดำเนินการภายใต้การสนับสนุนงบประมาณจากองค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (UNICEF) โดยได้ดำเนินการในช่วงเดือนมิถุนายน ๒๕๕๙ ถึงเดือนธันวาคม ๒๕๕๙

กระบวนการยุติธรรมทางอาญาแบบปกติ จะเน้นการแก้แค้นทดแทน ขณะที่กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน จะเน้นไปที่การแก้ไขเยียวยา การใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาทั้งการหันเหคดี (Diversion) และการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice) ต่างก็มุ่งหมายไปที่การผันเด็กออกจากกระบวนการทางอาญา ซึ่งทางโครงการได้นำอุปสรรคปัญหา ข้อขัดข้องในการใช้มาตรการพิเศษ มาทำการศึกษาวิจัย พร้อมทั้งสื่อสารทำความเข้าใจกับบุคลากรทั้งจากหน่วยงานในสังกัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานอัยการคดีเยาวชนและครอบครัว ศาลเยาวชนและครอบครัว ตลอดจนดำเนินการในการปรับปรุงคู่มือ ปรับปรุงหลักสูตรการฝึกอบรมบทบาทผู้ประสานการประชุมเพื่อจัดทำแผนบำบัดแก้ไขฟื้นฟู และได้จัดให้มีการฝึกอบรมบุคลากรที่พร้อมจะนำแนวทาง ความรู้ ทักษะไปดำเนินการเพื่อประโยชน์ต่อเด็กที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ต่อไป

คณะทำงานโครงการ

สารบัญ

	หน้า
คำนำ.....	(๑)
สารบัญ.....	(๒)
บทสรุปผู้บริหาร.....	(๓)
ส่วนที่ ๑ หลักการและเหตุผล.....	
หลักการและเหตุผล.....	๑
ส่วนที่ ๒ แนวคิด หลักการว่าด้วยการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา แก่เด็กและเยาวชนที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม	
๒.๑ มาตรฐาน แนวแนะของสหประชาชาติในการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา..	๔
๒.๒ แนวคิดเรื่องการหันเหคดีและมาตรการทางเลือกแทนการดำเนินคดีอาญา.....	๑๐
๒.๓ แนวคิดเรื่องกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์.....	๑๐
๒.๔ กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในกระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชนไทย....	๑๒
๒.๕ อุปสรรคปัญหาในการนำมาตราการพิเศษมาใช้แทนการดำเนินคดีอาญาในชั้นก่อนฟ้อง.	๑๓
ส่วนที่ ๓ ผลการดำเนินการ	
๓.๑ การแต่งตั้งคณะทำงานและที่ปรึกษาโครงการ.....	๑๗
๓.๒ จัดทำคู่มือแนวทางการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาในชั้นก่อนฟ้อง...	๑๘
๓.๓ จัดทำหลักสูตรการอบรมผู้ปฏิบัติหน้าที่ผู้ประสานการประชุมตามมาตรการพิเศษ แทนการดำเนินคดีอาญาในชั้นก่อนฟ้อง.....	๓๐
๓.๔ การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาบทบาทหน้าที่ผู้ประสานการประชุมเพื่อจัดทำ แผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูตามมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาในชั้นก่อนฟ้อง..	๓๒
ส่วนที่ ๔ ผลผลิตของโครงการ	
๔.๑ คู่มือการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาในชั้นก่อนฟ้อง มาตรา ๘๖ (ฉบับแก้ไขปรับปรุง) พ.ศ. ๒๕๕๙.....	๔๐
๔.๒ หลักสูตรฝึกอบรมผู้ประสานการประชุมเพื่อจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูและการติดตาม ตามมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาในชั้นก่อนฟ้อง.....	๔๕
ส่วนที่ ๕ สรุปผล	
๕.๑ ข้อค้นพบ.....	๔๔
๕.๒ ข้อเสนอแนะ.....	๔๕

ภาคผนวก

บทสรุปผู้บริหาร

จากรายงานสถิติคดีของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนพบว่า จำนวนของคดีเด็กและเยาวชนที่ศาลพิพากษาให้ใช้วิธีการควบคุมตัวเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งไม่สอดคล้องกับข้อเสนอแนะของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก และกฎอันเป็นมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยการบริหารงานยุติธรรมเกี่ยวกับคดีเด็กและเยาวชน (กฎกรุงปักกิ่ง) ในด้านการลดการใช้มาตรการทางตุลาการกับเด็กและเยาวชนและให้ใช้การลิดรอนเสรีภาพเป็นมาตรการสุดท้ายและมีระยะเวลาสั้นที่สุด และแม้ว่าในพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวฯ จะกำหนดให้มีการใช้มาตรการอื่นแทนการดำเนินคดี แต่ก็ยังมีการใช้กลไกนี้น้อยมาก เนื่องจากข้อติดขัดในด้านการตีความเจตนารมณ์ของกฎหมาย และการขาดความรู้ ความเข้าใจและความชัดเจนในเรื่องเงื่อนไขและแนวทางขั้นตอนการปฏิบัติ ส่งผลให้มีการหันเหคดีเด็กและเยาวชนน้อยลง แต่ในทางกลับกันก็ส่งผลให้เกิดกลไกนอกระบบในการผันเด็กออกจากกระบวนการยุติธรรมซึ่งไม่ได้ผ่านการคัดกรองและดูแลอย่างเหมาะสม ส่งผลให้เด็กและเยาวชนบางรายที่อาจมีปัญหาซับซ้อน แต่เพิ่งเริ่มกระทำผิดครั้งแรกหรือโดนจับกุมครั้งแรกไม่ได้รับการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูที่เหมาะสมต่อสภาพปัญหาและความจำเป็นและอาจมีความเสี่ยงสูงต่อการกระทำผิดซ้ำได้

กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนร่วมกับองค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (UNICEF) เห็นความสำคัญของปัญหาดังกล่าว จึงจัดให้มีโครงการ “การเพิ่มการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาในเด็กและเยาวชนที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม” โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

๑. เพื่อสร้างคู่มือและแนวทางปฏิบัติ ในการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาในชั้นก่อนฟ้องที่ประกอบไปด้วย

๒. เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ และทักษะที่จำเป็นแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชน ในการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาในชั้นก่อนฟ้อง ตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวฯ

๓. เพื่อปรับโครงสร้างของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อรองรับการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาในชั้นก่อนฟ้อง

ผลการดำเนินงาน

๑. ทบทวนแนวคิด หลักการว่าด้วยเรื่องการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาแก่เด็กและเยาวชน ประกอบด้วย

๑) มาตรฐาน แนวแนะของสหประชาชาติ ได้แก่ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก กฎแห่งกรุงปักกิ่ง กฎแห่งกรุงฮาวาน่า ข้อเสนอแนะแห่งกรุงริยาด กฎแห่งกรุงโตเกียว ข้อเสนอแนะแห่งกรุงเวียนนา ยุทธศาสตร์ต้นแบบ

๒) แนวคิดเรื่องการหันเหคดีและมาตรการทางเลือกแทนการดำเนินคดีอาญา

๓) แนวคิดเรื่องกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์

๔) กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในกระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชนไทย

๕) อุปสรรคปัญหาในการนำมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญามาใช้แทนการดำเนินคดีอาญา

๒. จัดทำคู่มือแนวทางการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาในชั้นก่อนฟ้องที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม

๓. จัดทำหลักสูตรอบรมผู้ประสานการประชุมตามมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาในชั้นก่อนฟ้อง

๔. ประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาบทบาทหน้าที่ผู้ประสานการประชุมเพื่อจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูตามมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาในชั้นก่อนฟ้อง” ระหว่างวันที่ ๒๑ - ๒๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ ณ โรงแรมเจ้าพระยาปาร์ค ถนนรัชดาภิเษก ดินแดง กรุงเทพมหานคร

ข้อค้นพบ

๑. ผลจากการทบทวนมาตรฐานของสหประชาชาติ พบว่า หลักการสำคัญ คือ การลดทอนเสรีภาพควรเป็นมาตรการสุดท้ายในการปฏิบัติ และใช้เวลาให้สั้นและเหมาะสมที่สุด โดยให้ใช้มาตรการในการหั่นเหตกรรมรวมถึงการส่งเสริมให้ใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์แทนการดำเนินคดีอาญา

๒. แนวคิดในการหั่นเหตกรรม มักใช้กับเด็กที่กระทำความผิดซึ่งไม่ใช่กรณีความผิดร้ายแรง เพื่อป้องกันไม่ให้กระทำความผิดซ้ำอีก เนื่องด้วยการดำเนินคดีอาญาอย่างเป็นทางการจะเป็นการสร้างตราบาปให้แก่เด็กกว่าเป็นผู้กระทำความผิดมาก่อน ซึ่งจะนำไปสู่พฤติกรรมกระทำความผิดซ้ำในอนาคตได้ จึงควรหลีกเลี่ยงการนำเด็กเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญาโดยไม่จำเป็น

๓. กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ เป็นแนวคิดที่มองว่า การกระทำความผิดอาญาก่อให้เกิดผลกระทบหรือความเสียหาย ทำลายสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างบุคคลและความสมานฉันท์ในสังคมจึงจำเป็นต้องมีการเยียวยาฟื้นฟู โดยวัตถุประสงค์หลัก คือการเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายได้รับการชดเชยเยียวยาจากผลกระทบที่เกิดขึ้น ซึ่งรวมทั้ง ผู้เสียหาย ผู้กระทำความผิด ครอบครัว และชุมชน นอกจากนั้นยังช่วยให้ผู้กระทำความผิดได้มองเห็นมูลเหตุและผลกระทบอันเกิดจากการกระทำของตนและแสดงความรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้น อีกทั้งยังช่วยให้ชุมชนเกิดความเข้าใจในสาเหตุเบื้องหลังของอาชญากรรมอันจะส่งเสริมให้เกิดสวัสดิภาพของชุมชนและการป้องกันอาชญากรรม

๔. หลักกฎหมายในเรื่องการหั่นเหตกรรมที่เป็นความผิดเล็กน้อยออกจากกระบวนการยุติธรรม มีบัญญัติเป็นกฎหมายตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๙๔ แต่เริ่มดำเนินการจริงเมื่อเดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๖

๕. อย่างไรก็ตาม สถิติการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ตามมาตรา ๖๓ ตาม พ.ร.บ. ศาลเยาวชนและครอบครัวฯ พ.ศ. ๒๕๓๔ และ มาตรา ๘๖ ตาม พ.ร.บ. ศาลเยาวชนและครอบครัวฯ พ.ศ. ๒๕๕๓ กลับมีตัวเลขที่ลดลงอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ สถิติการใช้ มาตรา ๖๓ จากปีงบประมาณ ๒๕๔๙ – ๒๕๕๔ มีจำนวน ๑๖,๖๖๘ คน ลดเหลือเพียง ๓,๒๒๔ คน จากการใช้มาตรา ๘๖ ในปีงบประมาณ ๒๕๕๓ - ๒๕๕๔

๖. โครงการฯ ได้อบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการตามมาตรการพิเศษฯ แล้วเสร็จ ในส่วนของคู่มือได้นำเสนอต่อผู้บริหารกรมพินิจฯ เพื่อพิจารณาประกาศใช้อย่างเป็นทางการต่อไป

ข้อเสนอแนะ

๑. กระบวนการในการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา มีความเกี่ยวข้องกับหน่วยงานอื่นได้แก่ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ศาลเยาวชนและครอบครัว อัยการฝ่ายคดีเยาวชนและครอบครัว และสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ซึ่งในแต่ละหน่วยงานก็ยังมีกระทำการและความเข้าใจในกระบวนการใช้มาตรการพิเศษที่แตกต่างกัน เมื่อโครงการฯ ได้มีการจัดทำคู่มือขึ้นมาใหม่ ประกอบกับการที่ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวฯ ได้รับการแก้ไขใหม่ จำเป็นต้องมีการทำความเข้าใจกับบุคลากรจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีความเข้าใจที่ตรงกัน อันจะนำไปสู่การมีประสิทธิภาพในการดำเนินการเพิ่มมากขึ้น

๒. โดยเมื่อมีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อชี้แจงแนวทางปฏิบัติและจัดการอบรมให้ความรู้แก่บุคลากรผู้ทำหน้าที่ประสานการประชุมเพื่อจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู และได้แนวทางและการฝึกอบรมไปปฏิบัติใช้ในหน่วยงาน จำเป็นต้องมีการกำกับติดตาม และประเมินผลจากการนำมาตรการพิเศษไปใช้ โดยจัดให้มีการนิเทศติดตามงาน ตามภูมิภาคหรือพื้นที่ที่มีปัญหาอุปสรรค หรือจัดประชุมทบทวนปัญหาอุปสรรค

จากการปฏิบัติงาน รวมทั้งการหาแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) เพื่อเป็นต้นแบบให้หน่วยงานอื่นๆ ได้นำไปปรับใช้กับบริบทพื้นที่ของตน

๓. ควรมีการประชาสัมพันธ์ส่งเสริมให้สาธารณะชนรับรู้ถึงกระบวนการดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ปกครอง เด็กและเยาวชน ผู้เสียหาย รวมถึงบุคลากรในกระบวนการ ได้แก่ พนักงานสอบสวน อัยการ ผู้พิพากษา เพื่อเป็นการสร้างความตระหนักรู้ถึงกระบวนการอื่นนอกจากการดำเนินคดีทางอาญาปกติ ที่เปิดโอกาสให้เด็ก ผู้เสียหาย ชุมชน ได้ร่วมกันแก้ไขปัญหา และเป็นการคืนศักดิ์ศรีสังคมโดยไม่สร้างตราบาปและผลกระทบต่อการเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ผู้เสียหายก็ได้รับการชดเชยเยียวยา ชุมชนสังคมมีความปลอดภัยสงบสุข

๔. โครงการฯ เป็นการทำการศึกษาวิจัย เพื่อหาข้อค้นพบต่ออุปสรรคในการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาในชั้นก่อนฟ้อง และหาแนวทางในการเพิ่มการใช้มาตรการพิเศษ ซึ่งมีความจำเป็นที่ต้องมีการประเมินผลโครงการ ว่าสิ่งที่ดำเนินการไปแล้วก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ หรือมีข้อเสนอแนะอื่นเพื่อเป็นการปรับปรุงพัฒนาแนวทางที่โครงการได้ดำเนินการไปแล้ว ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อเด็กและเยาวชนที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม

ส่วนที่ ๑

หลักการและเหตุผล

กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนมีภารกิจหลักในการให้การแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดและเยาวชนกระทำผิดอีก โดยวิธีการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูนั้นมีกรอบแนวทางปฏิบัติที่สำคัญ ๒ ประการ คือ ข้อกำหนดทางกฎหมาย ได้แก่ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ และข้อกำหนดในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child: CRC) ซึ่งเป็นสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศที่ประเทศไทยได้ให้สัตยาบัน ในปี พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อกำหนดของอนุสัญญาฯ มีความสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ได้เสนอให้ใช้กระบวนการยุติธรรมทางเลือกแทนการดำเนินคดีอาญากับเด็กและเยาวชน เพื่อเป็นการให้การคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชน ด้วยการให้โอกาสในการปรับพฤติกรรมโดยไม่ต้องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ซึ่งจะเป็นตราบาป (Stigma) และมีความเสี่ยงต่อการได้รับผลกระทบจากการถูกดำเนินคดีและสูญเสียอิสรภาพ และเพื่อเพิ่มประสิทธิผลด้านการลดการกระทำผิดซ้ำ นอกจากนี้ ข้อกำหนดให้ใช้ทางเลือกอื่นแทนการดำเนินคดี (Diversionary options) ยังได้ถูกกำหนดในกฎและแนวแนะต่างๆ ขององค์การสหประชาชาติ (United Nations rules and guidelines) เช่น United Nations Standard Minimum Rules for the Administration of Juvenile Justice ๑๙๘๕ :Beijing Rules (กฎแห่งกรุงปักกิ่ง) ,United Nations Standard Minimum Rules for Non-Custodial Measures ๑๙๙๐ : Tokyo Rules (กฎแห่งกรุงโตเกียว) ,United Nations for the Prevention of Juvenile Delinquency ๑๙๙๐ : Riyadh Guidelines (ข้อแนะนำแห่งกรุงริยาด) ,United Nations Rules for the Protection of Juvenile Deprived of Their Liberty ๑๙๙๐: Havana Rules: (กฎแห่งกรุงฮาวานา) และ United Nations Model Strategies and Practical Measures on the Elimination of Violence against Children in the Field of Crime Prevention and Criminal Justice (ยุทธศาสตร์ต้นแบบและมาตรการทางปฏิบัติของสหประชาชาติว่าด้วยการจัดการความรุนแรงต่อเด็กในสาขาป้องกันอาชญากรรมและความยุติธรรมทางอาญา)

จากรายงานสถิติคดีของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนพบว่า จำนวนคดีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนทั่วประเทศในรอบห้าปีที่ผ่านมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๓ ถึง พ.ศ. ๒๕๕๗ พบว่าจำนวนคดีที่กระทำโดยกลุ่มเด็กอายุน้อยคือ ๑๐ ปีแต่ไม่เกิน ๑๕ ปี มีจำนวนเพิ่มสูงขึ้นกว่าเท่าตัว โดยในปี พ.ศ. ๒๕๕๓ จากจำนวนคดีทั้งหมด ๔๔,๐๕๗ คดี มีจำนวนคดีที่เป็นกลุ่มเด็กอายุน้อยจำนวน ๖,๐๕๔ คดี คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๗๔ และในปี พ.ศ. ๒๕๕๗ จากจำนวนคดีทั้งหมด ๓๖,๕๓๗ คดี เป็นคดีกลุ่มเด็กอายุน้อยจำนวน ๑๐,๗๗๖ คดี คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๔๔

นอกจากนี้ จำนวนของคดีเด็กและเยาวชนที่ศาลพิพากษาตัดสินให้ใช้วิธีการควบคุมตัวมีจำนวนเพิ่มสูงขึ้น โดยในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ จากคดีทั้งหมดจำนวน ๓๐,๘๑๗ คดี มี ๖,๑๙๐ คดี ที่ศาลมีคำสั่งให้การฝึกและอบรมหรือจำคุก คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๑๒ ขณะที่ในปี พ.ศ. ๒๕๕๗ พบว่าจากจำนวนคดีทั้งหมด ๒๙,๖๔๓ คดี มี ๗,๓๕๘ คดี ที่ศาลมีคำสั่งให้การฝึกและอบรมหรือจำคุก คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๘๒

จึงอาจสรุปได้ว่า ในขณะที่เด็กและเยาวชนที่ต้องหาว่ากระทำความผิดมีอายุน้อยลง กระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชนกลับมีแนวโน้มในการใช้มาตรการการควบคุมตัวที่เพิ่มสูงขึ้น ซึ่งไม่สอดคล้องกับข้อเสนอแนะของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก มาตรฐานและแนวแนะต่างๆ ของสหประชาชาติ ในด้านการลดการใช้มาตรการทางตุลาการกับเด็กและเยาวชน และให้ใช้การจับกักขังและจำคุกเป็นมาตรการสุดท้ายและมีระยะเวลาที่เหมาะสมและสั้นที่สุด

แม้ว่าในพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวฯ จะกำหนดให้มีการใช้มาตรการอื่นแทนการดำเนินคดี (เช่นในมาตรา ๘๖ และ ๙๐) แต่ยังมีการใช้กลไกนี้ในการพ้นผิดออกจากกระบวนการยุติธรรมอยู่น้อยมาก โดยมีเหตุขัดข้องในการตีความเจตนารมณ์ของกฎหมายจากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งในส่วนของกรมพินิจฯ อัยการ และศาลเยาวชนและครอบครัว ซึ่งทางกรมพินิจฯ ได้มีความพยายามในการกำหนดให้ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญากับเด็กและเยาวชนอย่างต่อเนื่อง และได้ร่วมกับอัยการคุ้มครองสิทธิเด็ก เยาวชน และสถาบันครอบครัว สำนักงานคดีครอบครัว สำนักงานอัยการสูงสุด และฝ่ายความร่วมมือด้านการบังคับใช้กฎหมาย (International Narcotics and Law Enforcement-INL) สถานเอกอัครราชทูตสหรัฐอเมริกาประจำประเทศไทย จัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการเรื่อง "ปัญหาการบังคับใช้มาตรการพิเศษแทนการคดีอาญาในชั้นก่อนฟ้องคดี" ในระหว่างวันที่ ๑๔ - ๑๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๙ โดยมีผู้เข้าร่วมประกอบด้วยผู้ปฏิบัติงานจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ศาลเยาวชนและครอบครัว สำนักงานอัยการคดีเยาวชนและครอบครัว และกรมพินิจฯ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาในชั้นก่อนฟ้องคดีจากผู้ปฏิบัติในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชน ทั้งในส่วนของปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการพัฒนาระบบและกระบวนการขั้นตอนในการนำมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาในชั้นก่อนฟ้องไปใช้ให้เพิ่มมากขึ้น

ผลการสัมมนาพบว่า ในปัจจุบันคณะผู้บริหารของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความเห็นตรงกันถึงความสำคัญของการเพิ่มการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาสำหรับเด็กและเยาวชน หากเพียงแต่ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องยังขาดความรู้ความเข้าใจและความชัดเจนในเรื่องเงื่อนไข และแนวทางขั้นตอนการปฏิบัติ รวมทั้งยังมีความเห็นต่างกันในเรื่องของข้อกำหนดทางกฎหมายที่สำคัญ คือการกำหนดเงื่อนไขให้ต้องเป็นคดีที่มีผู้เสียหายและผู้เสียหายต้องให้การยินยอม จึงสามารถใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาได้ โดยที่ประชุมได้ให้ข้อเสนอแนะในการจัดเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อให้เกิดมาตรฐานแนวทางปฏิบัติที่ตรงกัน รวมถึงเสนอให้มีการปรับแก้กฎหมายให้สามารถใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาได้แม้ว่าจะมีหรือไม่มีผู้เสียหายก็ตาม นอกจากนี้ข้อมูลจากผู้ปฏิบัติที่เกี่ยวข้องยังสะท้อนให้เห็นว่า การที่กระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชนขาดช่องทางในการหันเหคดีที่เป็นการกระทำผิดเล็กน้อย ทำให้เกิดกลไกนอกระบบในการพ้นผิดโดยไม่ผ่านการคัดกรองและดูแลอย่างเหมาะสม ส่งผลให้เด็กและเยาวชนที่อาจมีปัญหาซับซ้อนแต่เพิ่งเริ่มกระทำผิดครั้งแรกหรือโดนจับกุมครั้งแรก ไม่ได้รับการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูที่เหมาะสมต่อสภาพปัญหาและความจำเป็น และอาจมีความเสี่ยงสูงต่อการกระทำผิดซ้ำได้ เมื่อเด็กและเยาวชนมีปัญหามากขึ้นจนไม่สามารถใช้กลไกนอกระบบได้ จึงถูกนำตัวเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ซึ่งจะให้เป็นเด็กและเยาวชนกลุ่มที่มีแนวโน้มในการสะสมปัญหาที่อาจยากแก่การแก้ไข หากเด็กและเยาวชนที่มีปัญหาพฤติกรรมและการทำความผิดโดยเฉพาะกลุ่มที่อายุน้อยได้รับการแก้ไขฟื้นฟูอย่างทันท่วงทีและครอบคลุมถึงปัญหาและความจำเป็น จะมีโอกาสในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและกลับตนเป็นคนดีได้ง่ายกว่าเด็กที่ปล่อยให้ปัญหาสะสมจนกระทำ ความผิดร้ายแรงและยากแก่การแก้ไข

ทั้งนี้ในปัจจุบันมีการเสนอเพื่อขอแก้ไขพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวฯ ในมาตราต่างๆ รวมทั้งมาตราที่เกี่ยวข้องกับเงื่อนไขการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา จากบันทึกหลักการและเหตุผลประกอบการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย มีการกำหนดให้สามารถใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา (มาตรา ๘๖) ได้ในกรณีทั้งที่มีและไม่มีผู้เสียหาย รวมถึงให้ศาลเยาวชนเข้ามาตรวจสอบแผนการแก้ไขฟื้นฟูเมื่อมีผู้ร้องขอ ซึ่งจำเป็นต้องมีการปรับวิธีการ ขั้นตอนในการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาในชั้นก่อนฟ้อง สื่อสารทำความเข้าใจกับผู้เกี่ยวข้อง และพัฒนาโครงสร้างหน่วยงาน รวมถึงจัดทำคู่มือแนวทางปฏิบัติให้มีความชัดเจน สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง เพื่อให้มีการเพิ่มการ

ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญากับเด็กและเยาวชน ซึ่งนอกจากจะเป็นการให้โอกาสกับเด็กและเยาวชนในการได้รับการแก้ไขบำบัดฟื้นฟู ลดผลกระทบทางลบที่อาจเกิดขึ้นจากการถูกดำเนินคดีและเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม รวมถึงการให้การช่วยเหลือเยียวยาผู้เสียหาย ยังจะส่งผลให้ประเทศไทยมีแนวทางการปฏิบัติที่สอดคล้องกับข้อกำหนดและมาตรฐานการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติต่อไปอีกด้วย

ดังนั้นกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ร่วมกับองค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (UNICEF) จึงจัดให้มีการดำเนินโครงการ “การเพิ่มการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาในเด็กและเยาวชนที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม” ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

๑. เพื่อสร้างคู่มือและแนวทางปฏิบัติ ในการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาในชั้นก่อนฟ้อง
๒. เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและทักษะที่จำเป็นแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชน ในการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาในชั้นก่อนฟ้อง ตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวฯ
๓. เพื่อปรับโครงสร้างของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อรองรับการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาในชั้นก่อนฟ้อง

กลุ่มเป้าหมาย

๑. บุคลากรกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน สำนักงานอัยการสูงสุด ศาลเยาวชนและครอบครัว และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ
๒. เด็กและเยาวชนที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ทั้งในส่วนของผู้ต้องหาว่ากระทำความผิดและผู้เสียหายที่มีเงื่อนไขตรงกับข้อกำหนดในการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา

กิจกรรม

๑. ศึกษาข้อมูล และแนวทางการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาในชั้นก่อนฟ้อง
๒. จัดประชุมผู้เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมกันจัดทำคู่มือแนวทางการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาในชั้นก่อนฟ้อง
๓. จัดทำหลักสูตรอบรมผู้ดำเนินการมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาในชั้นก่อนฟ้อง
๔. ดำเนินการจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อชี้แจงแนวทางปฏิบัติ และจัดการอบรมให้ความรู้แก่บุคลากรผู้ปฏิบัติงาน
๕. จัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินกิจกรรมของโครงการ เพื่อนำเสนอต่อผู้บริหาร

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. หน่วยงานมีโครงสร้างการดำเนินงานที่รองรับการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาในชั้นก่อนฟ้อง
๒. ผู้ปฏิบัติที่เกี่ยวข้องมีความรู้ความเข้าใจและนำแนวทางที่ได้ไปปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง
๓. มีการเพิ่มการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาในชั้นก่อนฟ้อง
๔. ผู้เสียหายในกระบวนการมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาในชั้นก่อนฟ้อง โดยเฉพาะกลุ่มเด็กและเยาวชนได้รับการช่วยเหลือและเยียวยาที่เหมาะสม
๕. เด็กและเยาวชนได้รับโอกาสในการกลับตนเป็นคนดีได้โดยไม่ต้องเข้าสู่การพิจารณาคดีและไม่ถือว่าเป็นผู้กระทำความผิด อันเป็นการแก้ไขและพัฒนาเด็กและเยาวชนทั้งร่างกาย จิตใจ อีกทั้งยังช่วยลดปริมาณคดีเข้าสู่ศาล และลดการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน

ส่วนที่ ๒

แนวคิด หลักการว่าด้วยการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาแก่เด็กและเยาวชน ที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม

กระบวนการยุติธรรมทางอาญามีหลักคิดสำคัญคือการนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษเป็นหลัก จนเป็นเหตุให้มีคดีเข้าสู่กระบวนการพิจารณาคดีของศาลเป็นจำนวนมาก และมีได้ให้ความสำคัญต่อการแก้ไขปัญหาในสังคม เนื่องจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญามุ่งความสนใจไปที่ผู้กระทำความผิด โดยเอาผู้กระทำความผิดเป็นศูนย์กลางและมุ่งที่ผล คือ การทำให้แน่ใจว่าผู้กระทำความผิดได้รับการลงโทษสาสมกับการกระทำความผิด อันเป็นการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดโดยใช้คุก เรือนจำ หรือสถานพินิจ/ศูนย์ฝึกอบรมในกรณีเด็กและเยาวชนเป็นหลัก ดังนั้น เพื่อที่จะหาทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว จึงมีการปรับเปลี่ยนแนวคิดจากเดิมที่เน้นในเรื่องกระบวนการยุติธรรมเชิงแก้แค้นทดแทน (Retributive Justice) มาเป็นแนวคิดใหม่โดยเน้นเรื่องกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice) ซึ่งเป็นกระบวนการที่มีวัตถุประสงค์มุ่งเน้นไปที่คำถามพื้นฐาน ๓ ข้อ คือ ความเสียหาย หรือผลกระทบที่เกิดขึ้นคืออะไร จะแก้ไขเยียวยาได้อย่างไร และใครจะเป็นผู้แก้ไขเยียวยาและด้วยวิธีการอย่างไร โดยกระบวนการดังกล่าวเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย ทั้งผู้กระทำความผิด ผู้เสียหาย ครอบครัว ชุมชน สังคม เข้าร่วมกระบวนการอันเป็นภาระหน้าที่ในการแก้ไขเยียวยาให้ความเสียหายกลับคืนดังเดิมให้มากที่สุด และสร้างให้เครือข่าย ครอบครัว ชุมชน สังคม ให้มีความเข้มแข็งในการที่จะป้องกันการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนในอนาคต

ในส่วนนี้จะกล่าวถึงหลักการ แนวคิดในการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาต่อเด็กและเยาวชนที่ต้องหาว่ากระทำการอันกฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิด และจะเน้นย้ำหลักการ แนวคิดของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์

๒.๑ มาตรฐาน แนวแนะของสหประชาชาติในการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา

๒.๑.๑ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child)

องค์การสหประชาชาติได้มองเห็นความสำคัญของเด็กด้วยเหตุที่ว่าเด็กยังไม่มีวุฒิภาวะที่เติบโตเต็มที่ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ จึงจำเป็นต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กให้สิทธิแก่เด็กทุกคนในโลกใบนี้ โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติจากความแตกต่างด้านเชื้อชาติ สีผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมืองหรืออื่นๆ การกระทำทั้งปวงที่เกี่ยวข้องกับเด็กต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นลำดับแรก

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กได้ให้หลักประกันในการคุ้มครองสิทธิเด็กที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญาไว้ในข้อ ๓๗ และ ๔๐ เช่น จะไม่มีเด็กคนใดได้รับการทรมาน หรือถูกปฏิบัติ หรือลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือต่ำช้า จะไม่มีการลงโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิตที่ไม่มีโอกาสจะได้รับการปล่อยตัว^๑ ต้องได้รับการปฏิบัติด้วยมนุษยธรรม ด้วยความเคารพในศักดิ์ศรีแต่กำเนิดของมนุษย์ และในลักษณะที่คำนึงถึงความต้องการของบุคคลในวัยนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เด็กทุกคนที่ถูกกีดกันเสรีภาพจะถูกแยกต่างหากจากผู้ใหญ่^๒

เด็กทุกคนถูกกล่าวหาต้องได้รับการสันนิษฐานว่าบริสุทธิ์ไว้ก่อน ได้รับการแจ้งข้อหาทันที ได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมาย ได้รับการตัดสินใจโดยไม่ชักช้า จะไม่ถูกบังคับให้เปิดเผยความหรือสารภาพผิด สามารถ

^๑ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ข้อ ๓๗ (ก)

^๒ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ข้อ ๓๗ (ค)

ซักถามหรือซักค้านพยาน และให้พยานของตนเข้ามามีส่วนร่วม และให้มีการซักถามพยานแทนตนภายใต้เงื่อนไขแห่งความเท่าเทียมกัน หากพิจารณาว่าได้มีการฝ่าฝืนกฎหมายอาญา ก็ให้การวินิจฉัยหรือมาตรการใดที่กำหนดโดยผลของการวินิจฉัยนั้น ได้รับการทบทวนโดยหน่วยงานหรือองค์กรตุลาการที่มีอำนาจเป็นอิสระและเป็นกลางในระดับสูงขึ้นไป ให้มีความช่วยเหลือด้านล่าม และในทุกขั้นตอนของกระบวนการพิจารณาคดีให้เคารพเรื่องความเป็นส่วนตัวของเด็กอย่างเต็มที่^๓

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กได้กำหนดหลักการกว้างๆ ในการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา โดยให้ประกันว่าจะไม่มีเด็กคนใดถูกลิดรอนเสรีภาพโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือโดยพลการ การจับกุมกักขังหรือจำคุกเด็กจะต้องเป็นไปตามกฎหมาย และจะใช้เป็นมาตรการสุดท้ายเท่านั้น และให้มีระยะเวลาที่สั้นที่สุดอย่างเหมาะสม^๔ ยอมรับสิทธิของเด็กทุกคนที่ถูกกล่าวหา ตั้งข้อหา หรือถูกถือว่าได้ฝ่าฝืนกฎหมายอาญา ที่จะได้รับการปฏิบัติต่อในลักษณะที่สอดคล้องกับการส่งเสริมความสำนึกในศักดิ์ศรีและคุณค่าของเด็ก ซึ่งจะเสริมความเคารพของเด็กต่อสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของผู้อื่น และในลักษณะที่ต้องคำนึงถึงอายุของเด็กและความปรารถนาที่จะส่งเสริมการกลับคืนสู่สังคม และการมีบทบาทเชิงสร้างสรรค์ของเด็กในสังคม^๕ จะหาทางส่งเสริมให้มีการตรากฎหมาย กำหนดกระบวนการวิธีพิจารณา จัดตั้งหน่วยงานและสถาบัน ซึ่งจะใช้เป็นการเฉพาะกับเด็กที่ถูกกล่าวหา ตั้งข้อหา หรือถูกถือว่าได้ฝ่าฝืนกฎหมายอาญา และโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเห็นว่าเหมาะสมและเป็นที่ยอมรับปรารถนา ให้กำหนดมาตรการที่จะใช้กับเด็กเหล่านั้น โดยไม่ต้องอาศัยกระบวนการทางตุลาการ ทั้งนี้โดยมีเงื่อนไขว่าสิทธิมนุษยชนและการคุ้มครองตามกฎหมาย จะได้รับการเคารพอย่างเต็มที่อยู่^๖

การดำเนินงานต่างๆ เช่น คำสั่งให้มีการดูแล แนะแนว และควบคุม การให้คำปรึกษา การภาคทัณฑ์ การอุปการะดูแล แผนงานการศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ และทางอื่น นอกเหนือจากการให้สถาบันเป็นผู้ดูแล จะต้องมิใช่เพื่อประกันว่าเด็กจะได้รับการปฏิบัติในลักษณะที่เหมาะสมแก่ความเป็นอยู่ที่ดีของเด็ก และได้สัดส่วนกับทั้งสภาพการณ์ และความผิดของเด็ก^๗

๒.๑.๒ กฎอันเป็นมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยการบริหารงานยุติธรรมเกี่ยวแก่คดีเด็กและเยาวชน (กฎแห่งกรุงปักกิ่ง) (United Nations Standard Minimum Rules for the Administration of Juvenile Justice - Beijing Rules)

มาตรฐานฉบับนี้จัดทำในสิ่งที่ยอมรับกันว่าเป็นหลักปฏิบัติทั่วไปที่ดีในการบริหารงานยุติธรรมเกี่ยวแก่คดีเด็กและเยาวชน โดยมีข้อบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาไว้ดังนี้

เป้าหมายของระบบยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน

ควรเน้นถึงความเป็นอยู่ที่ดีของเด็กและเยาวชน และสร้างหลักประกันว่าการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนจะได้สัดส่วนกับสภาพแวดล้อมของผู้กระทำความผิด และความผิดที่ได้กระทำลงไป^๘

กล่าวคือมิได้เน้นการใช้บทลงโทษ และการปฏิบัติต่อเด็กกระทำความผิดต้องอยู่ในกรอบของหลักสัดส่วนที่ไม่ใช่พิจารณาแต่ความรุนแรงของความผิดเท่านั้น แต่จะต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อม ภูมิหลัง ว่าควรมีผลต่อการ

^๓ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ข้อ ๔๐.๒ (ข)

^๔ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ข้อ ๓๗ (ข)

^๕ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ข้อ ๔๐.๑

^๖ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ข้อ ๔๐.๓. ข)

^๗ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ข้อ ๔๐.๔

^๘ กฎปักกิ่ง ข้อ ๕

ปฏิบัติต่อเด็กที่กระทำผิด เรียกร้องให้ปฏิบัติต่ออาชญากรรมและความผิดของเด็กอย่างยุติธรรม พยายามหาวิธี และเครื่องมือแบบใหม่ในการปฏิบัติ และระมัดระวังไม่ขยายขอบเขตการควบคุมตัวแบบเป็นทางการ^๙

ขอบเขตการใช้ดุลพินิจ (Scope of discretion)

เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการอันเป็นพิเศษของเด็ก กฎปักกิ่งอนุญาตให้ใช้ดุลพินิจในทุกขั้นตอน ของกระบวนการดำเนินการดำเนินคดี และทุกระดับของกระบวนการยุติธรรม ตั้งแต่ขั้นสอบสวน ฟ้องร้อง และการ พิพากษาพิพากษา ตลอดจนการดำเนินการตามคำพิพากษา^{๑๐}

การติดต่อกับกระบวนการยุติธรรมในขั้นต้น (Initial Contact)

ผู้พิพากษาหรือเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจ หรือคณะบุคคลควรรับพิจารณาเรื่องปล่อยตัวโดยไม่ชักช้า^{๑๑} การ ติดต่อกันระหว่างหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายและเด็กที่กระทำผิด ควรจัดอยู่ในลักษณะของการเคารพ สถานภาพทางกฎหมายของเด็ก ส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีของเด็ก และหลีกเลี่ยงความเสื่อมเสียหรือความ เสี่ยงที่จะเกิดต่อเด็ก โดยพิจารณารายละเอียดของคดีให้ถูกต้อง^{๑๒}

การหันเหคดี (Diversion)

หากพบว่ามีความเหมาะสมให้ใช้วิธีการอื่นที่ไม่ใช่การดำเนินคดีอย่างเป็นทางการ โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจ อัยการ หรือหน่วยงานที่ทำคดีเด็ก สามารถหันเหคดีออกจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญาได้ การหันเหคดีโดย ส่งต่อให้ชุมชนหรือหน่วยงานอื่นดูแลควรได้รับการยินยอมจากเด็ก ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเด็ก และควรจัดให้มี โครงการต่างๆ ในชุมชน ทั้งการสอดส่องดูแล การให้คำแนะนำ รวมทั้งการชดเชยความเสียหายและเยียวยา เหยื่อ^{๑๓}

การหันเหคดีออกจากกระบวนการยุติธรรมกลับไปใช้บริการของชุมชน ได้มีการปฏิบัติโดยทั่วไปใน ระบบกฎหมายหลายระบบ ทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ การกระทำเช่นนี้มุ่งป้องกันผลกระทบทางลบอัน เกิดจากการเข้าไปเกี่ยวข้องกับการบริหารงานยุติธรรม ซึ่งในหลายกรณีการไม่เข้าไปเกี่ยวข้องอาจเป็นวิธีการที่ ดีที่สุด^{๑๔}

การควบคุมตัวไว้พิจารณาคดี (Detention pending trial)

ควรเป็นมาตรการสุดท้ายที่จะใช้ และให้ใช้ในระยะเวลาที่สั้นที่สุดเท่าที่^{๑๕} หากเป็นไปได้ให้ใช้มาตรการ อื่นแทนการควบคุมตัว เช่น การสอดส่องดูแลอย่างใกล้ชิด การดูแลเพิ่มขึ้น หรือให้อยู่ที่บ้าน สถานศึกษา หรือ อยู่กับครอบครัวใดครอบครัวหนึ่ง^{๑๖}

^๙ บันทึกร่วมเพิ่มเติมกฎปักกิ่ง ข้อ ๕

^{๑๐} กฎปักกิ่ง ข้อ ๖

^{๑๑} กฎปักกิ่ง ข้อ ๑๐.๒

^{๑๒} กฎปักกิ่ง ข้อ ๑๐.๓

^{๑๓} กฎปักกิ่ง ข้อ ๑๑

^{๑๔} บันทึกร่วมเพิ่มเติมกฎปักกิ่งข้อ ๑๑

^{๑๕} กฎปักกิ่ง ข้อ ๑๓.๑

^{๑๖} กฎปักกิ่ง ข้อ ๑๓.๒

หลักการในการพิจารณาและการวางข้อกำหนด (Guiding principles in adjudication and disposition)

การปฏิบัติต่อความผิดควรได้สัดส่วนทั้งกับสภาพความรุนแรงของความผิด และสภาพและความต้องการของเด็ก รวมทั้งได้สัดส่วนกับความต้องการทางสังคม^{๑๗} โดยการลิดรอนเสรีภาพควรกำหนดขึ้นหลังจากพิจารณาอย่างถี่ถ้วนแล้วและควรจะจำกัดให้น้อยที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้^{๑๘} เฉพาะกรณีคดีที่ได้กระทำความรุนแรงผู้อื่น หรือกระทำความผิดซ้ำซาก และไม่มีหนทางแก้ไขด้วยวิธีการอื่นที่เหมาะสมกว่า ทั้งนี้ผู้มีอำนาจควรมีอำนาจในการยุติคดีเมื่อใดก็ได้^{๑๙}

มาตรการต่างๆ ในการวางข้อกำหนด (Various disposition measures)

ต้องมีมาตรการที่หลากหลายให้มากที่สุด แทนการหลีกเลี่ยงการใช้โทษจำคุกและการคุมขังในสถานที่ควบคุม^{๒๐}

การส่งเด็กและเยาวชนเข้าสถานฝึกอบรมแบบปิด ควรจัดเป็นหนทางสุดท้ายของการวางข้อกำหนด และให้อยู่ในระยะเวลาที่สั้นที่สุดเท่าที่จำเป็น^{๒๑}

๒.๑.๓ ข้อแนะนำของสหประชาชาติว่าด้วยการคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่ถูกลิดรอนเสรีภาพ – กฎแห่งกรุงฮาวานา (United Nations Rules for the Protection of Juvenile Deprived of Their Liberty - Havana Rules)

กฎแห่งกรุงฮาวานามีแนวคิดพื้นฐานมาจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนควรสนับสนุนการคุ้มครองสิทธิ ความปลอดภัย สวัสดิภาพ และความเป็นอยู่ที่ดีของเด็ก ดังนั้นการลิดรอนเสรีภาพจึงต้องเป็นมาตรการสุดท้ายในการปฏิบัติและใช้เวลาให้สั้นที่สุด และควรจำกัดเฉพาะคดีที่เป็นข้อยกเว้นและระยะเวลาที่จำกัดเสรีภาพ ควรดำเนินการพิจารณาโดยตุลาการที่มีอำนาจหน้าที่ โดยปราศจากการขัดขวางหากจะมีการปล่อยเด็กและเยาวชนนั้นก่อนกำหนด^{๒๒}

การปฏิบัติต่อเด็กระหว่างการพิจารณาคดี จะต้องหลีกเลี่ยงการควบคุมตัว โดยใช้มาตรการทางเลือกอื่น หากต้องควบคุมตัวก็ต้องให้ความสำคัญสูงสุดต่อการช่วยให้การดำเนินคดีต่างๆ ได้ดำเนินการต่อไปโดยเร็วที่สุด เพื่อประกันว่าระยะเวลาของการกักขังนั้นจะสั้นที่สุดเท่าที่เป็นไปได้ ผู้ที่ถูกกักกันอยู่ในระหว่างรอการพิจารณาคดีจะต้องถูกแยกออกจากเด็กและเยาวชนที่ถูกตัดสินว่ากระทำความผิด^{๒๓}

๒.๑.๔ ข้อแนะนำของสหประชาชาติว่าด้วยการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน (ข้อแนะนำแห่งกรุงริยาด) (United Nations Guidelines for the Juveniles Delinquency – The Riyadh Guidelines)

หลักการพื้นฐาน คือ ควรหลีกเลี่ยงการลงโทษเด็กในความผิดทางคดีอาญา และการลงโทษให้อยู่ในสถานที่ควบคุมสำหรับความประพฤติที่ไม่ได้ก่อให้เกิดความเสียหายร้ายแรงต่อพัฒนาการของเด็กและไม่เป็น

^{๑๗} กฎปักกิ่ง ข้อ ๑๗.๑ (ก)

^{๑๘} กฎปักกิ่ง ข้อ ๑๗.๑ (ข)

^{๑๙} กฎปักกิ่ง ข้อ ๑๗.๔

^{๒๐} กฎปักกิ่ง ข้อ ๑๘

^{๒๑} กฎปักกิ่ง ข้อ ๑๙

^{๒๒} กฎแห่งกรุงฮาวานา ข้อ ๑ และ ๒

^{๒๓} กฎแห่งกรุงฮาวานา ข้อ ๑๗

อันตรายต่อผู้อื่น ด้วยการให้โอกาสด้านต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโอกาสทางด้านการศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการของเยาวชนที่มีการเปลี่ยนแปลง และเพื่อใช้เป็นกรอบในการส่งเสริมการให้ความคุ้มครองและพัฒนาเด็กทุกคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กซึ่งได้แสดงให้เห็นว่าอยู่ในภาวะอันตรายหรืออยู่ในสภาพสังคมที่เสี่ยงและมีความจำเป็นต้องได้รับการดูแลและให้ความคุ้มครองเป็นพิเศษ^{๒๔}

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและการบริหารงานยุติธรรมในคดีเด็กและเยาวชน ข้อเสนอแนะแห่งกรรณียาติกำหนดให้รัฐบาลควรออกกฎหมาย บังคับใช้กฎหมายและวิธีพิจารณาคดีเป็นการเฉพาะ เพื่อส่งเสริมและให้ความคุ้มครองสิทธิและความเป็นอยู่ที่ดีของเด็กทุกคน^{๒๕} ควรออกกฎหมายเพื่อป้องกันการตกเป็นเหยื่อ การกระทำความผิด การแสวงหาประโยชน์อันมิชอบ และการใช้เด็กเพื่อประกอบอาชญากรรม^{๒๖} และไม่ควรให้เด็กตกอยู่ในอันตรายหรือได้รับการอภัยจากมาตรการในการบำบัดแก้ไขหรือการลงโทษทั้งในบ้าน โรงเรียนหรือสถานที่อื่นใด^{๒๗} และรัฐบาลควรฝึกอบรมบุคลากรเกี่ยวกับการใช้กฎหมาย และบุคลากรที่เกี่ยวข้องทั้งผู้ชายและผู้หญิง เพื่อตอบสนองต่อความต้องการเป็นพิเศษของเด็ก และควรทำความเข้าใจกับการใช้แผนงานให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ในการหันเหเด็กออกจากกระบวนการยุติธรรม (diversion of young person from the justice system)^{๒๘}

๒.๑.๕ กฎอันเป็นมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยมาตรการไม่ควบคุมตัว (กฎแห่งกรุงโตเกียว) (United Nations Standard Minimum Rules for Non-Custodial Measures - Tokyo Rules)

มาตรการนี้เชื่อว่าการใช้ทางเลือกอื่นแทนการควบคุมตัวเป็นมาตรการที่มีประสิทธิภาพในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชนได้ ซึ่งเป็นผลดีแก่ทั้งชุมชนและผู้กระทำผิด มุ่งส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาให้มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการแก้ไขผู้กระทำผิดในขณะเดียวกันก็มุ่งสนับสนุนผู้กระทำผิดให้มีความรับผิดชอบต่อสังคม โดยให้มีทางเลือกอื่นมาใช้เพื่อไม่ควบคุมตัว ดังเช่นการลดการจำคุก (Imprisonment) การใช้นโยบายงานยุติธรรมอย่างมีเหตุผล ปฏิบัติตามหลักสิทธิมนุษยชน คำนึงถึงความยุติธรรมในสังคม และความจำเป็นในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด^{๒๙}

กฎแห่งกรุงโตเกียวได้ให้ประยุกต์ใช้กับบุคคลที่ถูกฟ้องร้องอยู่ระหว่างการพิจารณาคดีหรือการดำเนินคดีตามคำพิพากษาในทุกขั้นตอน (ทั้งก่อนการพิจารณาคดี การพิจารณาคดี และการตัดสินพิพากษาคดี^{๓๐}) สนับสนุนการพัฒนาวิธีการใหม่ๆ มาใช้ คำนึงถึงการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในชุมชน โดยหลีกเลี่ยงกระบวนการที่เป็นทางการหรือการพิจารณาของศาลให้มากที่สุดเท่าที่ทำได้ และควรเป็นส่วนหนึ่งในการลดการลงโทษและลดการกระทำผิด^{๓๑} โปรแกรมสำหรับมาตรการไม่ควบคุมตัวควรมีการวางแผนอย่างเป็นระบบ และใช้เป็นส่วนหนึ่งของระบบยุติธรรมทางอาญาภายในประเทศ^{๓๒}

^{๒๔} ข้อเสนอแนะแห่งกรรณียาติ ข้อ ๕ ก.

^{๒๕} ข้อเสนอแนะแห่งกรรณียาติ ข้อ ๕๒

^{๒๖} ข้อเสนอแนะแห่งกรรณียาติ ข้อ ๕๓

^{๒๗} ข้อเสนอแนะแห่งกรรณียาติ ข้อ ๕๔

^{๒๘} ข้อเสนอแนะแห่งกรรณียาติ ข้อ ๕๘

^{๒๙} กฎแห่งกรุงโตเกียว ข้อ ๑.๑ ๑.๒ และ ๑.๕

^{๓๐} กฎแห่งกรุงโตเกียว ข้อ ๕ ๖ ๗ ๘ และ ๙

^{๓๑} กฎแห่งกรุงโตเกียว ข้อ ๒.๑ ๒.๔ ๒.๕ และ ๒.๗

^{๓๒} กฎแห่งกรุงโตเกียว ข้อ ๒๑.๑

๒.๑.๖ ข้อเสนอแนะว่าด้วยการปฏิบัติต่อเด็กในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา (ข้อเสนอแนะแห่งกรุงเวียนนา) (Guidelines for Action on Children in the Criminal Justice System – Vienna Guideline)

เป็นข้อเสนอแนะที่ส่งเสริมให้ประเทศต่างๆ ได้มีการพัฒนาระบบ กระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็ก โดยให้มีการจัดทำแผน กำหนดมาตรการอย่างกว้างขวางที่จำเป็นในการนำไปปฏิบัติ เพื่อให้การบริหารงานยุติธรรมมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก กฎปักกิ่ง กฎแห่งกรุงฮาวานา กฎแห่งกรุงโตเกียว และมาตรฐาน ข้อเสนอแนะต่างๆ ของสหประชาชาติ

ข้อเสนอแนะแห่งกรุงเวียนนาได้กำหนดให้มีการพิจารณาทบทวนกระบวนการวิธีพิจารณาความอาญาที่มีอยู่ โดยการหันเหคดีและมาตรการทางเลือกอื่นควรได้รับการพัฒนาให้ใช้แทนกระบวนการยุติธรรมทางอาญาแบบดั้งเดิม ซึ่งขั้นตอนที่เหมาะสมจะต้องถูกจัดให้มีขึ้นทั่วประเทศ ทั้งในส่วนก่อนขั้นตอนการจับกุม ก่อนการพิจารณาคดี ช่วงการพิจารณาคดี และหลังการพิจารณาคดี เพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำและส่งเสริมการบำบัดแก้ไขและคืนเด็กดีสู่สังคม เมื่อใดที่มีความเหมาะสมกลไกสำหรับการระงับข้อพิพาทอย่างไม่เป็นทางการจะต้องถูกนำมาใช้ ทั้งวิธีการไกล่เกลี่ย วิธีปฏิบัติของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ โดยเฉพาะต้องให้เหยื่อเข้ามามีส่วนร่วม โดยให้ครอบครัวเป็นผู้จัดการกับความประพฤติดังกล่าว^{๓๓}

๒.๑.๗ ยุทธศาสตร์ต้นแบบและมาตรการเชิงปฏิบัติของสหประชาชาติในการจัดความรุนแรงต่อเด็กในด้านการป้องกันอาชญากรรมและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา (ยุทธศาสตร์ต้นแบบ) (United Nations Model Strategies and Practical Measures on the Elimination of Violence against Children in the Field of Crime Prevention and Criminal Justice – UN Model Strategies)

ยุทธศาสตร์ต้นแบบ เป็นการรวบรวมเอามาตรฐานการคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่มีความเกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมมารวบรวมไว้ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพของระบบยุติธรรมทางอาญา และครอบคลุมมาตรการสำหรับผู้ปฏิบัติและองค์กรที่เกี่ยวข้องและมีหน้าที่รับผิดชอบในการคุ้มครองเด็กจากความรุนแรงที่อาจเกิดเมื่อเด็กเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา ไม่ว่าจะเป็นในฐานะเหยื่อ พยาน หรือผู้กระทำผิด เพื่อให้มั่นใจว่าเป็นไปตามสิทธิขั้นพื้นฐานของสหประชาชาติ

ยุทธศาสตร์ต้นแบบมีด้วยกันทั้งหมด ๑๗ ยุทธศาสตร์ มีมาตรการในการปฏิบัติ ๔๗ แนวทาง โดยแบ่งออกเป็น ๓ ส่วนหลัก คือ ส่วนที่ ๑ ยุทธศาสตร์ด้านการป้องกันทั่วไป (General prevention strategies) ส่วนที่ ๒ ยุทธศาสตร์ในการเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถของระบบยุติธรรมทางอาญาเพื่อตอบสนองความรุนแรงที่มีต่อเด็กและคุ้มครองเด็กที่ตกเป็นเหยื่อ (Strategies to improve the ability of the criminal justice system to respond to violence against children and protect child victims) และส่วนที่ ๓ ยุทธศาสตร์ในการป้องกันและตอบสนองต่อความรุนแรงที่กระทำต่อเด็กที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม (Strategies to prevent and respond to violence against children within the justice system)

ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ ๑๑ ลดจำนวนเด็กที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม

วิธีการที่สำคัญและมีประสิทธิภาพสูงสุดในการลดจำนวนเด็กที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม คือ มาตรการการหันเหคดี ยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ การปฏิบัติ/การให้การศึกษาที่ไม่เป็นการบังคับ (non-coercive

^{๓๓} ข้อเสนอแนะแห่งกรุงเวียนนา ข้อ ๑๕

treatment and education programmes) เช่นเดียวกับการให้ความสนับสนุนต่อครอบครัวด้วย โดยให้ใช้มาตรการเหล่านี้เป็นมาตรการทางเลือกอื่นแทนการใช้กระบวนการพิจารณาคดีตามกฎหมาย ซึ่งรัฐสมาชิกต้องมีการดำเนินการโดยพิจารณาถึงตราสารระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน ดังนี้

a) พิจารณาให้มีการหันเหคดีโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน (community-based) และจัดให้มีแนวทางเลือกแก่เจ้าพนักงานตำรวจ ผู้บังคับใช้กฎหมาย อัยการ และผู้พิพากษา ในการหันเหคดีจากกระบวนการยุติธรรม (justice system) รวมถึงมีการตักเตือน การทำงานให้ชุมชน ซึ่งนำมาประยุกต์ใช้กับยุติธรรมเชิงสมานฉันท์

b) ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมืออย่างใกล้ชิดระหว่างหน่วยงานต่างๆ ทั้ง ด้านยุติธรรม การคุ้มครองเด็ก สวัสดิการสังคม สุขภาพ และการศึกษา เพื่อสนับสนุนให้ใช้/เพิ่มมาตรการทางเลือกอื่นแทนกระบวนการพิจารณาคดี (judicial proceedings) และการควบคุมตัว

c) ให้มีการใช้ยุติธรรมเชิงสมานฉันท์สำหรับเด็กเป็นทางเลือกอื่นแทนกระบวนการพิจารณาคดี

d) พิจารณาให้ใช้วิธีปฏิบัติแบบไม่บังคับ/การให้การศึกษา การให้ความช่วยเหลือ เป็นมาตรการทางเลือก และพัฒนาทางเลือกอื่นๆ แทนการควบคุมตัว (non-custodial) เช่น โปรแกรมการคืนเด็กดีสู่สังคม (social reintegration programmes)

ยุทธศาสตร์ที่ ๑๓ ประกันว่าการลิดรอนเสรีภาพจะถูกนำมาใช้เป็นมาตรการสุดท้าย และใช้เวลาสั้น และเหมาะสมที่สุด

๒.๒ แนวคิดเรื่องการหันเหคดีและมาตรการทางเลือกแทนการดำเนินคดีอาญา (Diversion and Alternative Measures)

แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็ก มีรากฐานมาจากตะวันตกที่เน้นการปฏิบัติกระบวนการแก้ไขฟื้นฟู มากกว่ากระบวนการลงโทษแบบผู้ใหญ่ เนื่องด้วยความแตกต่างเรื่องวัย วุฒิภาวะ ความรู้สึกรับผิดชอบ เด็กจึงมีแนวโน้มที่จะสามารถแก้ไขพฤติกรรมได้ง่ายกว่าผู้ใหญ่ นอกจากนี้เพื่อให้เด็กสามารถกลับไปใช้ชีวิตในสังคมได้เมื่อพ้นโทษไปแล้ว การใช้มาตรการในการปฏิบัติต่อเด็กที่กระทำผิด นอกเหนือจากมาตรการการดำเนินคดีอาญาโดยปกติ มักใช้กับเด็กที่กระทำผิดซึ่งไม่ใช่กรณีความผิดร้ายแรง โดยเด็กอาจถูกปล่อยตัวไปโดยไม่มีการดำเนินการอย่างใดเพิ่มเติมอีก หรืออาจแจ้งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อทำการอบรมสั่งสอน ว่ากล่าว ตักเตือน หรือเรียกบิดามารดา ผู้ปกครองของเด็กมาตักเตือนก่อนที่จะปล่อยตัวเด็กไป หรืออาจมีการวางข้อกำหนดให้คุมประพฤติ หรือศาลอาจมีคำสั่งให้มอบเด็กผู้นั้นให้อยู่กับบุคคล หรือองค์กรที่ศาลเห็นสมควรดูแลแทนผู้ปกครองก็ได้

มาตรการนี้เป็นกระบวนการในการที่จะนำเด็กผู้กระทำผิดครั้งแรก หรือคดีไม่ร้ายแรง ออกจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญาแบบดั้งเดิม (tradition juvenile justice system) เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดซ้ำอีก เนื่องด้วยการดำเนินคดีอาญาอย่างเป็นทางการจะเป็นการสร้างตราบาปให้แก่เด็กกว่าเป็นผู้กระทำผิดมาก่อน ซึ่งจะนำไปสู่พฤติกรรมกระทำผิดซ้ำในอนาคตได้ จึงควรหลีกเลี่ยงการนำเด็กเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญาโดยไม่จำเป็น

๒.๓ แนวคิดเรื่องกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice)

แนวคิดเรื่องกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ได้รับการรองรับเป็นหลักการพื้นฐานว่าด้วยการดำเนินโครงการกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในเรื่องทางอาญา (United Nations Basic Principles on the use of Restorative Justice Programmes in Criminal Matters ๒๐๐๒) ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังนี้

- แนวทางในการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เสียหายได้รับการชดเชย เยียวยา มีความรู้สึกปลอดภัยและมองเห็นแนวทางแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น นอกจากนั้นยังช่วยให้ผู้กระทำผิดได้มองเห็นมูลเหตุและผลกระทบอันเกิดจากการกระทำของตนและแสดงความรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้น อีกทั้งยังช่วยให้ชุมชนเกิดความเข้าใจในสาเหตุเบื้องหลังของอาชญากรรมอันจะส่งเสริมให้เกิดสวัสดิภาพของชุมชนและการป้องกันอาชญากรรม

- “กระบวนการเชิงสมานฉันท์” หมายถึงวิธีการใดๆ ซึ่งผู้เสียหายและผู้กระทำผิด และในกรณีที่เหมาะสมอาจมีบุคคลอื่นที่ได้รับผลกระทบจากอาชญากรรมนั้น ได้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างจริงจังในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น โดยความช่วยเหลือจากผู้ประสานงาน (facilitator) กระบวนการนี้อาจได้แก่ การไกล่เกลี่ย (mediation) การประนอมข้อพิพาท (conciliation) การประชุมกลุ่ม (conferencing) และการพิพากษาโดยการประชุมวงล้อม (sentencing circles)

- “ผลลัพธ์ของการสมานฉันท์” ได้แก่ การฟื้นฟู การเยียวยา การทำงานบริการสังคม โดยมุ่งหมายให้ตรงกับความต้องการและความรับผิดชอบร่วมกันของบุคคลและชุมชน และเพื่อบรรลุผลในการทำให้ผู้เสียหายและผู้กระทำผิดได้กลับคืนมาความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ผลของกระบวนการควรมีสถานะอย่างเดียวกับคำตัดสินทางกฎหมายหรือคำพิพากษาของศาล และควรทำให้สิทธิในการฟ้องคดีในเรื่องเดียวกันเป็นอันระงับไป

- การดำเนินโครงการกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Use of restorative justice programmes) ควรมีได้ในทุกขั้นตอนของระบบยุติธรรมทางอาญา ควรใช้ในกรณีที่มิมีหลักฐานเพียงพอที่จะดำเนินการกับผู้กระทำผิด และโดยความยินยอมของทั้งผู้เสียหายและผู้กระทำผิด และไม่มีผลในการเป็นพยานหลักฐานในภายหลังว่าผู้กระทำมีการยอมรับผิดหากต้องดำเนินการในคดีปกติ

กล่าวโดยสรุป กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ เป็นแนวคิดในการเยียวยาผู้เสียหายและเป็นการหันเหคดี (Diversion) ออกจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญารูปแบบหนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะไม่นำตัวผู้กระทำผิดเข้าสู่กระบวนการพิจารณาทางศาล แต่ใช้มาตรการในการดำเนินคดีที่เหมาะสมกับกรณี เช่น การไกล่เกลี่ย ประนีประนอมข้อพิพาทในคดีอาญา การจัดประชุมกลุ่มครอบครัว การจัดทำแผนบำบัดแก้ไขฟื้นฟู โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย เช่น ผู้กระทำผิด ผู้เสียหาย ครอบครัว ชุมชน เพื่อร่วมหาข้อสรุปของแผนว่าจะมีขั้นตอนและวิธีดำเนินการอย่างไร

กระบวนการยุติธรรมกระแสหลัก	กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์
๑. การกระทำผิดอาญาถือเป็นการกระทำละเมิดต่อรัฐ	๑. การกระทำผิดอาญาเป็นการทำลายสัมพันธภาพที่ดีระหว่างบุคคลและความสมานฉันท์ในสังคม
๒. การกระทำผิดอาญาเป็นการละเมิดต่อกฎหมาย เป็นการละเมิดอำนาจรัฐ จึงต้องนำผู้กระทำผิดมาลงโทษ	๒. การกระทำผิดอาญาก่อให้เกิดผลกระทบหรือความเสียหายจึงจำเป็นต้องมีการเยียวยาฟื้นฟู
๓. วัตถุประสงค์หลัก ต้องการนำ “ผู้กระทำผิด” มาลงโทษ โดยมุ่งผลในการแก้แค้นทดแทน สร้างความเข้มแข็ง ยับยั้ง และตัดโอกาสไม่ให้กระทำความผิดอีก	๓. วัตถุประสงค์หลักต้องการฟื้นฟูความเสียหายหรือผลกระทบจากการกระทำผิด ให้ทุกฝ่ายที่ได้รับผลร้าย ซึ่งรวมทั้ง ผู้เสียหาย ผู้กระทำผิด และชุมชน เพื่อให้มีการชดเชย การแก้ไขฟื้นฟูและการกลับเข้าสู่สังคม
๔. คำถามพื้นฐาน ๓ ข้อ ๑) การกระทำเป็นความผิดกฎหมายเรื่องใด? ๒) ใครเป็นผู้กระทำ? ๓) จะนำผู้กระทำผิดมาลงโทษได้อย่างไร?	๔. คำถามพื้นฐาน ๓ ข้อ ๑) ความเสียหาย หรือ ผลกระทบ ที่เกิดขึ้นคืออะไร? ๒) จะแก้ไข เยียวยาได้อย่างไร? ๓) ใครจะเป็นผู้แก้ไข เยียวยา และด้วยวิธีอะไร?

๒.๔ กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในกระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชนไทย^{๓๔}

หลักกฎหมายในเรื่องการหันเหคดีที่เป็นความผิดเล็กน้อยออกจากกระบวนการยุติธรรม โดยการให้ผู้อำนวยการสถานพินิจฯ เสนอความเห็นไปยังพนักงานอัยการ กรณีที่เห็นว่าเด็กสามารถกลับตนเป็นคนดีได้โดยไม่ต้องฟ้องนั้น บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๙ แห่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. ๒๕๔๔ ซึ่งมีสาระสำคัญโดยสรุปว่า “ในความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน ๕ ปี หากผู้อำนวยการสถานพินิจพิจารณาโดยคำนึงถึงสถานะต่างๆ แล้วเห็นว่าเด็กหรือเยาวชนนั้น อาจกลับตนเป็นคนดีได้โดยไม่ต้องฟ้อง ก็ให้เสนอความเห็นดังกล่าวไปยังพนักงานอัยการ และพนักงานอัยการเห็นด้วยก็ให้มีคำสั่งไม่ฟ้องเด็กหรือเยาวชนนั้นได้” แต่หลักกฎหมายดังกล่าวไม่ได้นำมาปฏิบัติ ต่อมา มีการปรับปรุงกฎหมายจากเดิมมาเป็นพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔ ยังคงนำมาหลักการเดิมมาบัญญัติไว้ในมาตรา ๖๓ และยังคงไม่ได้นำมาปฏิบัติแต่อย่างใด

เมื่อได้จัดตั้งกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนขึ้น จึงได้นำเรื่องการเสนอความเห็นตามมาตรา ๖๓ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งฯ มาพิจารณาอีกครั้ง โดยได้กำหนดรูปแบบและวิธีการเพื่อดำเนินการ พร้อมทั้งให้นำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับการดำเนินการเพื่อเสนอความเห็นตามมาตรา ๖๓ ดังกล่าวด้วย และได้แจ้งให้สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนดำเนินการได้เมื่อวันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๔๖ สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนแต่ละแห่งได้ศึกษาเตรียมการและเริ่มดำเนินการจริงเมื่อเดือนมิถุนายน ๒๕๔๖ นับได้ว่าเป็นเวลาถึง ๕๒ ปี นับตั้งแต่มีกฎหมายบัญญัติไว้จึงดำเนินการได้เป็นผลสำเร็จ

ในระยะแรกที่ยังดำเนินการเพื่อเสนอความเห็นตามมาตรา ๖๓ นั้น กรมพินิจฯ ได้กำหนดให้ดำเนินการเฉพาะความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และในระหว่างนี้กรมพินิจฯ ได้ทำการปรับปรุงและพัฒนารูปแบบการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนที่ได้กำหนดขึ้นนั้น เนื่องจากรูปแบบดังกล่าวเป็นแบบผสมผสานนำรูปแบบมาจากประเทศนิวซีแลนด์ และรูปแบบของ Real Justice ของสหรัฐอเมริกา และปรับปรุงให้เข้ากับบริบทของสังคมไทย ได้มีการลองผิดลองถูกจนได้รูปแบบที่เหมาะสมแล้ว จึงขอรับการสนับสนุนด้านงบประมาณจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) เพื่อจัดทำหลักสูตรในการอบรมผู้ทำหน้าที่ประสานการประชุม รวมทั้งจัดให้มีการอบรมผู้ทำหน้าที่ประสานการประชุมแก่สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนทุกจังหวัด หลังจากนั้นจัดให้ผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนทุกจังหวัด ไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการประชุมกลุ่มครอบครัวที่ประเทศนิวซีแลนด์ จากการดำเนินการมาระยะหนึ่งเห็นว่าวิธีการดังกล่าวเป็นที่ยอมรับและได้มีการพัฒนาบุคลากรให้ปฏิบัติงานได้อย่างราบรื่นและคล่องตัวดีพอสมควรแล้ว กรมพินิจฯ จึงได้แจ้งให้มีการดำเนินการเพื่อเสนอความเห็นตามมาตรา ๖๓ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งฯ ได้เต็มตามอัตราโทษที่กฎหมายบัญญัติไว้ คืออัตราโทษจำคุกไม่เกินห้าปี

จนกระทั่งปัจจุบันตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ ได้กำหนดหลักการใหม่เกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญากับเด็กและเยาวชน โดยมุ่งถึงการคุ้มครองสิทธิ สวัสดิภาพ และวิธีปฏิบัติต่อเด็กเพื่อให้เด็กกลับตนเป็นพลเมืองที่ดีมากกว่ามุ่งการลงโทษ ซึ่งได้กำหนดไว้ในเรื่อง “มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา มาตรา ๘๖” โดยให้อำนาจผู้อำนวยการสถานพินิจ

^{๓๔} ดู *การนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในกระบวนการยุติธรรมไทย* เอกสารเผยแพร่ สำนักพัฒนาระบบงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เอกสารประกอบการบรรยาย หัวข้อกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในงานยุติธรรมเด็ก คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ วันที่ ๗ มกราคม ๒๕๔๘ โดยนายธวัชชัย ไทยเขียว รองอธิบดีกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

ในการจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูในชั้นก่อนฟ้องคดีเพื่อเสนอความเห็นต่อพนักงานอัยการเห็นชอบกับแผน หากพนักงานเห็นชอบก็ให้ปฏิบัติตามแผน และเมื่อแผนประสบความสำเร็จ พนักงานอัยการจะมีคำสั่งไม่ฟ้อง และทำให้สิทธิในการนำคดีอาญามาฟ้องระงับไป

- การจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูตามมาตรา ๘๖ มีเงื่อนไข ดังนี้
๑. เป็นคดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกิน ๕ ปี เว้นแต่โทษจำคุกนั้นเป็นความผิดจากการกระทำโดยประมาทหรือเป็นความผิดลหุโทษ
 ๒. เด็กหรือเยาวชนไม่เคยต้องโทษจำคุกมาก่อน เว้นแต่โทษจำคุกนั้นเป็นความผิดจากการกระทำโดยประมาทหรือเป็นความผิดลหุโทษ
 ๓. เด็กหรือเยาวชนสำนึกในการกระทำก่อนฟ้องคดี
 ๔. เมื่อคำนึงถึงอายุ ประวัติ ความประพฤติ สถิติปัญหา การศึกษาอบรม สภาพร่างกาย สภาพจิต อาชีพ ฐานะ และเหตุแห่งการกระทำผิดแล้ว หากผู้อำนวยการสถานพินิจเห็นว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นอาจกลับเป็นคนดีได้โดยไม่ต้องฟ้อง
 ๕. ให้จัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูให้เด็กหรือเยาวชนปฏิบัติ และหากจำเป็นอาจกำหนดให้บิดา มารดา ผู้ปกครอง บุคคลหรือผู้แทนองค์การซึ่งเด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ปฏิบัติด้วยก็ได้
 ๖. แผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู นั้น กำหนดเพื่อแก้ไขปรับเปลี่ยนความประพฤติของเด็กหรือเยาวชน บรรเทา ทดแทน หรือชดเชยความเสียหาย หรือเพื่อให้เกิดความปลอดภัยแก่ชุมชนและสังคม
 ๗. แผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูต้องได้รับความยินยอมจากผู้เสียหาย และเด็กหรือเยาวชนด้วย หากกรณีนั้นมีผู้เสียหาย (มาตรา ๘๖ ฉบับแก้ไข พ.ศ. ๒๕๕๙)

๒.๕ อุปสรรคปัญหาในการนำมาตรการพิเศษมาใช้แทนการดำเนินคดีอาญาในชั้นก่อนฟ้อง

จากสถิติการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ตามมาตรา ๖๓ และ มาตรา ๘๖ กลับมีตัวเลขที่ลดลงอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ สถิติการใช้ มาตรา ๖๓ จากปีงบประมาณ ๒๕๔๙ – ๒๕๕๔ มีจำนวน ๑๖,๖๖๘ คน ลดเหลือเพียง ๓,๒๒๔ คน จากการใช้มาตรา ๘๖ ในปีงบประมาณ ๒๕๕๓ -๒๕๕๔ ดังตาราง

มาตรา ๖๓ พ.ร.บ. ๒๕๓๔							
ปีงบประมาณ	๒๕๔๙	๒๕๕๐	๒๕๕๑	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔	รวม
จำนวน	๓,๒๕๗	๓,๗๔๐	๓,๒๕๑	๓,๕๖๖	๒,๔๘๗	๓๖๗	๑๖,๖๖๘

มาตรา ๘๖ พ.ร.บ. ๒๕๕๓								
ปีงบประมาณ	๒๕๕๓	๒๕๕๔	๒๕๕๕	๒๕๕๖	๒๕๕๗	๒๕๕๘	๒๕๕๙	รวม
จำนวน	๕๖๔	๑,๐๒๕	๘๖๗	๒๙๒	๑๓๕	๑๖๘	๑๗๓	๓,๒๒๔

ฝ่ายความร่วมมือด้านการบังคับใช้กฎหมายและยาเสพติด (International Narcotics and Law Enforcement - INL) ร่วมกับ ศูนย์อัยการคุ้มครองสิทธิเด็ก เยาวชน และสถาบันครอบครัว สำนักงานคดีเยาวชนและครอบครัว สำนักงานอัยการสูงสุด กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เล็งเห็นความสำคัญดังกล่าว จึงจัดให้มีการสัมมนาเชิงปฏิบัติการเรื่อง “ปัญหาการบังคับใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา

ในชั้นก่อนฟ้องคดี” ขึ้น ระหว่างวันที่ ๑๔-๑๕ มกราคม ๒๕๕๙ ณ โรงแรมมิราเคิล แกรนด์ ถนนวิภาวดีรังสิต กรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์

๑. เพื่อได้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาในชั้นก่อนฟ้องคดี จากผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชน

๒. เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูล แนวคิด ปัญหาอุปสรรค ที่เกี่ยวข้องกับการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาในชั้นก่อนฟ้องคดี จากผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชน

๓. เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะ และแนวทางในการพัฒนาระบบและกระบวนการ ขั้นตอนในการนำมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาในชั้นก่อนฟ้องคดีไปใช้ให้เพิ่มมากขึ้น

โดยมีผู้เข้าร่วม ๕๒ คน ประกอบด้วย

๑. ผู้ปฏิบัติงานจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ จำนวน ๔ คน
๒. ผู้ปฏิบัติงานจากกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จำนวน ๑๑ คน
๓. อัยการฝ่ายคดีเยาวชนและครอบครัว จำนวน ๑๓ คน
๔. ผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัว จำนวน ๙ คน
๕. เจ้าหน้าที่จากฝ่ายความร่วมมือด้านการบังคับใช้กฎหมายและยาเสพติด จำนวน ๓ คน
๖. คณะทำงาน จำนวน ๑๒ คน

ข้อค้นพบ “ปัญหาการบังคับใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาในชั้นก่อนฟ้องคดี” จากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

๑. ศาลเยาวชนและครอบครัว หลักการและเหตุผลในการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาตามมาตรา ๘๖ ๙๐ และ ๑๓๒ คือการให้โอกาสกับเด็กและเยาวชนที่จะไม่ถูกฟ้องหรือพิจารณาคดี รวมทั้งร่วมกันบำบัด แก้ไข ฟื้นฟู ให้เด็กและเยาวชนกลับสู่สังคมได้อย่างปกติสุข อย่างไรก็ตามการนำมาตรการพิเศษมาใช้กลับมีปัญหา โดยเฉพาะเรื่องการแปลความหมายในมาตรา ๘๖ วรรคท้ายที่ว่า “...แผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูตามมาตรานี้ต้องได้รับความยินยอมจากผู้เสียหายและเด็กหรือเยาวชนด้วย” ซึ่งข้อความนี้ศาลเยาวชนและครอบครัวตีความเป็น ๒ ฝ่าย คือ ฝ่ายหนึ่งตีความว่าต้องมีผู้เสียหายเท่านั้น อีกฝ่ายหนึ่งตีความว่าไม่จำเป็นต้องมีผู้เสียหาย อัยการและสถานพินิจฯ สามารถดำเนินการทำแผนบำบัด แก้ไข ฟื้นฟูได้ ในความคิดเห็นส่วนตัวมองว่า มาตรา ๘๖ นั้น ไม่จำเป็นต้องมีผู้เสียหาย โดยพิจารณาจาก

ประการที่หนึ่ง คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๒๒๐/๒๕๕๗ ซึ่งทำให้หลายคนเข้าใจผิดและตีความไปว่าฎีกานี้เป็นฎีกาที่วินิจฉัยว่ามาตรา ๘๖ เป็นคดีที่ต้องมีผู้เสียหายเท่านั้น หากอ่านคำพิพากษาทั้งฉบับจะพบว่าฎีกาดังกล่าวไม่ได้พิจารณาว่า มาตรา ๘๖ จะต้องมีหรือไม่มีผู้เสียหาย แต่พิจารณาว่าให้เป็นอำนาจเด็ดขาดของศาลชั้นต้น หากไม่มีผู้เสียหาย แล้วศาลเห็นชอบก็ไม่มีสิทธิอุทธรณ์หรือฎีกาได้อีก

ประการที่สอง พิจารณาจาก สารอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ๖ ตุลาคม ๒๕๕๔ ซึ่งมีการประชุมของคณะกรรมการของศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง รายงานแผนฯ ตามมาตรา ๘๖ ที่ประชุมมีมติว่า “...สำหรับคดีอาญาที่ไม่มีผู้เสียหาย ต้องตีความว่าไม่มีเงื่อนไขที่จะต้องได้รับความยินยอมจากผู้เสียหาย เด็กหรือเยาวชนย่อมเข้าสู่แผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูได้” และในข้อกำหนดประธานศาลฎีกา ก็ไม่มีระบุชัดว่าถ้าไม่มีผู้เสียหายไม่สามารถทำได้ เพียงแต่บอกว่าถ้ามีผู้เสียหายต้องได้รับความยินยอม เมื่อตรวจสอบกับกฎหมาย ก็พบว่าไม่ได้เคร่งครัดถึงขนาดต้องมีผู้เสียหายเท่านั้น

เมื่อพิจารณาถึงประโยชน์ต่อเด็กและเยาวชน และประโยชน์ต่อส่วนรวมแล้ว เสนอให้สถานพินิจฯ และ อัยการกำหนดแบบบำบัด แก่ไขพื้นที่เด็กและเยาวชนดูก่อน หากแผนฯ ไม่ขัดต่อกฎหมาย เด็กได้รับการแก้ไข เด็กดี ได้ โดยไม่มีประวัติ หากแก้ไขไม่ได้ อัยการก็ยื่นฟ้องคดี เมื่อคดีมาถึงศาล ศาลก็ยังมีวิธีที่จะไม่ตัดสิน ตามมาตรา ๙๐ และ ๑๓๒ โดยมีข้อเสนอว่า หากมีกรณีเด็กและเยาวชนที่ไม่ปฏิบัติตามแผนฯ หรือบำบัดแก้พฤติกรรม ไม่ได้ อัยการจึงมีคำสั่งให้ฟ้องคดี ให้สถานพินิจฯ กับอัยการนำแผนฯ ดังกล่าว มาให้ศาลพิจารณา เมื่อศาลรับ ฟ้องก็จะมีวิธีพิจารณาแก้ไขในชั้นศาล ศาลจะได้ทราบว่า เด็กและเยาวชนผ่านการปฏิบัติตามแผนฯ ในเรื่องใด มาแล้วบ้าง ศาลจะได้กำหนดแผนปฏิบัติที่ไม่ซ้ำซ้อนกัน

๒. สำนักงานอัยการฝ่ายคดีเยาวชนและครอบครัว หลักการปฏิบัติงานที่สำคัญของสำนักงานอัยการ สูงสุด คือ การเน้นในเรื่องของการเบี่ยงเบนคดี ซึ่งคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กและเยาวชนที่จะควรจะได้รับ และเป็นการคุ้มครองตามหลักสิทธิมนุษยชน เมื่อดูเนื้อหาของมาตรา ๘๖ จะเห็นเจตนารมณ์ ของกฎหมายที่คำนึงถึงประโยชน์ ๓ ประการ คือ

๑. เพื่อบรรเทาผลกระทบแก่ผู้เสียหาย

๒. เพื่อปรับปรุงพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนที่ต้องหาว่ากระทำความผิด และ

๓. เพื่อประโยชน์ของประชาชน สังคม และประโยชน์สาธารณะ

ดังนั้น เพื่อประโยชน์ทั้ง ๓ ข้อ ควรจะนำเด็กและเยาวชนเข้ากระบวนการตามมาตรา ๘๖ ซึ่งกระบวนการดังกล่าวไม่ได้มีแค่กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์เท่านั้น แม้เป็นคดีที่มีผู้เสียหายหรือไม่ มีผู้เสียหาย ก็สมควรเข้าสู่มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาได้ทั้งสิ้น

๓. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีการประนีประนอมไกล่เกลี่ยในคดีเล็กน้อย (เป็นการไกล่เกลี่ยโดยผู้นำ ชุมชน ผู้เสียหายและเด็กเยาวชน) เพราะการจับกุมเด็กและเยาวชนดำเนินคดีตาม พ.ร.บ. ปี ๒๕๕๓ มี กระบวนการที่ค่อนข้างยากและเป็นภาระงานที่หนัก ส่วนหนึ่งจึงทำให้ตำรวจเลี่ยงการจับกุม และส่งผลให้คดีที่ เข้าสู่สถานพินิจฯ เป็นคดีที่มีอัตราโทษรุนแรงหรือเป็นการกระทำความผิดซ้ำซาก

๔. กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน สิ่งแรกที่ได้รับทราบข้ออุปสรรคของการทำงานเกี่ยวกับเด็ก และเยาวชน ตามมาตรา ๘๖ คือต้องใช้ในคดีที่มีผู้เสียหายเท่านั้น และมีแนวโน้มชี้ว่าถ้าไม่มีผู้เสียหายทำ ไม่ได้ เมื่อมองถึงแนวทางในการหันเหคดีออกจากศาล มีอยู่ ๒ ส่วน คือ Restorative Justice หรือ กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ และการหันเหคดี หรือที่เรียกว่า Diversion มาตรา ๘๖ คือการแก้ไข มาตรา ๖๓ ของ พ.ร.บ. ศาลเยาวชนฯ เดิม ที่มีกลไกในการหันเหคดีออกจากศาล จัดให้มีแบบบำบัดแก้ไข ใช้ กลไกในการสั่งไม่ฟ้อง โดยศาลไม่มีบทบาทในการพิจารณาว่า ในท้ายที่สุดเด็กและเยาวชนมีพฤติกรรม เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นหรือไม่อย่างไร มาตรา ๘๖ คือการผสมผสานในการนำมาตราการหันเหคดีและ กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ มาอยู่ในบทบัญญัติให้ใช้ได้ทั้ง ๒ แนวทาง ไม่ได้แยกเป็นเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เมื่อเด็กและเยาวชนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ในท้ายที่สุดเด็กและเยาวชนก็ต้องกลับคืนสู่สังคม หากแต่การ กลับคืนสู่สังคมมีแนวทางทั้งการหันเหคดีและกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์

ประเด็นที่ ๒ การใช้ มาตรา ๘๖ เป็นวิธีการที่ดีกว่าการฟ้องคดี เพราะเด็กและเยาวชนจะไม่ต้องได้รับ ประสพการณ์จากกระบวนการยุติธรรม ที่จะสร้างบาดแผล หรือผลกระทบในด้านต่างๆ การไม่ฟ้องคดีต้อง มี ความเชื่อมั่นว่าเด็กและเยาวชนจะกลับตัวเป็นคนดี ไม่กลับมากระทำความผิดซ้ำ กระบวนการประเมินความ เสี่ยงและความจำเป็น (Risk and Need) จะเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะสร้างความเชื่อมั่น ในการระบุว่าเด็ก

และเยาวชนมีความเสี่ยงสูง ปานกลาง หรือมีความเสี่ยงต่ำ ที่จะเกิดการกระทำผิดซ้ำ ซึ่งทางกรมพินิจฯ กำลังปรับปรุง พัฒนาเครื่องมือนี้ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้สูงยิ่งขึ้นไปอีก

ประเด็นที่ ๓ คดีที่มีผู้เสียหายและผู้เสียหายต้องยินยอม อันเป็นเรื่องของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ซึ่งเป็นกระบวนการที่ต้องทำให้ทุกฝ่ายมองเห็นประโยชน์ในการไม่ฟ้องคดี และมองเห็นโทษหากต้องการดำเนินคดี มีหลายคดีที่ผู้เสียหายไม่ยินยอม หรืออาจไม่มีเวลาเข้ามาเข้าร่วมประชุมกลุ่มครอบครัวกรณีนี้จำเป็นต้องหากระบวนการที่จะทำให้ผู้เสียหายได้แสดงเจตนาธรรมที่แท้จริง และในการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ กรมพินิจฯ จะดำเนินการสร้างบรรทัดฐานในการปฏิบัติที่เหมือนกัน มีข้อปฏิบัติที่สอดคล้องตามความเสี่ยงและความจำเป็นของเด็กแต่ละราย มีการควบคุม มีมาตรการติดตาม และตรวจสอบผลของการปฏิบัติตามแผนฯ ทุกขั้นตอน เพื่อติดตามผลว่า แผนบำบัดแก้ไขฟื้นฟูสามารถแก้ไขพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนได้จริง

ส่วนที่ ๓
ผลการดำเนินงาน^๑

๓.๑ การแต่งตั้งคณะทำงานโครงการและที่ปรึกษาโครงการ

เพื่อให้การดำเนินโครงการ เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่วางไว้ ทางกรม พินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ได้มีคำสั่งที่ ๖๖๙/๒๕๕๙ ลงวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๙ แต่งตั้ง คณะทำงานและที่ปรึกษาโครงการ โดยประกอบด้วย ที่ปรึกษาโครงการ คณะทำงานด้านบริหารงานโครงการ เจ้าหน้าที่บัญชี/การเงินโครงการ ผู้ประสานงานโครงการ และคณะทำงานด้านการจัดการข้อมูล ดังนี้

ที่ปรึกษาโครงการ

๑. ศาสตราจารย์พิเศษวิศิษฎ์ วิศิษฎ์สรอรรถ	อธิบดีกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน
๒. นางกิงกาญจน์ บุญประสิทธิ์	รองอธิบดี (๒)
๓. นายอภิชาติ จารุศิริ	รองอธิบดี (๓)
๔. นางอำภา สว่างเมฆมรกต	หัวหน้าผู้ตรวจราชการกรม
๕. นายวันชัย รุจนวงศ์	ผู้แทนไทยในคณะกรรมการอาเซียนฯ
๖. นางวิมัย ศรีจันทร์	อนุกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและ เยาวชนแห่งชาติ
๗. นางสาวอุทัยวรรณแจ่มสุธิ์	อัยการผู้เชี่ยวชาญ
๘. นางธีราพร สุริสีห์เสถียร	อัยการจังหวัดประจำสำนักงานอัยการสูงสุด
๙. รศ.ดร.เดชา สังขวรรณ	นายกสมาคมสภาการศึกษาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ฯ
๑๐. รศ.พงษ์ภุชงค์ มงคลสินธุ์	อาจารย์ประจำคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มช.
๑๑. ผศ.พ.ต.อ.จรัส ธรรมธนารักษ์	อาจารย์ (สบ.๔) โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
๑๒. นางสาวธนวรรณ ท้วมยิ้ม	ผู้อำนวยการศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ
๑๓. นางสาวโสภิตา สังขติถิ	หัวหน้ากลุ่มงานพัฒนาระบบงานสังคมสงเคราะห์
๑๔. นางสุภาภรณ์ ชมชัย	หัวหน้ากลุ่มพัฒนาระบบงานคดี
๑๕. ว่าที่เรือตรีสุรัชย์ เพ็ชรกุล	นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ
๑๖. นายสมญา เกี้ยวฝัน	พนักงานคุมประพฤติชำนาญการ

คณะทำงานโครงการ

๑. นายสหการณ์ เพ็ชรนรินทร์	ประธานคณะทำงาน
๒. นางชัตติยา รัตนดิถ	หัวหน้าบริหารงานโครงการ
๓. นางสาวสรารัตน์ ทองใบ	ผู้ช่วยหัวหน้าบริหารงานโครงการ
๔. นางสาวปิยะนุช มะลิวงษ์	เจ้าหน้าที่บัญชี/การเงินโครงการฯ
๕. นางสาวนิโลบล สุมาลัย	ผู้ประสานงานโครงการ
๖. นายรัชภูมิ พลเพชร	คณะทำงานด้านการจัดการข้อมูล
๗. นางสาวมนัสวี ภูเฝ้าพันธุ์	คณะทำงานด้านการจัดการข้อมูล

^๑ คู่มือประกอบการทำกิจกรรมของโครงการได้ใน ผนวก ๑

จากนั้นได้จัดการประชุมชี้แจงการดำเนินโครงการการเพิ่มการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาฯ ในวันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๕๙ ณ ห้องประชุมกรมพินิจ^๒ เพื่อนำเสนอที่มาและแนวคิดของโครงการวัตถุประสงค์ ขั้นตอนและวิธีการดำเนินงาน ความสำเร็จในการดำเนินงาน ฯลฯ พร้อมรับฟังข้อเสนอแนะจากที่ปรึกษา คณะทำงาน และผู้เกี่ยวข้องในการปรับปรุงคู่มือแนวทางการปฏิบัติงานตามมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาของกรมพินิจฯ

ที่ประชุมร่วมอภิปรายและให้ข้อเสนอแนะ ดังนี้

๑) ปัจจุบันกำลังมีการปรับปรุงแก้ไขร่างพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวฯ พ.ศ. ...^๓ ซึ่งมีการให้แก้ไขบทบัญญัติตามมาตรา ๘๖ ว่า “...โดยการจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูผู้ต้องได้รับการยินยอมจากเด็กหรือเยาวชนและผู้เสียหายด้วย หากกรณีนั้นเป็นคดีที่มีผู้เสียหาย” ให้ทางโครงการจัดทำคู่มือและวางแผนทางเพื่อรองรับกรณีไม่มีผู้เสียหายไปพร้อมกัน

๒) การพิจารณาใช้มาตรการพิเศษ มาตรา ๘๖ ให้ดูหลักเกณฑ์ตามกฎหมายหากเข้าเกณฑ์เงื่อนไขแล้วต้องสร้างเกณฑ์การคัดกรองอื่นอีก เช่น การประเมินความเสี่ยงและความจำเป็น หรือความเสี่ยงพิเศษอื่นที่ทำให้ทราบว่าอาจไม่เหมาะสมกับการใช้มาตรา ๘๖ ซึ่งหากใช้มาตรา ๘๖ ไม่ได้ สามารถเสนอให้เข้ามาตรการพิเศษในชั้นศาล เช่น มาตรา ๙๐ หรือมาตรา ๑๓๒

๓) พิจารณาเรื่องบุคลากร ว่าใครเป็นผู้ดำเนินการในขั้นตอนตามมาตรา ๘๖ และจำเป็นหรือไม่ในการเพิ่มจำนวนบุคลากรหรือกลุ่มงาน เพื่อรองรับการทำงานเรื่องการใช้มาตรการพิเศษฯ มาตรา ๘๖ โดยเฉพาะ

๔) แผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู ต้องมีความเหมาะสมตามสภาพปัญหา ประเภทการกระทำความผิด และตามแนวทางในการบำบัด แก้ไข ฟื้นฟูเป็นรายบุคคล โดยแต่ละกิจกรรมจะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น หรือสามารถแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนได้อย่างแท้จริง และต้องสร้างความเชื่อมั่นต่อพนักงานอัยการและศาลว่าแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูที่ได้จัดทำขึ้นมาให้เด็กและเยาวชนปฏิบัติ จะสามารถแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนได้ และต้องมีการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติตามแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูด้วย ว่าการใช้มาตรการพิเศษฯ มาตรา ๘๖ สามารถแก้ไขเด็กและเยาวชนได้จริง

๓.๒ จัดทำคู่มือแนวทางการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาในชั้นก่อนฟ้อง

โครงการฯ ได้นำคู่มือการปฏิบัติงานตามมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ซึ่งมีการประกาศใช้ ณ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๗ มาเป็นแนวทางในการปรับปรุงและจัดทำคู่มือขึ้นมาใหม่ โดยโครงการได้จัดทำแบบสำรวจความคิดเห็น ปัญหาอุปสรรคจากผู้ปฏิบัติงาน ทั้งพนักงานคุมประพฤติ นักจิตวิทยา และนักสังคมสงเคราะห์ ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจำนวน ๗๗ จังหวัด เพื่อปรับปรุงคู่มือปฏิบัติงานให้มีความถูกต้องเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ได้จริง

หลังจากนั้นทางโครงการ ได้จัดประชุมเพื่อจัดทำคู่มือและแนวทางการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาในชั้นก่อนฟ้อง รวม ๓ ครั้ง โดยมีผลการประชุมจัดทำคู่มือ ดังนี้

^๒ ดูรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมใน ผผนวก ๒

^๓ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๙ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๙ และมีผลบังคับใช้เมื่อพ้นกำหนด ๓๐ วัน นับตั้งแต่วันประกาศ ซึ่งได้มีการปรับปรุงบทบัญญัติในส่วนที่เกี่ยวกับบทนิยามเกี่ยวกับเด็ก การพ้นจากตำแหน่งของกรรมการสงเคราะห์เด็กและเยาวชน การนำเด็กและเยาวชนไปฝากควบคุมยังสถานพินิจใกล้เคียง การว่ากล่าวตักเตือนเด็กหรือผู้ซึ่งอายุยังไม่เกินสิบปี รวมถึงบิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลหรือผู้แทนองค์การที่เด็กหรือผู้ซึ่งอายุยังไม่เกินสิบปีอาศัยอยู่ด้วย การสอบถามเด็กหรือเยาวชนเบื้องต้น และมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาก่อนฟ้อง ทั้งนี้ เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

ครั้งที่ ๑ จัดการประชุมที่ปรึกษาและคณะทำงานโครงการ การเพิ่มการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา ในวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๕๙ ณ ห้องประชุมกรมพินิจฯ เพื่อหารือและรับคำปรึกษาในการจัดทำคู่มือแนวทางการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา^๔

ทางโครงการได้รายงานความคืบหน้าการดำเนินงานว่า ที่ผ่านมามีการมองว่ามาตรา ๘๖ เป็นกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice) อย่างเดียว เพราะเป็นกระบวนการที่ต้องมีผู้เสียหายเข้าร่วมด้วย แต่ในการให้เด็กและเยาวชนได้รับโอกาสควรดำเนินการทั้ง ๒ รูปแบบ กล่าวคือหากมีผู้เสียหายก็ต้องให้มีการยินยอมและมีส่วนร่วมตามกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ในกรณีที่ไม่มีผู้เสียหายก็ควรให้โอกาสเด็กและเยาวชนด้วยการหันเหคดี (Diversion) และได้ขอให้ที่ประชุมร่วมพิจารณา ร่างคู่มือแนวทางในการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาในชั้นก่อนฟ้อง ในประเด็นต่างๆ ดังนี้

๑. แนวทางและหลักเกณฑ์การพิจารณาเด็กและเยาวชนเข้าสู่กระบวนการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดี

๒. วันที่สำนึกในการกระทำก่อนฟ้องคดี^๕

๓. แนวทางในการจัดประชุม

๔. ความยินยอมและการเยียวยาของผู้เสียหาย

ที่ประชุมได้ให้ข้อมูล ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะต่อโครงการ

๑. หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการดำเนินการตามมาตรการพิเศษ

๑.๑ เป็นคดีที่มีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน ๕ ปี

๑.๒ ไม่เคยได้รับโทษจำคุก

๑.๓ เด็กหรือเยาวชน และผู้เสียหาย (ในกรณีมีผู้เสียหาย) ต้องให้ความยินยอมในการจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู

๑.๔ ผู้อำนวยการเห็นว่าเด็กหรือเยาวชนอาจกลับตนเป็นคนดีได้ โดยไม่ต้องฟ้อง เมื่อคำนึงถึงอายุ ประวัติ ความประพฤติ สถิติปัญญา การศึกษาอบรม สภาพร่างกาย สภาพจิต อาชีพ ฐานะ และเหตุแห่งการกระทำผิด

๑.๕ เด็กหรือเยาวชนสำนึกในการกระทำก่อนฟ้องคดี

๒. สำนึกในการกระทำก่อนฟ้องคดี หมายถึง เด็กและเยาวชนรับว่ากระทำผิด รู้ถึงการกระทำเกี่ยวกับคดีของตนเอง โดยสามารถอธิบายถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อผู้อื่นและตนเอง พร้อมทั้งสามารถบอกถึงสาเหตุที่กระทำผิด ผลที่ตามมา และแนวทางแก้ไขปรับปรุงตนเอง ต้องเกิดขึ้นก่อนวันที่ผู้อำนวยการพิจารณามีคำสั่งเห็นชอบให้ใช้มาตรการพิเศษ

สำนึกในการกระทำก่อนฟ้องจะต้องเกิดขึ้นก่อนการจัดทำแผนการแก้ไขบำบัดฟื้นฟู โดยให้นับจากวันที่ผู้อำนวยการลงนามเห็นชอบ

๓. แนวทางในการจัดประชุม ให้ผู้ประสานการประชุมเชิญเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด ผู้เสียหายหรือผู้ได้รับผลกระทบเข้าร่วมหารือเพื่อจัดทำแผนร่วมกัน พนักงานคุมประพฤติแจ้งพนักงานสอบสวนให้ทราบเพื่อดำเนินการยุติการดำเนินการไปก่อน ซึ่งกระบวนการดังกล่าวต้องดำเนินการให้เร็วที่สุด โดยไม่ให้เกินกว่าที่กำหนดไว้ในดำเนินการฟ้องคดี หลักจากทำแผนฯ แล้ว ให้เสนออัยการและศาลเห็นชอบ

^๔ ดูรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมใน ผผนวก ๓

^๕ เนื่องจากมีผลต่อการนับระยะเวลาในการจัดทำแผนการแก้ไขบำบัดฟื้นฟู จากการศึกษาวิจัยพบว่าวัดได้ยาก ไม่สามารถวัดออกมาเป็นระดับคะแนนได้ ต้องใช้ความเป็นมืออาชีพของบุคลากรกรมพินิจฯ ในการพิจารณา โดยอาศัยจากการสัมภาษณ์และสังเกตพฤติกรรม

ทั้งนี้ในการจัดทำแผนฯ สามารถเชิญอัยการเข้าร่วมได้ ถ้าเห็นชอบตามแผนก็ดำเนินการตามแผนได้ หากไม่เห็นชอบก็ให้ดำเนินคดีตามปกติ กลุ่มประสานกิจกรรมชุมชนทำหน้าที่กำกับและติดตามผลเสนอผู้อำนวยการผู้อำนวยการรายงานให้อัยการทราบ ถ้าไม่สามารถดำเนินการตามแผนได้ให้ผู้อำนวยการแจ้งให้อัยการทราบ พนักงานคุมประพฤติทำหน้าที่สื่อแจ้งพนักงานสอบสวนดำเนินคดีต่อ กรณีที่สำเร็จพนักงานอัยการสั่งไม่ฟ้อง ให้กลุ่มประสานกิจกรรมชุมชนทำรายงานเสนอศาล และแจ้งเด็กและเยาวชนทราบ

ในส่วนว่าใครจะเป็นผู้ประสานการประชุม กรมพินิจฯ จะนำไปพิจารณาความเหมาะสมอีกครั้งหนึ่ง แล้วดำเนินการประสานสถาบันพัฒนาบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมในการจัดอบรมให้กับบุคลากรต่อไป

๔. เนื่องจากมีการเสนอปรับแก้ พ.ร.บ. ศาลเยาวชนและครอบครัวฯ ฝ่ายเลขานุการจึงเสนอให้มีการทบทวนนิยามศัพท์เพื่อให้สอดคล้อง ซึ่งที่ประชุมได้ให้ข้อเสนอแนะ ดังนี้

๑) เพิ่มข้อความในนิยามศัพท์ เด็กและเยาวชนนับตามอายุขณะกระทำผิด
๒) ผู้ได้รับผลกระทบได้กล่าวถึงในมาตรา ๘๗ แล้ว ดังนั้นในคู่มือจึงไม่ต้องใส่เพิ่มลงไปเพื่อไม่ให้เกิดความสับสน

๓) เพิ่มขั้นตอนธุรการคดีส่งสำนวนให้หัวหน้าฝ่ายคดี
๔) เพิ่มขั้นตอนประชุมคณะกรรมการนักวิชาชีพ เพื่อช่วยพิจารณาตรวจสอบก่อนเสนอผู้อำนวยการพิจารณา

ครั้งที่ ๒ จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อปรับปรุงคู่มือและแนวทางการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาในชั้นก่อนฟ้อง ในวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๕๙ ณ โรงแรมอมารี ดอนเมือง แอร์พอร์ต กรุงเทพมหานคร เพื่อทบทวนวิธีการดำเนินการตามมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา และเพื่อขอรับความคิดเห็นในคู่มือปฏิบัติงานตามมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาของกรมพินิจฯ และเพื่อปรับปรุงคู่มือดังกล่าวให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับการดำเนินการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม โดยผู้เข้าร่วมประชุมจากศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีเยาวชนและครอบครัว สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก และองค์กรทุนเพื่อเด็กแห่งประเทศไทย จำนวน ๕๐ คน^๖ โดยสรุปประเด็นในการหารือได้ ๓ ประเด็นหลัก ดังนี้

ประเด็นที่ ๑ ขั้นตอนและวิธีดำเนินการตามมาตรการพิเศษ อุปสรรคและข้อเสนอแนะ
ประเด็นที่ ๒ แผนการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชน
ประเด็นที่ ๓ การพัฒนาบุคลากรในการเป็นผู้ประสานการประชุม
ซึ่งบุคลากรจากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมได้ให้ข้อมูล ข้อคิดเห็น ในประเด็นทั้ง ๓ ดังนี้

ประเด็นที่ ๑ ขั้นตอนและวิธีดำเนินการตามมาตรการพิเศษ อุปสรรคและข้อเสนอแนะ

ปัญหาและอุปสรรค

สำนักงานอัยการสูงสุด

๑. คำร้องขอผิดฟ้องของพนักงานสอบสวนไม่ชัดเจน ในคำร้องไม่ได้ใส่รายละเอียดว่าเป็นกรณีใดที่ทำให้ระยะเวลาหยุด เช่น เด็กหรือเยาวชนหนีจากสถานควบคุมต้องใส่ขื่อขังไปเมื่อวันไหนเท่าไร จับกุมกลับมาได้วันที่เท่าไร มีหลักฐานประกอบการจับกุมหรือรายงานสถานพินิจฯ ในเรื่องของการจัดทำแผนฯ ก็ต้องใส่ข้อเท็จจริงว่ามีการทำแผนหรือไม่อย่างไร

^๖ รวบรวมรายชื่อผู้เข้าร่วมใน ผผนวก ๔

๒. หากไม่มีรายงานของสถานพินิจระหว่างที่แผนบำบัดแก้ไขยังไม่สำเร็จหรือกำลังปฏิบัติตามแผนอยู่ บางสำนักงานอัยการก็จะยึดตามระเบียบหนังสือเวียนอย่างเคร่งครัดว่าจะไม่รับสำนวนส่งให้พนักงานอัยการ

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

๑. พนักงานสอบสวนจำเป็นจะต้องดีสำนวนออกไม่สามารถค้างไว้ได้ ที่ผ่านมาก็มีความเห็นสั่งฟ้องไปอัยการทุกกรณี

๒. พนักงานสอบสวนสามารถสอบสวนได้เลย ตามป.วิอาญา มาตรา ๑๓๓ หากไม่ต้องมีสทวิชชีพก็จะไม่ติดขัด แต่จะมีบางกรณีที่จำเป็นต้องสอบด้วยทมิสทวิชชีพทำให้ไม่สามารถสอบสวนได้ทันที และหากมีการใช้มาตรการพิเศษก็จะทำให้สำนวนติดขัดโดยยังไม่ได้สอบสวนทำให้สรุปสำนวนไม่ได้ และเมื่อส่งเด็กไปยังสถานพินิจฯ เข้าสู่กระบวนการแล้วจะส่งผลต่อระยะเวลาการสอบสวนและการผิดฟ้องของพนักงานสอบสวน

๓. กรณีที่คดีเกี่ยวข้องกับกฎหมาย ป.วิอาญาด้วย ไม่ใช่เพียงพ.ร.บ.ศาลเยาวชนและครอบครัวฯ เพียงอย่างเดียว ความเห็นของพนักงานสอบสวนที่จะเสนอต่อพนักงานอัยการมี ๒ อย่าง คือสั่งฟ้องกับสั่งไม่ฟ้อง ในกฎหมายไม่ได้บอกให้ดให้ความเห็น

๔. เจ้าหน้าที่สถานพินิจฯ ไม่แจ้งพนักงานสอบสวนในทันทีว่าจะใช้มาตรการพิเศษ จะแจ้งเมื่อพนักงานสอบสวนทวงถามถึงรายงานสืบเสาะ หากผู้ต้องหาตามตัวไม่ได้ พนักงานสอบสวนจะมารายงานหลังจากที่ได้มีการผิดฟ้องไปแล้ว

๕. ในการขยายระยะเวลาในการทำสำนวน ๓๐ วัน ร้อยเวรจะต้องชี้แจงว่าเพราะเหตุใดจึงต้องขยายระยะเวลาสำนวนนี้ออกไป

๖. มาตรา ๘๙ ตาม พ.ร.บ. ศาลเยาวชนและครอบครัวฯ ให้หยุดดำเนินการใดกับเด็ก แต่ในการรวบรวมสำนวนการสอบสวนไม่ได้มีความเกี่ยวข้องเฉพาะเด็กเท่านั้น ยังต้องมีการดำเนินการต่อ ซึ่งทำให้เกิดความอยากลำบาก สำนวนค้าง ตามระเบียบภายในของสำนักงานตำรวจมีการกำหนดระยะเวลาการดำเนินการสอบสวนและจะมีผู้บังคับบัญชาตรวจตามระยะเวลา หากสำนวนใดไม่สามารถออกได้ตามระยะเวลาจะต้องมีการรายงานชี้แจงเหตุผลที่สำนวนค้าง และหากมีสำนวนค้างเกินข้ามปี จเรตำรวจจะเข้ามาตรวจสอบให้ชี้แจงเหตุผล

๗. พนักงานสอบสวนไม่อยากอยู่งานสอบสวน มีการโยกย้ายเปลี่ยนแปลงบ่อย ส่งผลกระทบตผู้ที่มารับผิดชอบสำนวนต่อ (เช่นมีสำนวนหาย เป็นต้น)

๘. ผลกระทบตามคำสั่ง คสช. ที่ให้ยกเลิกมาตรา ๔๔ ตาม พ.ร.บ. ตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๗ ที่เปลี่ยนชื่อพนักงานสอบสวน เช่น จากพนักงานสอบสวนผู้ชำนาญการพิเศษ ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยให้ระบุคำว่า “สอบสวน” ในวงเล็บท้ายชื่อตำแหน่งเป็นการชั่วคราวไปก่อน งดเงินประจำตำแหน่ง ทำให้พนักงานสอบสวนขาดแคลน บางคนที่มีวุฒิเนติบัณฑิต หรือวุฒิปริญญาโท ก็จะไปสอบเป็นผู้พิพากษา เป็นอัยการแทน

กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

๑. กรณีเพิ่มขึ้นตอนวิธีการดำเนินการ โดยให้ส่งต่อนักจิตวิทยา/นักสังคมสงเคราะห์ประเมินความเห็นและส่งต่อผู้ประสานฯ ติดต่อผู้เสียหาย แล้วให้มีการประชุมนักวิชาชีพ หากเป็นในสถานพินิจที่มีแรกรับจะใช้เวลาค่อนข้างมาก ทำให้กระบวนการดังกล่าวไม่สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จตามระยะเวลาที่กำหนดได้

๒. การสื่อสารและการทำความเข้าใจกับบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการ

ข้อเสนอแนะ

สำนักงานอัยการสูงสุด

๑. ระยะเวลาในการฟ้องคดีเป็นไปตามมาตรา ๗๘ ถ้าเป็นคดีที่มีอัตราโทษไม่เกินห้าปี ระยะแรกคือ ๓๐ วัน หากยังส่งสำนวนไม่ได้ก็ผิดฟ้องได้ ๒ ครั้ง ครั้งละ ๑๕ วัน รวมระยะเวลาก่อนฟ้องคดีคือ ๖๐ วัน ซึ่งใน

ระยะนี้เด็กหรือเยาวชนสามารถที่จะสำนึกในการกระทำได้ตลอด เมื่อผู้อำนวยการพิจารณาโดยคำนึงอายุ ประวัติ สติปัญญา ฯลฯ แล้วเห็นว่าเด็กสามารถกลับตนเป็นคนดีได้ให้ผู้อำนวยการตั้งผู้ประสานการประชุมเพื่อดำเนินการประชุมจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู แล้วรายงานให้พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการและศาลทราบ

๒. ระยะเวลาในการจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูจนกระทั่งเสนอให้พนักงานอัยการพิจารณาเห็นชอบ กำหนดไว้ ๓๐ วัน โดยนับตั้งแต่วันที่เด็กหรือเยาวชนสำนึกในการกระทำ ส่วนระยะเวลาในการจัดทำสำนวนของพนักงานสอบสวนต้องไปยึดแนวทางตามมาตรา ๗๘ คือเมื่อได้รับตัวเด็กมาจะต้องดำเนินการสอบสวนและส่งสำนวนให้พนักงานอัยการยื่นฟ้องต่อศาลภายใน ๓๐ วัน แล้วผิดฟ้องไปได้ตามระยะเวลา ในระหว่างที่พนักงานสอบสวนทำสำนวนอยู่เมื่อได้รับแจ้งจากสถานพินิจฯ ว่ามิใช่มาตรการพิเศษฯ กฎหมายกำหนดให้ไม่สามารถดำเนินการใดๆ กับเด็กหรือเยาวชนได้ แต่หากมีการสอบปากคำและสรุปสำนวนเสร็จแล้วส่งมาให้พนักงานอัยการ พนักงานอัยการได้วางแนวทางไว้ว่าให้รับสำนวนจากพนักงานสอบสวนเก็บไว้รอส่งสำนวนภายหลังที่พิจารณาแผนฯ หากไม่ชอบก็จะสั่งให้ดำเนินคดีต่อ ก็จะนำเอาสำนวนของพนักงานสอบสวนมาส่งฟ้องหรือไม่ฟ้อง

๓. ระยะเวลาในการผิดฟ้องตามมาตราพิเศษฯ จะหยุดโดยทันที แต่ในทางปฏิบัติขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงาน ดังนั้นจึงควรมีการแจ้งให้ทราบด้วย หากมีการดำเนินการมาตรการพิเศษฯ

๔. ให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติดำเนินการออกกระเปียบภายในกำหนดหลักเกณฑ์ในกรณีที่มีการใช้มาตรการพิเศษ

๕. ขั้นตอนในการจัดทำแผนตามมาตรา ๘๙ กฎหมายกำหนดให้พนักงานสอบสวนหยุดดำเนินการใดๆ เกี่ยวกับเด็ก แต่สามารถรวบรวมหลักฐานอย่างอื่นต่อไปได้ เช่น สอบปากคำผู้เสียหาย ขอทะเบียนประวัติพิมพ์ลายนิ้วมือ ใบรับรองแพทย์ ถ้าแผนไม่สำเร็จก็สามารถนำตัวเด็กมาสอบแล้วส่งสรุปเสนอผู้บังคับบัญชา แล้วทำความเห็นเสนอพนักงานอัยการได้เลย โดยเสนอให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติออกแนวทางหรือระเบียบปฏิบัติ เรื่องของการทำสำนวนโดยอาศัยกฎหมายมาตรา ๘๙ ส่วนในกรณีที่หยุดสำนวนอย่างไรหรือยังสอบสวนไม่เสร็จสอบปากคำไม่ได้จะทำอย่างไรนั้น ค่อยนำเรื่องนี้เข้าที่ประชุมเพื่อหารือร่วมกันในการจัดทำแนวทางปฏิบัติร่วมกัน

๖. ตามที่พนักงานสอบสวนมีข้อสงสัยในการทำสำนวน ว่าจะต้องมีการออกกระเปียบอะไรเพิ่มเติมหรือไม่นั้น เนื่องด้วยสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้มีคำสั่งที่ ๔๑๙/๒๕๕๖ เรื่องการอำนวยความสะดวกในคดีอาญา การทำสำนวนการสอบสวน และมาตรการควบคุม ตรวจสอบ เฝ้าระวังการสอบสวนคดีอาญา ซึ่งพูดถึงมาตรการในการควบคุมสำนวนการสอบสวน อย่างคดีที่มีการผิดฟ้องฝากขังต้องทำให้เสร็จภายในระยะเวลาผิดฟ้องฝากขัง ดังนั้นจึงไม่จำเป็นต้องไปออกกระเปียบเพิ่ม คำสั่งนี้ได้กล่าวถึงการยื่นคำร้องขอขยายกับผู้บังคับการสามารถขยายได้จนกว่าจะหมดอายุความ

๗. สำนักงานอัยการจะต้องมีการประชุมผู้บริหารแล้วออกกระเปียบมาให้สอดคล้องกับการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นๆ

๘. ในผังขั้นตอนและวิธีดำเนินการตามมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา ในขั้นตอนที่ ๔. ส่งต่อผู้ประสานการประชุม เพื่อติดต่อผู้เสียหาย ควรจะแยกเป็นคดีที่มีผู้เสียหายกับคดีที่ไม่มีผู้เสียหาย รวมถึงช่องทางการดำเนินการต่อไป ในประเด็นของผู้เสียหายที่ต้องได้รับความยินยอมในการจัดทำแผน ในกฎหมายมีการกำหนดไว้ว่าจะต้องมีการให้ความยินยอมก่อนจัดทำแผน ดังนั้นในผังขั้นตอนฯ ก็ต้องมีขั้นตอนดังกล่าวด้วย

๙. ในเรื่องของระยะเวลาในการดำเนินการ ก็ควรมีการเขียนลงในผังขั้นตอนฯ ให้ชัดเจน

๑๐. ในส่วนของการพิจารณาส่งฟ้องหรือไม่ฟ้องของพนักงานอัยการ เนื่องจากใน พ.ร.บ.ศาลเยาวชนและครอบครัวฯ มาตรา ๘๘ ได้ให้อำนาจไว้ จึงควรแยกเป็นเห็นชอบกับไม่เห็นชอบ หากพิจารณาแล้วไม่เห็นชอบก็ให้กลับไปเขียนแผนใหม่

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

๑. การดำเนินการออกกระเปียบแนวทางปฏิบัติ จะสำเร็จได้จะต้องทำในลักษณะที่กรมพินิจฯ ส่งเรื่องไปที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งจะต้องออกเป็นกฎหมายแล้ว ฝ่ายกฎหมายของสำนักงานตำรวจแห่งชาติจะกำหนดแนวทางปฏิบัติแล้วมีหนังสือเวียนแจ้งให้พนักงานสอบสวนทราบ

๒. ในเรื่องการลบประวัติการกระทำผิดของเด็ก กรณีอัยการสั่งไม่ฟ้องและคำสั่งไม่ฟ้องถึงที่สุดแล้ว เป็นหน้าที่ของหัวหน้าหน่วยต้องแจ้งทางทะเบียนประวัติให้ลบประวัตินี้ออกไป แต่หากเข้ามาตรา ๘๖ เป็นหน้าที่ของกรมพินิจฯ ในการแจ้งทะเบียนประวัติให้ลบประวัติออก ในการตรวจสอบประวัติอาชญากรรมเพื่อสมัครเข้าทำงาน หากเด็กมีประวัติเป็นหน้าที่ของเด็กที่จะต้องไปพิสูจน์ว่าได้ล้างมลทินไปแล้วหรือมีคำสั่งไม่ฟ้อง

๓. ในการประชุมครั้งหน้าหากมีเรื่องเกี่ยวกับทะเบียนประวัติอาชญากรรม อยากจะขอให้เรียนเชิญ กองทะเบียนประวัติอาชญากรรมของสำนักงานตำรวจแห่งชาติมาเข้าร่วมด้วย รวมทั้งกองกฎหมาย เนื่องจากเป็นฝ่ายที่ออกกระเปียบที่เกี่ยวข้องเวียนให้ตำรวจทั่วประเทศปฏิบัติ

ผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอก

๑. เรื่องที่ทางอัยการออกหนังสือเวียนว่าหากไม่มีรายงานสถานพินิจหรือไม่มีการรับตัวก่อนห้ามรับสำนวนนั้น จริงๆ ในกฎหมายไม่ได้กำหนดเช่นนี้ไว้ จึงเห็นควรให้มีการพิจารณาในรายละเอียดแล้วออกหนังสือเวียนใหม่

๒. เสนอให้มีการทำผังขั้นตอนและวิธีการดำเนินการตามมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา ในระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ตำรวจ สถานพินิจฯ อัยการ ศาลเยาวชน ด้วย เพื่อให้ทราบว่าไม่มีใครเข้ามาเกี่ยวข้องในกระบวนการนี้ ซึ่งจะทำให้ทราบว่าในแต่ละวิชาชีพจะต้องทำอะไร เมื่อคู่มือแนวทางปฏิบัติออกไปแล้วจะทำให้มองเห็นภาพทั้งกระบวนการ

กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

๑. กรณีเด็กเข้ามาตรการพิเศษให้ทำหนังสือแจ้งศาลเพื่อทราบด้วย (เดิมแจ้งศาลเมื่อจัดทำแผนเสร็จแล้ว)

๒. ในทางปฏิบัติพบว่ามีปัญหาในเรื่องการตีความในเรื่องกรณีที่ไม่มีผู้เสียหายของศาล ซึ่งเป็นดุลยพินิจอิสระ ทั้งนี้จึงควรมีการทำความเข้าใจร่วมกัน

๓. พนักงานคุมประพฤติจะสอบปากคำผู้เสียหายด้วย จึงไม่จำเป็นต้องให้นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา มาสอบซ้ำ เพื่อลดกระบวนการและลดระยะเวลาให้สั้นลง

๔. หากต้องการให้มีความเห็นของนักวิชาชีพ อาจไม่จำเป็นต้องใช้วิธีการประชุม เนื่องจากมีลักษณะงานที่ทำงานคู่ขนานกันอยู่แล้วระหว่างพนักงานคุมประพฤติ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ สามารถใช้วิธีการให้นักวิชาชีพเสนอความเห็นไปยังผู้อำนวยการ อาจจะทำเป็นลักษณะแบบฟอร์ม ทั้งนี้ หากต้องให้นักวิชาชีพเสนอความเห็น พนักงานคุมประพฤติจะต้องแจ้งนักวิชาชีพด้วยว่าเด็กเข้ามาตรการพิเศษ

๕. ในขั้นตอนสุดท้ายของผังขั้นตอนและวิธีดำเนินการตามมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา จะต้องเพิ่มการลบทะเบียนประวัติอาชญากรรม

ประเด็นที่ ๒ แผนการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชน

ที่ประชุมเห็นตรงกันว่า ตาม พ.ร.บ. ศาลเยาวชนและครอบครัวฯ ฉบับที่จะทำการแก้ไข มาตรา ๘๖ (กรณีหากมีผู้เสียหาย ต้องให้ผู้เสียหายยินยอม) เป็นกระบวนการหันเหคดี (Diversion) ร่วมกับกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice) ซึ่งสามารถนำแนวทางปฏิบัติมาใช้ได้หลากหลายวิธี เช่น การว่ากล่าวตักเตือน การติดตามดูแลพฤติกรรม ส่งเสริมการเรียนรู้หนังสือ การประกอบอาชีพ การปรับพฤติกรรม รวมถึงปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้ปกครอง การทำงานบริการสังคม เป็นต้น โดยที่ประชุมได้ให้ข้อมูล ข้อคิดเห็น

อุปสรรค ปัญหา และข้อเสนอแนะในการจัดทำแผนแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่ดำเนินการตามมาตรการพิเศษ
แผนการดำเนินคดีอาญา ดังนี้

ปัญหา/อุปสรรค

สำนักงานอัยการสูงสุด

๑. คำนียามในเรื่องของ “สำนึกในการกระทำความผิด” เป็นอย่างไร สำนึกนี้ผูกกับการรับสารภาพ
หรือปฏิเสธหรือไม่

๒. เมื่อคำนึงถึงประวัติ ตรงนี้รวมถึงประวัติการกระทำความผิดด้วยหรือไม่

๓. ถ้าเด็กเปลี่ยนชื่อ เปลี่ยนนามสกุลพนักงานคุมประพฤติจะสามารถตรวจค้นได้หรือไม่

๔. จะรู้ได้อย่างไรว่าข้อหาของเด็กเยาวชนเข้าเงื่อนไขในการจัดทำแผนฯ คือ เป็นคดีที่โทษจำคุกไม่เกิน
๕ ปี และข้อหาที่พนักงานสอบสวนแจ้งมาจะตรงกับข้อเท็จจริง ตรงกับพยานหลักฐาน ไม่มีการแจ้งข้อหาเพิ่ม

๕. พนักงานอัยการไม่เห็นสำนวนการสอบสวนของพนักงานสอบสวน ไม่เห็นหลักฐาน พยานหลักฐาน

กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

๑. การประชุมจัดทำแผนฯ บางครั้งพนักงานอัยการ พนักงานสอบสวนไม่สะดวกเข้าร่วมประชุมด้วย

๒. ในเรื่องของการสำนึกที่ระบุว่าให้มีแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงตนเองนั้น ยากต่อการปฏิบัติ

๓. ปัจจุบันนี้ประวัติการกระทำความผิดของเด็กยังสามารถตรวจสอบได้โดยภาคเอกชน ส่งผลต่อการ
ตัดสินใจเข้าสู่กระบวนการมาตรการพิเศษ เนื่องจากแม้จะเข้าสู่กระบวนการแล้ว แต่เมื่อถูกค้นประวัติก็ยัง
สามารถตรวจสอบได้ ไม่ใช่การถูกลบประวัติออก

ข้อเสนอแนะ

ศาลเยาวชนและครอบครัว

๑. การพิจารณาเรื่องการสำนึกของเด็ก ให้ดูจากการรับรู้ตัวเอง ดูที่ความเข้าใจของเด็ก ไม่ดูที่ข้อหา

๒. กรณีที่ศาลมีหนังสือให้ผู้เสียหายมาเพื่อจัดทำแผน ถ้าผู้เสียหายยินยอมแต่ไม่สามารถมาได้ ศาลจะ
ทำการบันทึกไว้ในรายงาน เมื่อทำแผนเสร็จก็จะมีการนัดมาพร้อมกันเพื่อฟังแผน ซึ่งศาลก็จะมีหนังสือนัดให้
ผู้เสียหายมา หากผู้เสียหายไม่มาก็ถือว่ายินยอมในแผนดังกล่าว^๗

สำนักงานอัยการสูงสุด

๑. เรื่องของการสำนึกในการกระทำจะเกิดขึ้นเมื่อไหร่ ขึ้นตอนใดก็ได้ แต่ต้องก่อนเสนอผู้อำนวยการ
สถานพินิจฯ การพูดคุยไม่จำเป็นต้องเกิดขึ้นครั้งเดียว อาจเกิดขึ้นหลายครั้งในระหว่างระยะเวลาตามที่
กฎหมายกำหนด เมื่อเด็กสำนึกก็ถือว่าครบตามเกณฑ์เงื่อนไขเสนอผู้อำนวยการให้สั่งจัดทำแผน

๒. การสำนึก ไม่จำเป็นจะต้องเป็นการสำนึกว่าตัวเองกระทำความผิดในทุกกรณี เด็กอาจจะไม่ได้กระทำจริง
แต่ต้องสำนึกว่าตัวเองเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องเพราะอะไร เพราะเหตุใดตัวเองจึงเข้าไปมีส่วน แล้วก็ถูกดำเนินคดี
เพราะอะไร สำนึกว่าเหตุแห่งการกระทำความผิดที่ตัวเองต้องมารับผิดชอบตรงนี้เพราะอะไร สำนึกในการ
กระทำของตัวเองที่เป็นเหตุให้ต้องมาพัวพันอยู่ตรงนี้ เด็กสามารถปฏิเสธแต่แรกได้แต่ต้องยอมรับว่าตัวเองเป็น
ส่วนหนึ่งของการให้เกิดการกระทำนั้น และถูกกล่าวหาเพราะอะไร

๓. เนื่องจากการจัดทำแผน ต้องใช้งบประมาณ ฉะนั้นควรจะดำเนินการให้เสร็จภายในครั้งเดียว

๔. ในการประชุมจัดทำแผน สามารถหาข้อเท็จจริงจากผู้เสียหายได้ อีกทั้งสามารถขอสำนวนจาก
พนักงานสอบสวนมาเพื่อประกอบการพิจารณาเพิ่มเติมว่าตรงกับเงื่อนไขในการทำมาตรา ๘๖ หรือไม่

^๗ เป็นข้อคิดเห็นของผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัว ซึ่งศาลเยาวชนและครอบครัวมีดุลยพินิจและการตัดสินใจที่
เป็นอิสระ ไม่ได้เป็นความคิดเห็นที่เป็นตัวแทนของศาลเยาวชนและครอบครัวทุกแห่งได้

๕. เดิมเกณฑ์ในการทำมาตรการพิเศษของกรมพินิจฯ กำหนดไว้ว่า เด็กที่จะทำมาตรการพิเศษจะต้องเป็นเด็กที่มีความเสี่ยงในการกระทำผิดซ้ำอยู่ในระดับต่ำจนถึงปานกลางค่อนข้างต่ำ หากกรมพินิจฯ ต้องการจะเพิ่มเป็นระดับปานกลาง จะต้องไปวิเคราะห์ว่าความเสี่ยงทั้ง ๑๐ ด้าน ด้านใดเป็นด้านที่สำคัญ เป็นปัญหาพิเศษไม่สามารถทำมาตรการพิเศษได้ ไม่ใช่ว่าปานกลางทั้ง ๑๐ ด้านแล้วสามารถทำได้

๖. ขอให้กรมพินิจฯ ทบทวนเกี่ยวกับเงื่อนไขโทษของเด็ก

๗. เรื่องการจัดทำแผนบำบัดแก้ไขฟื้นฟู เสนอไว้ ๔ แนวทาง ดังนี้

๑) ควรเป็นมาตรการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม โดยใช้มาตรการที่เหมาะสมกับพฤติกรรมของเด็ก และมีการคุมประพฤติ ซึ่งต้องไม่ใช่การออกคำสั่งในลักษณะจำกัดสิทธิเสรีภาพ นอกจากนี้ยังต้องมีมาตรการในเรื่องของการสนับสนุนเด็กให้สามารถอยู่กับครอบครัว ชุมชนได้อย่างปกติสุข

๒) ควรเป็นมาตรการในเรื่องของการกำหนดค่าใช้จ่ายความเสียหาย บรรเทาความเสียหาย หรือชดเชยความเสียหายแก่ผู้เสียหายในกรณีมีผู้เสียหาย อาจจะไม่ใช่เป็นการเยียวยาทางด้านตัวเงิน แต่เป็นการให้เด็กทำในสิ่งที่ผู้เสียหายพอใจ หากผู้เสียหายไม่ประสงค์ที่จะได้รับการเยียวยาเป็นตัวเงินต้องมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานลงลายมือชื่อผู้เสียหายไว้ชัดเจน

๓) การกำหนดให้มีการทำงานบริการสังคม ใน พ.ร.บ.ศาลเยาวชนและครอบครัวฯ ได้กำหนดไว้ว่า ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

๔) การติดตามผลปฏิบัติตามแผน การปฏิบัติตามแผนจะต้องมีกำหนดระยะเวลาไว้อย่างชัดเจนว่า จะต้องทำภายในระยะเวลาเท่าไร ต้องติดตามผลอย่างไร และต้องมีการรายงานกลับมาเมื่อไหร่อย่างไร

๘. กฎหมายได้เขียนเปิดช่องทางไว้ว่า หากแผนบำบัดแก้ไขฟื้นฟูดำเนินการสำเร็จ สิทธิน่าคดีอาญามาฟ้องย่อมระงับ แต่ไม่ได้ลบล้างสิทธิที่จะไปดำเนินคดีในเรื่องของการเรียกร้องค่าเสียหาย

๙. ตามหลักการที่กำหนดจะใช้กระบวนการหันเหคดีร่วมกับกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ เมื่อมีผู้เสียหายก็ควรนำผู้เสียหายเข้ามาร่วมในชั้นการประชุมด้วย

๑๐. กระบวนการจัดทำแผนจะต้องครบตามเงื่อนไข ถ้ามีผู้เสียหาย ผู้เสียหายต้องยินยอมให้มีการจัดทำแผน และเมื่อจัดทำแผนแล้วเวลาจะนำไปปฏิบัติ เด็กและผู้เสียหายต้องยินยอม จะต้องได้รับความยินยอม ๒ ขั้นตอน เพราะหากกระบวนการจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูไม่ชอบด้วยกฎหมาย ศาลมีอำนาจเปลี่ยนแปลงได้

๑๑. ในกรณีที่ผู้เสียหายไม่สามารถมาเข้าร่วมประชุมจัดทำแผนได้ ผู้เสียหายสามารถตั้งผู้แทนและมอบอำนาจให้ผู้แทนมาเข้าร่วมได้ ทั้งนี้จะต้องยอมรับผลการตัดสินใจของผู้แทน เพราะเป็นไปตามกฎหมาย รวมทั้งสามารถให้ความยินยอมเป็นหนังสือได้

๑๒. สมานฉันท์ คือ ความพอใจของคนที่อยู่ร่วมกันในแผนนั้น ไม่จำเป็นต้องมากระทำต่อหน้ากันก็ได้

๑๓. รูปแบบของการวางข้อกำหนดในแผน ควรเปลี่ยนจากการ “ห้ามเด็กไม่ให้...” เป็น “ให้ผู้ปกครองดูแลเด็กไม่ให้...” เนื่องจากเราไม่มีมาตรการอะไรในการที่จะไปดูแลตรวจสอบเด็ก การนำเด็กเข้าสู่มาตรการพิเศษก็จะมีผู้ปกครองเข้าร่วมด้วย การวางข้อกำหนดก็ให้ผู้ปกครองเป็นคนคอยดูแลเด็ก กรณีที่ผู้ปกครองทำตามไม่ได้ก็จะถือว่าเด็กไม่ได้ปฏิบัติตามแผนอย่างครบถ้วน

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

- หากสามารถนำพนักงานเจ้าหน้าที่ตาม พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก เข้าร่วมในการจัดทำแผนด้วย จะช่วยให้มีกระบวนการติดตามดูแลเด็กหลังจากพ้นจากคดีไป

ผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอก

๑. มาตรา ๘๗ ได้กำหนดเกี่ยวกับการจัดทำแผนว่า มีบุคคล ๒ ฝ่ายที่จะเชิญมาเข้าร่วมประชุมจัดทำแผน กลุ่มแรกคือผู้อำนวยการต้องเชิญ ก็คือ ฝ่ายเด็กเด็กเยาวชน ฝ่ายผู้เสียหาย นักจิตวิทยา นักสังคม

สงเคราะห์ ส่วนอีกกลุ่มเป็นกลุ่มที่ผู้อำนวยการอาจเชิญ ก็คือ ผู้แทนชุมชน หน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องหรือได้รับผลกระทบจากการกระทำผิดของเด็ก พนักงานอัยการ

๒. ลักษณะของแผนต้องไม่เป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพของเด็กหรือเยาวชน เว้นแต่ทำขึ้นเพื่อประโยชน์ของเด็กหรือเยาวชน หรือเพื่อการคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ และไม่เป็นการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็กหรือเยาวชน แผนนี้อาจจะกำหนดอย่างหนึ่งอย่างใดหรือหลายอย่างก็ได้ เช่น การว่ากล่าวตักเตือน การกำหนดเงื่อนไขให้เด็กต้องปฏิบัติ หรือให้บิดามารดาต้องปฏิบัติ แล้วก็กำหนดให้มีการชดเชยเยียวยาความเสียหาย ซึ่งไม่จำเป็นต้องทำทุกข้อ ในบางกรณีอาจจะไม่ต้องทำเรื่องเยียวยาก็ได้

๓. ในกรณีการยินยอม เวลาสอบปากคำผู้เสียหาย แล้วผู้เสียหายยินยอมให้มีการจัดทำแผนแต่ไม่สะดวกเข้าร่วมการประชุม ให้พนักงานคุมประพฤติบันทึกคำให้การแล้วให้ลงลายมือชื่อไว้ เมื่อประชุมเสร็จแล้วก็ให้ส่งแผนไปให้ผู้เสียหายพิจารณา ก็จะครบขั้นตอนการยินยอมทั้ง ๒ ขั้นตอน

กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

๑. ตามที่พนักงานอัยการมีข้อกังวลเกี่ยวกับเงื่อนไขในการจัดทำแผนที่เป็นคดีที่มีอัตราโทษไม่เกิน ๕ ปี ว่าอาศัยข้อเท็จจริงใดในการพิจารณานั้น สถานพินิจฯ จะดูจากข้อกล่าวหาซึ่งตำรวจส่งมาก่อน แล้วมีการสอบปากคำด้วยว่าพฤติการณ์คดีเป็นอย่างไร ตรงตามข้อกล่าวหาหรือไม่ หรือจะมีเพิ่มหรือไม่ ซึ่งจะสอบถามกลับไปยังพนักงานสอบสวนว่าจะมีการแจ้งข้อกล่าวหาเพิ่มหรือไม่ อีกทั้งในระหว่างการประชุมก็จะเชิญพนักงานอัยการมาร่วมพิจารณาอีกครั้ง

๒. การพิจารณาเรื่องการสำนึกของเด็ก ในหลักของกรมพินิจฯ เด็กจะต้องรับสารภาพในชั้นสถานพินิจ แต่ในกระบวนการทำให้เด็กรับสารภาพ เด็กต้องเข้าใจก่อนว่าเขาทำความผิด

๓. ในคู่มือมาตรการพิเศษของกรมพินิจฯ ได้กำหนดไว้ว่าการสำนึกประกอบด้วย ๕ ขั้นตอน ดังนี้

๑) รู้ถึงการกระทำว่าตนกระทำอะไรลงไป และสิ่งนั้นตนไม่มีสิทธิที่จะกระทำได้

๒) รู้ว่าการกระทำนั้นมีผลต่อผู้อื่นอย่างไร หรือผู้อื่นได้รับผลกระทบอย่างไร

๓) รู้สึกเสียใจต่อสิ่งที่ตนกระทำลงไป

๔) มีความคิดว่าตนต้องแก้ไขสิ่งที่ตนกระทำลงไป

๕) มีความตั้งใจว่าจะไม่กระทำอีก

ทั้งนี้ จะต้องครบทั้ง ๕ ขั้นตอนนี้จึงจะเข้าใจเงื่อนไขในการใช้มาตรการพิเศษ

๔. ในการประเมินความเสี่ยงความจำเป็น ว่าปัญหาใดคือปัญหาพิเศษ ให้นักจิตวิทยาเข้ามาร่วมพิจารณา ทั้งนี้ ได้ระบุไว้ในคู่มือประเมินความเสี่ยงความจำเป็นว่าสามารถนำมาเป็นเกณฑ์พิจารณาได้

๕. ในการแจ้งข้อดีข้อเสียของการเข้าสู่กระบวนการมาตรการพิเศษจะต้องแจ้งข้อเท็จจริงเรื่องการลบล้างประวัติอาชญากรรมให้กับเด็กเพื่อประกอบการพิจารณาด้วย

๖. เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับเด็กและผู้เสียหายในการประชุมเพื่อจัดทำแผน สามารถสอบถามความสะดวกของทั้งสองฝ่ายทั้งในเรื่องวัน เวลา และสถานที่ในการประชุม โดยไม่ยึดติดว่าต้องเป็นสถานที่ราชการเท่านั้น

๗. ในกรณีที่ผู้เสียหายไม่สามารถเข้าร่วมการประชุมได้ ให้ผู้ประสานการประชุมพูดคุยกับผู้เสียหายถึงความต้องการของเขา แล้วนำมาเสนอในที่ประชุม

๘. ในการเสนอแผนไปให้ศาล เพื่อให้ศาลพิจารณาตรวจสอบกระบวนการว่าแผนชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ จะต้องแนบเอกสารความยินยอมของผู้เสียหายทั้ง ๒ ขั้นตอนไปด้วย

ประเด็นที่ ๓ การพัฒนาบุคลากรในการเป็นผู้ประสานการประชุม

การเป็นผู้ประสานการประชุม จำเป็นต้องใช้ทักษะพิเศษ บางครั้งในการประชุมอาจมีข้อขัดข้อง ข้อขัดแย้ง เกิดอารมณ์รุนแรง ผู้ประสานการประชุมจะต้องมีความสามารถในการจัดการปัญหา และเมื่อการประชุมเสร็จสิ้นแล้วจะต้องจัดทำแผนบำบัดแก้ไข รวมไปถึงความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนวิธีการ ทักษะ เทคนิคต่างๆ ซึ่งแต่ละหน่วยงานได้ให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาบุคลากรสำหรับการทำหน้าที่เป็นผู้ประสานการประชุม ดังนี้

สำนักงานอัยการสูงสุด

๑. มีโครงการอบรมอัยการเพิ่มทักษะในเรื่องของการให้เป็นผู้เชี่ยวชาญในด้านการคุ้มครองเด็กเยาวชนสตรี ซึ่งไม่ได้หมายถึงคุ้มครองเด็กในกระบวนการยุติธรรมเท่านั้น ยังคุ้มครองเด็กในทุกด้าน เป็นการอบรมแบบสมัครใจ และมีโครงการอบรมอัยการใหม่ที่เป็นอัยการผู้ช่วยก่อนที่จะออกไปปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับคดีเยาวชนและครอบครัว นอกจากนี้ยังร่วมกับวิชาชีพอื่นจัดอบรมโดยร่วมกันใช้ทรัพยากรของแต่ละหน่วยงาน และมีการอบรมในระดับภูมิภาค

๒. เรื่องของการอบรมบุคลากร ในแต่ละหน่วยงานก็มีผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งในหลักการสำคัญก็จะต้องมีความคล้ายคลึงกัน อาจจะมีแตกต่างในส่วนของการรายละเอียดและประสบการณ์ จึงควรนำความรู้ที่มีมาบูรณาการร่วมกัน โดยให้กรมพินิจฯ เป็นเป็นแม่ข่ายหลักเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาร่วมประชุมกันหน่วยงานละ ๕-๖ คน เพื่อหาแนวทางปฏิบัติร่วมกัน แล้วออกเป็นแบบฟอร์มเป็นมาตรฐานกลาง จากนั้นนำไปอบรมเป็นวิทยากรตัวคูณเพื่อกระจายองค์ความรู้ต่อ จะช่วยประหยัดงบประมาณและครอบคลุมทุกพื้นที่ ซึ่งงบประมาณสามารถใช้งบประมาณของสำนักงานหรือขอรับการสนับสนุนจาก UNICEF ในบางส่วน

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

๑. ในเรื่องของการพัฒนาบุคลากร พนักงานสอบสวนหญิงหลายคนมีโอกาสดำเนินการเป็นวิทยากรในเรื่องของเทคนิคการประสานการประชุม การสื่อสาร ให้กับหน่วยงานต่างๆ รวมถึงมีการทำบทบาทสมมติโดยได้มีการทำตุ๊กตาเพศหญิงเพศชายเพื่อจะใช้ในการหาปากคำเด็ก ซึ่งในหลายๆ ส่วนสามารถนำมาจับคู่ได้ ถ้าในหน่วยงานต่างๆ มีกระบวนการคล้ายๆ กันก็อาจจะมาร่วมกัน และขอให้พนักงานสอบสวนหญิงเข้าร่วมเป็นผู้เข้ารับการอบรมด้วย

๒. ควรมีเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์

๓. อยากให้กรมพินิจเป็นเจ้าภาพจัดประชุมแบบบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับมาตรา ๘๖ ในแต่ละจังหวัด

ผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอก

- ในการให้ความรู้กับผู้ปฏิบัติโดยใช้วิทยากรตัวคูณ หากเปลี่ยนตัวคูณจากตัวบุคคลเป็นลงในแผ่นพับหรือเอกสาร และกระจายงบประมาณไปให้ทุกจังหวัดดำเนินการ ก็สามารถดำเนินการได้เช่นเดียวกัน

องค์กรทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติประจำประเทศไทย

๑. ในเรื่องของการพัฒนาบุคลากร UNICEF มีแผนงาน ๕ ปีข้างหน้า โดยในระยะสั้นจะเป็นจะเป็นรูปแบบการประสานระหว่างจังหวัด หรือเป็นการส่งหนังสือเวียนเพื่อสื่อสารแนวทางปฏิบัติ ทั้งนี้อาจจะต้องไปหารือและกำหนดทิศทางร่วมกันอีกครั้งเพื่อให้ครอบคลุมทุกกลุ่ม ส่วนในระยะยาวได้ติดตามในส่วนของภาคการศึกษา ตำรวจ เป็นความรู้พื้นฐานในการปฏิบัติงาน สนับสนุนให้หน่วยงานดำเนินการกันเองเพื่อให้เกิดความคล่องตัว ในส่วนของอัยการก็มีโครงการอบรมที่สามารถดำเนินไปได้ในระยะยาว ส่วนของศาลกำลังรอเข้าหารือกับอธิบดีคนใหม่

๒. ในการพัฒนาบุคลากรของแต่ละหน่วยงาน เมื่อดำเนินไปได้สักระยะ UNICEF วางแผนให้มีการจัดอบรมร่วมกัน ซึ่งคงต้องรอโอกาสในการทำงานร่วมกันอีกครั้ง

กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

๑. เมื่อได้แนวทางปฏิบัติร่วมกันแล้ว จะดำเนินการให้แต่ละหน่วยงานไปอบรมให้ความรู้กับผู้ปฏิบัติ เพื่อให้เป็นแนวทางมาตรฐานเดียวกัน

๒. ให้มีการอบรมบุคลากรในเรื่องการสื่อสารข้อเท็จจริงกับเด็ก

๓. ในการให้ความรู้กับบุคลากร ประกอบด้วยสองส่วน คือความรู้ที่สามารถเผยแพร่ได้ทันที กับความรู้ ที่จะต้องมีการฝึกปฏิบัติ ในส่วนของความรู้ที่เผยแพร่ได้ทันทีที่สามารถทำในรูปแบบแผ่นพับ หรือประชาสัมพันธ์ ทางสื่อออนไลน์ เช่น เพจของพนักงานสอบสวนหญิง

๔. ให้มีหลักสูตรกลาง โดยเชิญวิทยากรทุกภาคส่วนมาให้ความรู้ มีสถาบันในการจัดอบรมและออกใบ ประกาศให้กับผู้ที่สนใจงานด้านนี้มารับการอบรม

ครั้งที่ ๓ จัดการประชุมเพื่อทบทวนร่างคู่มือการใช้มาตรการพิเศษและแผนผังเส้นทางคดีกรณีใช้ มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา ในวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๕๙ ณ ห้องประชุมกรมพินิจฯ โดย คณะทำงาน และที่ปรึกษาโครงการ ได้เชิญบุคลากรจาก ๓ หน่วยงานเข้าร่วมประชุม ได้แก่

๑. นายชรรค์ชัย สุนทร รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง

๒. นางธีรภาพร สุริสีเสถียร อัยการจังหวัดประจำสำนักงานอัยการสูงสุด

๓. รศ.พ.ต.อ. จรัส ธรรมธรรักษ์ อาจารย์ (สบ.๕) โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

นายสหาการณ์ เพ็ชรนรินทร์ รองอธิบดีกรมพินิจฯ เป็นประธานในการประชุม ซึ่งได้กล่าวถึงที่มาและ ความสำคัญของโครงการ สิ่งสำคัญที่โครงการดำเนินการอยู่คือเพื่อให้มีความสอดคล้องกับ พระราชบัญญัติศาล เยาวชนและครอบครัวฯ ที่กำลังอยู่ในระหว่างการแก้ไขปรับปรุง และเพื่อให้การปฏิบัติต่อเด็กที่เข้าสู่ กระบวนการยุติธรรมเป็นไปตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กที่ให้การควบคุมตัวเป็นทางเลือกสุดท้ายและใช้เวลา ให้สั้นและเหมาะสมที่สุด การประชุมครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ให้บุคลากรผู้เชี่ยวชาญจากทั้ง ๓ หน่วยงาน ได้ให้ ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาในชั้นก่อนฟ้อง และร่วมพิจารณาผังขั้นตอน การดำเนินงานที่เป็นผังร่วมกันของทั้ง ๓ หน่วยงาน เพื่อทางโครงการจะนำไปปรับปรุงและนำไปปฏิบัติเพื่อ ประโยชน์ของเด็กและเยาวชนต่อไป

ที่ประชุมร่วมให้ข้อคิดเห็นและร่วมพิจารณาในประเด็นต่างๆ ดังนี้

ประเด็นผู้เสียหาย

- เจตนารมณ์ของมาตรา ๘๖ ให้ใช้ยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ หากไม่มีผู้เสียหายโดยตรง ให้คำนึงถึง ผลกระทบต่อส่วนรวม โดยควรนำผู้ได้รับผลกระทบทางอ้อม เช่น ชุมชน มาเข้าร่วมประชุมด้วย

- หากกรณีมีผู้เสียหายต้องให้ผู้เสียหายยินยอมในแผน และต้องเข้าร่วมประชุมด้วย กรณียังมี ข้อคิดเห็นว่าหากผู้เสียหายยินยอมในแผน แต่ไม่เข้าร่วมประชุม (ใช้ใบยินยอมแทน) แผนจะชอบด้วยกฎหมาย หรือไม่

- กรณีผู้เสียหายไม่ยินยอม หากดูแล้วเด็กสามารถกลับตัวเป็นคนดีได้จริง ก็สามารถใช้มาตรการ ทางเลือกอื่น ตามมาตรา ๑๓๒ ได้

ประเด็นการแจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- เสนอให้แจ้งในทุกขั้นตอนของการจัดทำแผน ตั้งแต่ผู้อำนวยการสถานพินิจ พิจารณาให้เด็กจัดทำ แผนให้แจ้งศาลและตำรวจทราบด้วย เพื่อแก้ไขปัญหากรณีการขาดผิดฟ้อง และแจ้งผลของการปฏิบัติตามแผน ต่ออัยการ ตำรวจ ศาล

ประเด็นการจัดทำแผน

- แผนต้องแสดงให้เห็นว่าเด็กสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองได้ ให้มีโปรแกรมที่ครอบครัว ชุมชนเข้ามาช่วยในการบำบัดแก้ไข
- ศาลมีแผนบำบัดแก้ไขเด็กและเยาวชน ซึ่งสามารถนำมาผนวกหรือปรับเปลี่ยนร่วมกับแผนของสถานพินิจได้
- สำหรับเด็กต่างชาติ เสนอให้ใช้มาตรการพิเศษด้วย โดยอาจจะให้พัฒนาสังคม บ้านพักเด็ก องค์กรเครือข่ายต่างๆ เข้ามาเป็นผู้ดูแลกำกับพฤติกรรมของเด็ก
- ที่ประชุมเสนอให้มีคณะกรรมการเพื่อกำกับการปฏิบัติตามแผน

๓.๓ จัดทำหลักสูตรสำหรับผู้ประสานการประชุมตามมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาในชั้นก่อนฟ้อง

๑) ทางโครงการได้ทำการสำรวจความต้องการในการฝึกอบรมบทบาทเจ้าหน้าที่ผู้ประสานการประชุม จัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู โดยให้พนักงานคุมประพฤติ นักจิตวิทยา และนักสังคมสงเคราะห์^๕ ในสถานพินิจ และคุ้มครองเด็กและเยาวชนจำนวน ๗๗ จังหวัด ในความต้องการด้านเนื้อหาวิชา เทคนิค ทักษะ วิธีการ ปฏิบัติงานที่จำเป็นในหน้าที่ผู้ประสานการประชุมฯ เพื่อนำไปวิเคราะห์ประกอบการจัดทำหลักสูตรการอบรมผู้ประสานการประชุมฯ ต่อไป

ผลสำรวจความต้องการในการฝึกอบรมบทบาทเจ้าหน้าที่ผู้ประสานการประชุม

หัวข้อการฝึกอบรม	ไม่ต้องการ (คน)	ต้องการ (คน)	ประเด็นความต้องการเพิ่มเติม
๑. หลักเกณฑ์ และวิธีการดำเนินการตาม มาตรา ๘๖	๑๘	๔๖	
๒. เทคนิค ทักษะการประสานการประชุม การ สื่อสาร และการให้คำปรึกษา	๑๖	๔๘	เทคนิคการเสริมพลัง / การ เสริมสร้างกำลังใจ
๓. การเขียนแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูให้สอดคล้อง กับความเห็นของอัยการ	๑๙	๔๕	
๔. หลักการ แนวคิด กระบวนการยุติธรรมเชิง สมานฉันท์	๒๓	๔๑	
๕. รูปแบบ กระบวนการการประชุมการจัดทำ แผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูตามมาตรา ๘๖	๑๘	๔๖	รูปแบบกระบวนการประชุม
๖. จิตวิทยาเด็กในช่วงวัยเรียนถึงช่วงวัยรุ่น และ เด็ก/เยาวชนที่ต้องหาว่ากระทำความผิด	๑๙	๔๕	ความรู้ที่ครอบคลุมเรื่องจิตวิทยา วัยรุ่น
๗. กิจกรรมบทบาทสมมติ (role play)	๓๐	๓๔	
๘. เทคนิคการเข้าถึงชุมชน	๒๘	๓๖	รูปแบบการทำงานกับชุมชน
๙. ทฤษฎีและการปฏิบัติของกระบวนการ ยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice)	๒๕	๓๙	ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อเชื่อมโยงสู่ การปฏิบัติ
๑๐. อื่นๆ			
เทคนิคการไกล่เกลี่ย / ประนีประนอมยอมความ			

^๕ ผู้ตอบแบบสำรวจทั้งสิ้น ๖๔ คน แบ่งเป็น พนักงานคุมประพฤติ ๓๘ คน นักสังคมสงเคราะห์ ๑๗ คน นักจิตวิทยา ๙

๒) โครงการได้ทบทวนหลักสูตรการอบรมผู้ประสานการประชุม ที่มีการจัดการฝึกอบรมมาก่อนตั้งแต่มีข้อกำหนดทางกฎหมายในพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔ ในมาตรา ๖๓ และพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.๒๕๕๓ ในมาตรา ๘๖ ที่มีการอบรมผู้ปฏิบัติหน้าที่ผู้ประสานการประชุมจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูมาเป็นระยะเวลาหนึ่งแล้ว

๓) โครงการจึงจัดทำร่างหลักสูตรการอบรมผู้ประสานการประชุมร่วมกับที่ปรึกษาโครงการ ประกอบกับผลจากการสำรวจความต้องการในการฝึกอบรมบทบาทเจ้าหน้าที่ผู้ประสานการประชุมจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูจากพนักงานคุมประพฤติ นักจิตวิทยา และนักสังคมสงเคราะห์ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจำนวน ๗๗ จังหวัด ทำให้ได้ร่างหลักสูตรการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาบทบาทหน้าที่ผู้ประสานการประชุมจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูตามมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาในชั้นก่อนฟ้อง ที่ประกอบไปด้วย

๑. แนวคิดทฤษฎี มาตรฐานสหประชาชาติที่เกี่ยวกับการดำเนินคดี กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ และการหันเหคดี

๒. กระบวนการหันเหคดี โดยใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา

๓. การจัดทำแผน การกำกับติดตาม และการประเมินผลสัมฤทธิ์

๔. การประชุม case conference (กรณีศึกษา)

๕. แนวคิดพื้นฐานการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน (Family Community Group Conference : FCGC)

๖. การเตรียมการประชุมเพื่อจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู การดำเนินการประชุมจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู แนวทางการติดตามและการดำเนินการตามแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู

๗. บทบาทของผู้ประสานการประชุม

๘. การแบ่งกลุ่มฝึกปฏิบัติการเป็นผู้ประสานการประชุม

๓.๔ การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาบทบาทหน้าที่ผู้ประสานการประชุมเพื่อจัดทำแผนแก้ไข บำบัดฟื้นฟูตามมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาในชั้นก่อนฟ้อง

เมื่อทางโครงการได้จัดทำคู่มือการดำเนินการตามมาตรการพิเศษในชั้นก่อนฟ้อง และหลักสูตรการอบรมผู้ประสานการประชุมแล้วเสร็จ ขั้นตอนที่สำคัญการดำเนินงานตามมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา คือ การประชุมเพื่อจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู หรือที่เรียกกันในอดีตว่าการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน ที่ต้องมีผู้ประสานการประชุมเพื่อจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู และเป็นผู้ทำให้กระบวนการประชุมดำเนินไปอย่างกระชับและตรงตามวัตถุประสงค์ โดยที่ผ่านมาได้มีการจัดทำหลักสูตรในการอบรมผู้ทำหน้าที่ประสานการประชุม และจัดให้มีการอบรมผู้ทำหน้าที่ประสานการประชุมมาแล้วเป็นระยะเวลาหนึ่งแล้ว ประกอบกับพระราชบัญญัติศาลเยาวชนฯ ฉบับแก้ไข สามารถเพิ่มการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญามากขึ้น ผู้ทำหน้าที่ผู้ประสานการประชุมจึงมีความจำเป็นที่จะได้รับการฝึกอบรม ทบทวนและพัฒนาทักษะต่างๆ ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานการเป็นผู้ประสานการประชุมจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในกระบวนการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาในชั้นก่อนฟ้อง ทางโครงการจึงได้จัดให้มีการ “การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาบทบาทหน้าที่ผู้ประสานการประชุมเพื่อจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูตามมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาในชั้นก่อนฟ้อง” ขึ้น ระหว่างวันที่ ๒๑ - ๒๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ ณ โรงแรมเจ้าพระยาปาร์ค ถนนรัชดาภิเษก ดินแดง กรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญ คือ

๑. เพื่อชี้แจงสร้างความรู้ความเข้าใจในแนวทางปฏิบัติตามมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาในชั้นก่อนฟ้อง ตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวฉบับที่ ... พ.ศ.(มาตรา ๘๖)

๒. เพื่อทบทวนกระบวนการจัดประชุมเพื่อจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูแก่ผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาในชั้นก่อนฟ้อง

๓. เพื่อพัฒนาทักษะและเทคนิคที่จำเป็นสำหรับผู้ประสานการประชุมเพื่อจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู โดยกลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมประชุมเป็นผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องจากสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ๗๗ แห่ง ทั่วประเทศ จำนวน ๒๓๑ คน ประกอบด้วย^๔

๑. หัวหน้ากลุ่มงานคดี จำนวน ๗๗ คน

๒. นักจิตวิทยา กลุ่มงานประสานกิจกรรมชุมชน จำนวน ๗๗ คน

๓. นักสังคมสงเคราะห์ กลุ่มงานประสานกิจกรรมชุมชน จำนวน ๗๗ คน

ทางโครงการคาดว่าจะการประชุมในครั้งนี้จะเกิดประโยชน์ใน ๕ ประการ คือ

๑. หน่วยงานมีทิศทางในการดำเนินงานที่ชัดเจน มีการปรับปรุงการดำเนินงานตามมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๒. ผู้ทำหน้าที่ผู้ประสานการประชุมจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูได้รับความรู้ ทักษะที่จำเป็นไปใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๓. กระบวนการทำงานด้านการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น

๔. มีการเพิ่มการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญามากขึ้น เพื่อเป็นการลดจำนวนเด็กและเยาวชนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา

๕. เด็กและเยาวชนได้รับโอกาสในการได้รับการแก้ไขบำบัดฟื้นฟู และลดผลกระทบทางลบที่เกิดขึ้นจากการถูกดำเนินคดี และลดการกระทำผิดซ้ำ

^๔ รวบรวมรายชื่อผู้เข้าร่วมใน ผผนวก ๕

สรุปผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ

กล่าวเปิดการอบรม โดยศาสตราจารย์พิเศษวิศิษฎ์ วิศิษฎ์สรอรรถ อธิบดีกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ซึ่งกล่าวต่อผู้เข้าร่วมประชุม ถึงการทำงานของกรมพินิจฯ การบำบัดแก้ไข และแนวทางในการดำเนินการตามมาตรการพิเศษ โดยใจความสรุปได้ว่า

ปัญหาของเด็กและเยาวชนและปัญหาสังคมอื่นๆ มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ในการที่จะต้องเข้าไปจัดการแก้ไขปัญหา หากมีกระบวนการที่ล่าช้าจะส่งผลให้การดูแลแก้ไขล่าช้าตามไปด้วย จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการปรับปรุงในการสร้างระบบให้กรมมีการทำงานที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยการสื่อสาร ทำความเข้าใจ และเชื่อมโยงการทำงานระหว่างส่วนกลางกับส่วนภูมิภาค ซึ่งจะทำให้การทำงานมีมาตรฐานยิ่งขึ้นและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

เมื่อก่อน มาตรา ๖๓ แห่ง พ.ร.บ. ศาลเยาวชนและครอบครัวฯ พ.ศ. ๒๕๓๔ ไม่มีการใช้เลย จนกระทั่งนายวันชัย รุจนวงศ์ เป็นอธิบดีกรมพินิจฯ (๒๕๔๖-๒๕๔๘) ซึ่งเป็นช่วงเดียวกับที่ตนดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรม จึงได้เห็นการปรับตัวของกระบวนการยุติธรรมเด็ก ซึ่งมาตรา ๖๓ เป็นแนวทางในการดูแลเด็กที่มีการกระทำผิดที่แตกต่างกัน กฎหมายเด็กมีความหลากหลายมากขึ้นหากเปรียบเทียบกับกฎหมายผู้ใหญ่ที่แทบจะไม่มีเปลี่ยนแปลง ต่อมามาตรา ๖๓ ได้รับการกำหนดเป็นมาตรา ๘๖ ของ พ.ร.บ. ศาลเยาวชนและครอบครัวฯ พ.ศ. ๒๕๕๓ ประเด็นสำคัญคือการมีอยู่ของกฎหมายเป็นเรื่องหนึ่ง การนำไปใช้หรือไม่ใช้ใช้อีกเรื่องหนึ่ง สิ่งสำคัญคือหากกฎหมายมีและเราเห็นว่าถูกต้องและมีประสิทธิผล เราควรจะทำ

เป้าหมายหลักของกรมพินิจฯ คือยุทธศาสตร์ที่ ๑ การบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชน ดังนั้นจึงมีหน้าที่ที่จะบริหารจัดการให้เหมาะสมกับความแตกต่างซับซ้อนของเด็กแต่ละราย อีกทั้งกรมพินิจฯ มีบุคลากรเพียงพอที่จะดำเนินการได้ โดยที่กระบวนการในกฎหมายเด็กเขียนไว้หลากหลายมาก เช่น จะไม่ฟ้องก็ได้ จะไม่ให้มีคำพิพากษาก็ได้ จึงต้องหันกลับมาดูว่ามาตรา ๘๖ เราได้ใช้อย่างจริงจังจริง

นอกจากนั้น หากเด็กต้องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมและอยู่ในสถานที่ควบคุม กรมพินิจฯ ยังมีอำนาจในการให้เด็กอยู่ข้างนอกได้ ถ้าเด็กมีพฤติกรรมที่ดีขึ้นก็ไม่จำเป็นต้องอยู่ในศูนย์ฝึก แต่จำเป็นต้องมีระบบในการประเมินความเสี่ยงของเด็กและระบบติดตามที่ดีที่จะลดความเสี่ยงในการกระทำผิดซ้ำ ซึ่งที่ผ่านมากรมยังขาดกระบวนการในเรื่องนี้ ทำให้ตัวเลขเด็กกระทำผิดซ้ำอยู่ที่ร้อยละ ๓๕ หากเปรียบเทียบกับระบบ IRC เป็นระบบที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากกว่า กล่าวคือเด็กที่อยู่ในระบบของ IRC มีการกระทำผิดซ้ำอยู่ที่ร้อยละ ๑ อย่างไรก็ตามการทำงานที่จะได้ผลที่ดีต้องให้ใจ ใจเวลา และให้โอกาสกับเด็กเยาวชน และเน้นย้ำว่า

๑) กฎหมายเป็นเรื่องหนึ่ง แต่การจะทำให้เกิดความสำเร็จต้องมีความตั้งใจจริง

๒) โอกาสมาถึงแล้ว ต้องทำอย่างเต็มที่ และ

๓) เราไม่ได้ทำเพราะกฎหมายบอกให้เราทำ แต่เราทำเพราะเราต้องการสร้างการดูแลเด็กแต่ละคนบนฐานของความแตกต่างกัน ซึ่งเด็กบางคนไม่จำเป็นต้องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม หากมีทางเลือกที่ดีและเหมาะสมว่าการผลักดันเด็กเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม

ช่วงของการฝึกอบรม ในวันแรกเป็นเรื่องแนวคิด ทฤษฎี กระบวนการ ในการนำมาตรการพิเศษมาใช้ วันที่สอง เป็นเรื่องของการประชุมกลุ่ม และการจัดทำแผน ในส่วนวันสุดท้ายเป็นการแบ่งกลุ่มฝึกปฏิบัติในการเป็นผู้ประสานการประชุม

หัวข้อการอบรม วันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๙

แนวคิดทฤษฎี และมาตรฐานสหประชาชาติที่เกี่ยวกับการหันเหคดี และยุติธรรมเชิงสมานฉันท์
โดย ดร. ชัตติยา รัตนดิลก ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา

- อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ข้อที่ ๓๗ ระบุว่า (ข) จะไม่มีเด็กคนใดถูกลิดรอนเสรีภาพโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือโดยพลการ การจับกุม กักขังหรือจำคุกเด็กจะต้องเป็นไปตามกฎหมาย และจะใช้เป็นมาตรการสุดท้ายเท่านั้น และให้มีระยะเวลาที่สั้นที่สุดอย่างเหมาะสม
- ข้อที่ ๔๐ ข) เมื่อเห็นว่าเหมาะสมและเป็นที่พึงปรารถนา ให้กำหนดมาตรการที่จะใช้กับ เด็ก เหล่านั้น โดยไม่ต้องอาศัยกระบวนการทางตุลาการ ทั้งนี้โดยมีเงื่อนไขว่า สิทธิมนุษยชนและการคุ้มครองตามกฎหมายจะได้รับการเคารพอย่างเต็มที่ ที่อยู่

นอกจากนี้ การใช้ทางเลือกอื่นแทนการดำเนินคดี (Diversionary options) ยังได้ถูกกำหนดในกฎและ แนวแนะต่างๆ ขององค์การสหประชาชาติ (United Nations rules and guidelines) เช่น

- Beijing Rules กฎอันเป็นมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยการบริหารกระบวนการ ยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน (กฎแห่งกรุงปักกิ่ง)
- Tokyo Rules กฎขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติว่าด้วยมาตรการไม่ความคุมตัว (กฎแห่ง กรุงโตเกียว)
- Havana Rules กฎสหประชาชาติเรื่อง การคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่ถูกลิดรอนเสรีภาพ (กฎแห่ง กรุงฮาวานา)
- UN Model Strategies ยุทธศาสตร์ต้นแบบและมาตรการทางปฏิบัติของสหประชาชาติว่าด้วยการ จัดความรุนแรงต่อเด็กในสาขาป้องกันอาชญากรรมและความยุติธรรมทางอาญา

ซึ่งข้อกำหนดต่าง ๆ เหล่านี้ มีความสอดคล้องกับผลงานการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ได้เสนอให้ใช้ กระบวนการยุติธรรมทางเลือกแทนการดำเนินคดีอาญากับเด็กและเยาวชน เพื่อเป็นการ

- ให้การคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนด้วยการให้โอกาสในการปรับปรุงพฤติกรรมโดยไม่ต้องเข้าสู่ กระบวนการยุติธรรม
- ซึ่งจะเป็นการลดตราบาป (Stigma-Labeling)
- ลดความเสี่ยงต่อการได้รับผลกระทบจากการถูกดำเนินคดีและสูญเสียอิสรภาพ
- ลดความเสี่ยงต่อการกระทำผิดซ้ำ

ข้อแตกต่างระหว่างการหันเหคดี (Diversion) และยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice)

เป้าหมาย

Diversion

- เพื่อผันเด็กออกจากกระบวนการยุติธรรม
- ลดความเสี่ยงต่อการได้รับผลกระทบจากการเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม

Restorative Justice

- เพื่อเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อบุคคลหรือชุมชนที่เป็นผลจากการทำความผิด
- เพื่อให้ผู้เสียหายได้มีโอกาสในการมีส่วนร่วมในกระบวนการเยียวยา

วิธีการ

Diversion

- ใช้ทางเลือกอื่นแทนการดำเนินคดีในชั้นก่อน ระหว่าง หรือหลังฟ้อง
- ให้เด็กเข้าโปรแกรมการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูตามสภาพปัญหาและความจำเป็นรายบุคคล

Restorative Justice

- ผู้ได้รับผลกระทบทั้งผู้เสียหายและผู้กระทำ รวมถึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นถึงแนวทางในการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นกับทุกฝ่าย

ผลลัพธ์

Diversion

- เด็กไม่ได้รับผลกระทบจากการเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม
- เด็กได้รับการแก้ไขบำบัดฟื้นฟู และลดความเสี่ยงกระทำผิดซ้ำ
- ลดภาระในการดำเนินคดีและการนำเด็กเข้าสู่สถานควบคุม ลดค่าใช้จ่ายในกระบวนการยุติธรรม

Restorative Justice

- เด็กไม่ได้รับผลกระทบจากการเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม
- เด็กได้รับการแก้ไขบำบัดฟื้นฟู และลดความเสี่ยงกระทำผิดซ้ำ
- ลดภาระในการดำเนินคดีและการนำเด็กเข้าสู่สถานควบคุม ลดค่าใช้จ่ายในกระบวนการยุติธรรม

- ผู้ได้รับผลกระทบได้รับการเยียวยาและเกิดความสมานฉันท์ในชุมชนและสังคม

กระบวนการและข้อเสนอแนะในการนำมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา มาใช้
โดยนางอุษณา ช่างหล่อ พนักงานคุมประพฤติชำนาญการพิเศษ ดิอธิบายขั้นตอนการดำเนินการตามคู่มือที่โครงการได้ปรับปรุงขึ้น พร้อมทั้งอธิบายถึงความแตกต่างกับคู่มือฉบับเดิม

เปรียบเทียบขั้นตอนและวิธีการดำเนินการตามมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา

ขั้นตอนและวิธีการเดิม	ขั้นตอนและวิธีการที่ปรับเปลี่ยน
๑. ผลการประเมินความเสี่ยงและความจำเป็น (R/N) อยู่ในเกณฑ์ต่ำ	๑. ผลการประเมินความเสี่ยงและความจำเป็น (R/N) อยู่ในเกณฑ์ต่ำหรือปานกลางที่ไม่มีปัญหาพิเศษ
๒. พนักงานคุมประพฤติเสนอความเห็นต่อผู้อำนวยการพิจารณาสั่งดำเนินการตามมาตรการพิเศษ ไม่ต้องมีรายงานข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชนแนบ	๒. พนักงานคุมประพฤติเสนอความเห็นต่อผู้อำนวยการพิจารณาสั่งดำเนินการตามมาตรการพิเศษ ต้องจัดทำรายงานข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชนแนบ (เพื่อเป็นข้อมูลให้ผู้อำนวยการใช้ในประกอบการพิจารณาว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นอาจกลับตนเป็นคนดีได้ : พนักงานคุมประพฤติไม่ต้องย้อนกลับไปทำรายงานข้อเท็จจริง)
๓. เมื่อผู้อำนวยการสั่งให้ดำเนินการตามมาตรการพิเศษแล้ว พนักงานคุมประพฤติเป็นผู้ทำหนังสือแจ้งพนักงานสอบสวนเพื่อพิจารณาดำเนินการ ตามมาตรา ๘๙ แห่ง พ.ร.บ. ศาลเยาวชนฯ	๓. เมื่อผู้อำนวยการสั่งให้ดำเนินการตามมาตรการพิเศษแล้วผู้ประสานฯ เป็นผู้รับผิดชอบ ในการทำหนังสือแจ้งพนักงานสอบสวน และศาลเพื่อไม่ต้องคำนวณวันครบ ผัดฟ้อง
๔. หลังจากพนักงานอัยการสั่งไม่ฟ้อง ผู้ประสานฯ ทำรายงานศาล แจ้งเด็กหรือเยาวชน ผู้เสียหาย	๔. หลังจากพนักงานอัยการสั่งไม่ฟ้อง ผู้ประสานฯ ทำรายงานศาล แจ้งเด็กหรือเยาวชน ผู้เสียหาย และพนักงานสอบสวนด้วย เนื่องจากพนักงานสอบสวนจะได้ดำเนินการเกี่ยวกับสำนวน ในความรับผิดชอบ

การจัดทำแผน การกำกับติดตาม และการประเมินผลสัมฤทธิ์ โดยนางสาวโสภิตา สังขติดี หัวหน้ากลุ่มพัฒนาระบบงานสังคมสงเคราะห์ ซึ่งได้กล่าวถึงประโยชน์ ความสำคัญ การจัดทำแผนบำบัดแก้ไขเด็กและเยาวชน ดังนี้

ประโยชน์ของการวางแผน

- บรรลุจุดมุ่งหมาย
 - ประหยัดเวลา
 - บรรลุถึงประสิทธิภาพ ในงานต่าง ๆ มีการประสานงานที่ดี ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรต่าง ๆ
- กิจกรรมที่ดำเนินมีความต่อเนื่องส่งผลต่อการแก้ไขเด็กและเยาวชนตามสภาพปัญหา

- สามารถควบคุม ติดตามงานที่กำหนดไว้ในแผน

ความสำคัญของแผน

- ทำให้เกิดความตระหนักรู้ในผลของการกระทำของเด็กและเยาวชน
- การแสดงความรับผิดชอบจากการกระทำ
- การแก้ไขปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม

การจัดทำแผน

- ดูจากปัจจัยความเสี่ยงและความจำเป็นรายบุคคล
- ข้อคำนึงทางกฎหมาย ตาม ม.๘๗ สิทธิเด็ก ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
- การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู ของเด็กหรือเยาวชน และผู้เสียหาย
- แผนควรจะมีลักษณะชี้เฉพาะมากกว่ามีลักษณะกว้างหรือกล่าวทั่ว ๆ ไป
- แผนควรจะมีเชื่อมโยงอย่างมีเหตุผลและสามารถนำไปปฏิบัติได้
- แผนจะต้องมีลักษณะที่สามารถพัฒนาเด็กและเยาวชนได้
- แผนจะต้องได้รับการยอมรับหรือเกิดจากกระบวนการในการประชุม
- ระยะเวลาให้มีความเหมาะสมที่จะแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนแต่ละราย โดยดูจากปัจจัยความเสี่ยงและความจำเป็น และแผนการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูของเด็กและเยาวชนแต่ละราย

การกำกับติดตามและการประเมินผลสัมฤทธิ์

- วัตถุประสงค์หลักคือ เพื่อช่วยให้การดำเนินงานบรรลุผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ผลของการติดตามจะนำมาใช้เพื่อการวางแผนแก้ไขปรับปรุง รวมทั้งช่วยส่งเสริมให้การทำงานนั้นๆ บรรลุจุดมุ่งหมาย และมีประสิทธิภาพ

- การติดตาม เป็นกระบวนการในการศึกษาติดตามการกระทำหรือการปฏิบัติงานให้บรรลุไปตามวัตถุประสงค์ การติดตามทำให้ทราบถึงการทำงานหรือการกระทำที่เกิดขึ้น เป็นการกลับไปมองย้อนถึงการกระทำที่ผ่านมาว่าการทำงานนั้นได้ผลเป็นอย่างไรบ้าง หรือถ้าเกิดมีอุปสรรคขึ้นก็จะทำให้ทราบได้ทันทีว่าในส่วนใดเกิดความผิดพลาดขึ้น

- การประเมินผล หมายถึงการวัดและการค้นหาคุณค่าของผลการกระทำที่ได้ดำเนินการไปแล้วหรือขณะดำเนินการ อีกความหมายหนึ่งก็คือการศึกษาถึงความสัมพันธ์ของกิจกรรมกับผลการกระทำที่ได้กระทำไปว่าได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดหรือไม่เพียงใด รวมทั้งหมายถึงการเข้าใจในหน้าที่ของบุคคล ซึ่งหมายถึงการมองปัญหาของเขาเอง ความสามารถส่วนตัวที่จะนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหารวมทั้งการเอื้ออำนาจของทรัพยากรที่มีอยู่ทั้งภายในและภายนอกหน่วยงาน

- การติดตามและประเมินผลจะช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานทราบถึงผลการทำงานว่าเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้หรือมีปัญหาและอุปสรรค เพื่อที่จะนำมาใช้แก้ไขตามสถานการณ์ และช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานตัดสินใจที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างถูกต้องเหมาะสมมากยิ่งขึ้นและกระทำได้อย่างทันท่วงที

หัวข้อการอบรม วันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๙

แนวคิดพื้นฐานการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน (Family Community Group Conference : FCGC) โดยดร.ชัตติยา รัตนติลลิกผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา

การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน เป็นกระบวนการที่นำเอาผู้เสียหายกับผู้กระทำผิด มาพบปะพูดคุยและจัดการกับการกระทำที่เกิดขึ้น การประชุมกลุ่มครอบครัวเป็นรูปแบบหนึ่งของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ซึ่งมีใช้การตัดสินความผิดและกำหนดบทลงโทษ หากแต่เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้กระทำผิดได้รับผิดชอบและตระหนักถึงสิ่งที่พวกเขาต้องทำเพื่อแก้ไขสิ่งที่เขาได้กระทำไป ซึ่งกรมพินิจฯ ได้เริ่มนำเอาการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ในประเทศไทย ในตอนแรกนั้นเป็นการนำเอาแบบวิธีจัดการประชุมจากประเทศนิวซีแลนด์มาใช้เป็นแบบอย่าง ต่อมาในภายหลัง คือในปี ๒๕๔๗ จึงได้มีการรับเอารูปแบบการจัดการประชุมตามแบบเรียล จัสติส (Real Justice) จากประเทศสหรัฐอเมริกามาผสมผสานด้วย นอกจากนั้นทางกรมพินิจฯ ยังได้การจัดซื้อลิขสิทธิ์ในการฝึกอบรมผู้ประสานงานการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน (Facilitator Training) และการฝึกอบรมบุคลากรเป็นวิทยากรตัวคูณในการเป็นผู้ประสานงานการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน (Training of Trainers) มาจากสถาบันการปฏิบัติงานด้านกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ระดับนานาชาติ (International Institute Restorative Practices)

วัตถุประสงค์หลักของการประชุมกลุ่มครอบครัว

- เพื่อให้มีการพูดคุยสิ่งที่เกิดขึ้น และพัฒนาข้อตกลงในการประชุมเพื่อบูรณาการความเสียหายที่ได้รับ โดยกำหนดให้มีการแก้ไขอาจเป็นทางตรงหรือทางอ้อมหรืออาจเป็นรูปแบบของการทำงานอาสาสมัครซึ่งในการพูดคุยจะต้องพูดกันอย่างเปิดเผยไม่คลุมเครือ
- การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมุ่งหมายที่จะเข้าถึงความยุติธรรมในเชิงความรับผิดชอบและชดเชยหรือชดใช้ความเสียหายที่ผู้เสียหายได้รับ
- ทำให้ผู้เสียหาย ผู้กระทำผิดและชุมชนได้รับการฟื้นฟูกลับสู่ความเป็นอยู่ที่ดีภายหลังจากได้รับความเจ็บปวดและความเสียหาย
- เปิดโอกาสให้ผู้กระทำผิดได้ยอมรับผิดและแสดงความรับผิดชอบต่อการกระทำของตน ได้รับรู้ว่าการกระทำของตนได้สร้างความเสียหายหรือความเจ็บปวดแก่ผู้อื่นอย่างไรบ้าง
- ผู้เสียหายได้เห็นภาพลักษณ์ที่แท้จริงของเด็กหรือเยาวชนที่กระทำผิด ลดความกลัว ความโกรธ หรือความเคียดแค้นที่มีอยู่ และเห็นว่าเด็กหรือเยาวชนผู้กระทำผิดเหล่านี้มีปัญหาเพียงใด ซึ่งในการประชุมมีบางครั้งที่ผู้เสียหายกลับมาเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือแก่เด็กหรือเยาวชน

ผลการประชุมโดยปกติได้แก่ การให้เด็กหรือเยาวชนกระทำการดังนี้

- การขอโทษ ในการประชุมเมื่อผู้เสียหายได้กล่าวถึงความเสียหายและผลกระทบที่ผู้เสียหายได้รับ ในขั้นตอนนี้เยาวชนจะรู้สึกในความผิดที่ตนได้ก่อขึ้นและกล่าวคำขอโทษต่อผู้เสียหายในระหว่างการประชุม แต่บางรายก็จะกล่าวคำขอโทษต่อผู้เสียหายเมื่อบรรลุนิติภาวะแล้ว
- การชดเชยค่าเสียหายหรือชดเชยความเสียหายที่ผู้เสียหายได้รับนี้ เป็นเรื่องที่ทั้งสองฝ่ายจะตกลงกัน อาจได้แก่ค่าเสียหายที่แท้จริง รวมทั้งค่าชดเชยจากผลกระทบที่เกิดขึ้น จำนวนค่าเสียหายอาจมีการต่อรอง ควรให้มีการตกลงกันด้วยความสมัครใจ โดยผู้ประสานการประชุมต้องวางตัวเป็นกลาง ไม่เป็นตัวแทนต่อรองเพื่อฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด เมื่อมีการตกลงชดใช้หรือชดเชยแล้วต้องจัดให้มีบันทึกไว้เป็นหลักฐาน
- ให้รับการแก้ไขตามที่ประชุมกำหนด เช่น การทำงานบริการสังคม การเข้าทำงานอื่นซึ่งที่ประชุมกำหนด การเข้ารับกิจกรรมบำบัด หรือการบำบัดอื่น การแก้ไขที่กำหนดต้องพยายามให้สอดคล้องกับความผิดที่เด็กหรือเยาวชนได้ก่อให้เกิดขึ้นด้วย โดยมีการติดตามให้เด็กหรือเยาวชนปฏิบัติตามผลการประชุมนั้น

การเตรียมการประชุมเพื่อจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู โดยนางสาวจิราภรณ์ ชุมตรินอก นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ และนางสาวเบญจมาภรณ์ ธีระนง นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ

การจัดเตรียมการประชุม

๑. กำหนดวัน / เวลา และสถานที่ ประชุม ที่สะดวกแก่ผู้เข้าร่วมประชุม และเป็นสถานที่ที่เหมาะสม
๒. จัดทำหนังสือเชิญประชุม (ตามรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม) และก่อนวันประชุมควรเตือนผู้เข้าร่วมประชุมอีกครั้ง

๓. การเตรียมความพร้อมด้านสถานที่ อุปกรณ์ที่ต้องใช้ในการประชุมฯ เช่น เครื่องดื่ม อาหารว่าง ค่าตอบแทน ค่าพาหนะ

๔. การจัดห้องประชุมโดยใช้เก้าอี้ตั้งเรียง เป็นวงกลม พร้อมกำหนดตำแหน่งที่นั่งของผู้เข้าร่วมประชุม และจัดทำป้ายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม (ติดป้ายชื่อก่อนเข้าร่วมประชุม)

๕. สภาพแวดล้อมของห้องประชุมต้องไม่มีเสียงดังรบกวนใดๆ ทั้งสิ้น และดูแลมิให้มีบุคคลอื่นเดินเข้าไปในห้องประชุมหรือเดินผ่าน เนื่องจากจะเป็นการรบกวนสมาธิผู้เข้าร่วมประชุม

การจัดการประชุม

๑. ผู้ดำเนินการประชุมควรมาก่อนเวลาเพื่อเตรียมความพร้อม เมื่อผู้เข้าร่วมประชุมมาถึง ควรต้อนรับด้วยอัธยาศัยไมตรีอันดี แนะนำการเข้าร่วมประชุม (พอสังเขป)

๒. เมื่อผู้เข้าร่วมประชุมมาครบแล้ว ผู้ดำเนินการประชุมเชิญผู้เข้าร่วมประชุมเข้าห้องประชุมตามลำดับ คือ สำหรับผู้เข้าห้องประชุมก่อน ได้แก่ อัยการฯ / ผู้อำนวยการฯ หรือเจ้าหน้าที่ของสถานพินิจ ส่วนเด็กและเยาวชน / ผู้ปกครอง / ผู้นำชุมชน / ผู้เสียหาย เมื่อพร้อมแล้วถึงเข้าห้องประชุมตามลำดับ

๓. ผู้ดำเนินการประชุมจัดให้ผู้เข้าร่วมประชุมนั่งตามตำแหน่งที่กำหนดไว้

๔. ก่อนเริ่มประชุม ผู้ดำเนินการประชุมต้องกล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการประชุมก่อน

๕. ผู้ดำเนินการประชุมแจ้งบอกที่ประชุมให้ที่ประชุมแนะนำตัวว่าแต่ละท่านเป็นใครและเกี่ยวข้องกับอย่างไรกับที่ประชุมนี้บ้าง

๖. ผู้ประสานการประชุมฯ กล่าวทักทายผู้เข้าร่วมประชุม พร้อมทั้งแนะนำว่าทำหน้าที่เป็นผู้ประสานการประชุม

๗. ให้นักงานสอบสวน หรือพนักงานคุมประพฤติเจ้าของสำนวนเล่าเรื่องเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น พร้อมประวัติโดยย่อของเด็กและเยาวชน

๘. เด็กหรือเยาวชนเล่าเหตุการณ์และผลของการกระทำที่เกิดขึ้น โดยผู้ประสานการประชุมอาจช่วยซักถามเพื่อให้ที่ประชุมได้ทราบว่ามิอะไรเกิดขึ้นบ้าง ตลอดจน ความคิดและความรู้สึกของเด็กหรือเยาวชนที่ได้กระทำผิดนั้น

๙. ผู้เสียหายได้พูดถึงความเสียหายที่ตนได้รับ รวมทั้งผลกระทบที่เกิดจากการกระทำของเด็กหรือเยาวชน

๑๐. หลังจากนั้นผู้ประสานฯ จะกำหนดตามความเหมาะสม โดยให้ผู้เข้าร่วมประชุมทุกคนได้มีโอกาสพูดแสดงความคิดเห็นร่วมกันเกี่ยวกับเรื่องราวที่เกิดขึ้น

๑๑. ผู้ประสานฯ กระตุ้นให้เด็กหรือเยาวชนสำนึกผิดและขอโทษอย่างจริงใจ และแสดงความรับผิดชอบต่องานที่ตนเองได้กระทำลงไปอย่างแท้จริง

๑๒. ให้ผู้เสียหายเรียกร้องสิ่งที่ต้องการให้ชดใช้หรือชดเชยความเสียหายที่เกิดขึ้น อาจมีการต่อรองเพื่อให้ยอมรับกันได้ทั้ง ๒ ฝ่าย

๑๓. ผู้ประสานการประชุมจะสรุปบทวนข้อตกลงให้ที่ประชุมฟังอีกครั้ง เพื่อยืนยันความถูกต้องและจัดทำบันทึกผลการประชุมเพื่อให้ทุกฝ่ายลงชื่อไว้เป็นหลักฐานซึ่งในระหว่างลงชื่อ อาจจัดให้มีการบริการ

เครื่องมือและอาหารว่าง พร้อมค่าตอบแทน ค่าพาหนะ และให้ทุกฝ่ายพูดคุยกันได้ตามอัธยาศัย (อย่างไม่เป็นทางการ)

แนวทางการติดตามและการดำเนินการตามแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู

๑. ติดตามโดยการออกเยี่ยมบ้าน/สถานที่ทำงาน/สถานที่ที่เด็กหรือเยาวชนไปบำเพ็ญสาธารณะประโยชน์ ตามแผนที่กำหนด หรืออื่นๆ ตามความเหมาะสม
๒. ให้เด็กหรือเยาวชนมารายงานตัวที่สถานพินิจฯ เพื่อรับคำแนะนำ สงเคราะห์ช่วยเหลือ และส่งต่อตามสภาพปัญหา
๓. ติดตามทางโทรศัพท์

หัวข้อการอบรม วันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๙

บทบาทของผู้ประสานการประชุม โดยนางณภัสสร สงวนหงส์ นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ

ผู้ประสานการประชุม หมายถึง นักสังคมสงเคราะห์หรือบุคคลที่ได้รับมอบหมายซึ่งเป็นผู้ผ่านการอบรมหลักสูตรผู้ประสานการประชุมตามหลักเกณฑ์ที่กรมกำหนด และได้รับการแต่งตั้งหรือมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ผู้ประสานการประชุม เพื่อดำเนินการตามมาตรการพิเศษ

บทบาทของผู้ประสาน

๑. หาสาเหตุของปัญหาและแนวทางช่วยเหลือ ทั้งตัวเด็ก ผู้เสียหาย ครอบครัว และชุมชน
๒. มีความเป็นกลาง ไม่เข้าข้างใคร
๓. ช่างสังเกต เก็บรายละเอียดในประเด็นที่เราถือว่าสำคัญ มีประโยชน์ มาพูดในที่ประชุม โยงเรื่องให้เด็ก/ผู้เสียหายพูดออกมา
๔. ตั้งใจทำทุกขั้นตอน เพราะมีผลต่อชีวิตคน

แบ่งกลุ่มฝึกปฏิบัติการเป็นผู้ประสานการประชุม โดยทีมวิทยากรและคณะทำงานร่วมเป็นผู้กำกับดูแล

ทางโครงการได้แบ่งผู้เข้าร่วมประชุมออกเป็น ๕ กลุ่ม โดยให้แต่ละกลุ่มแสดงบทบาทสมมติ ทั้งในส่วนของการเป็นเด็กเยาวชนที่กระทำผิด ผู้เสียหาย ครอบครัว ชุมชน พนักงานคุมประพฤติ ตำรวจ อัยการ และผู้ประสานการประชุม โดยให้แต่ละกลุ่มนำเสนอแผนบำบัดแก้ไขต่อที่ประชุม

ในช่วงสุดท้ายได้มอบประกาศนียบัตรการผ่านหลักสูตรการอบรมผู้ประสานการประชุม

ส่วนที่ ๔ ผลผลิตโครงการ

ผลผลิตที่ได้จากโครงการ ประกอบด้วย

๑. คู่มือการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาในชั้นก่อนฟ้อง มาตรา ๘๖ (ฉบับแก้ไขปรับปรุง) พ.ศ. ๒๕๕๙

เหตุที่ต้องปรับปรุงคู่มือปฏิบัติงานมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา

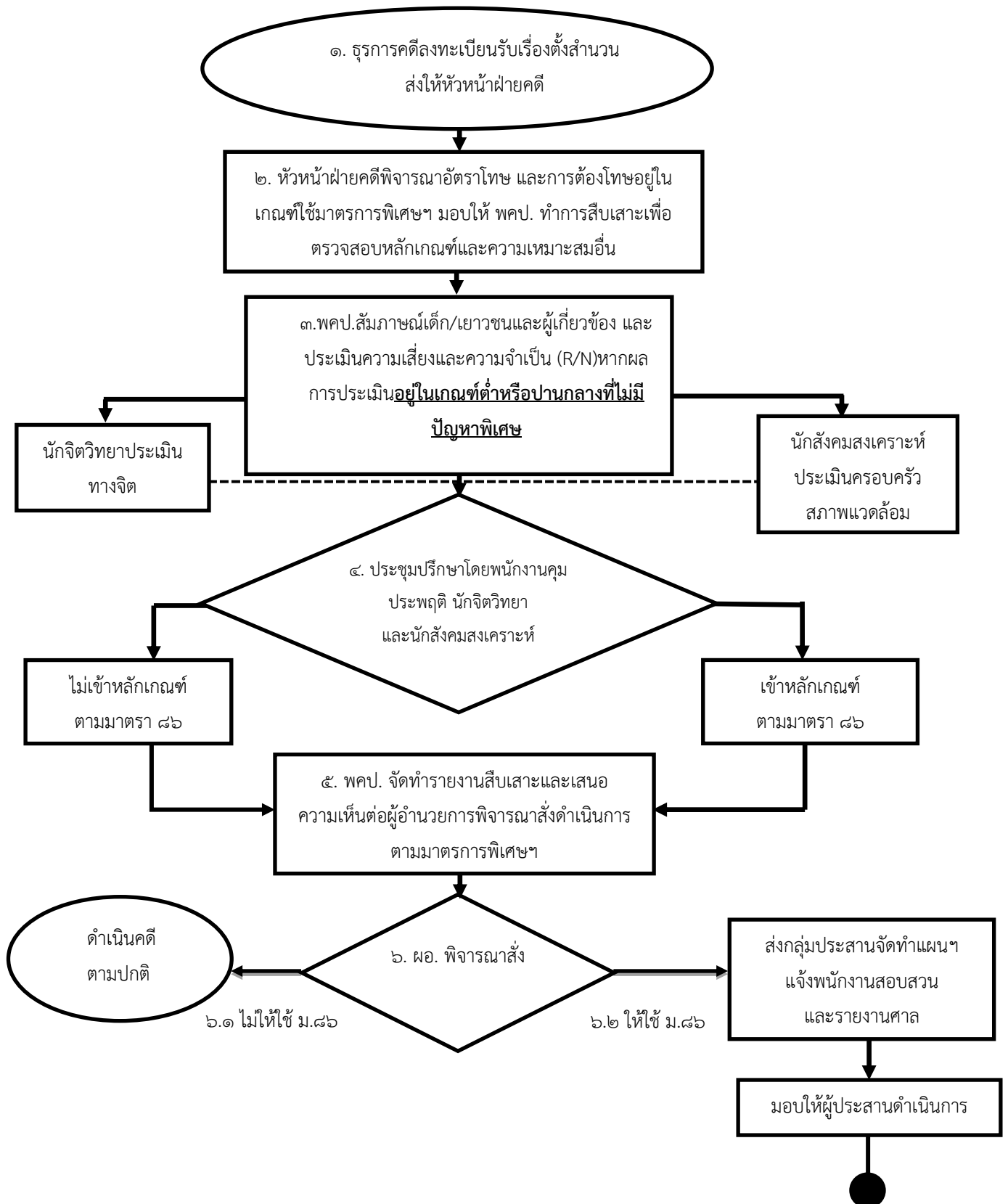
- คู่มือการปฏิบัติงานคดีอาญาได้จัดทำขึ้นในช่วงแรกของการประกาศใช้กฎหมายใหม่ สิ่งที่คู่มือกำหนดยังขาดความชัดเจน
- ยังไม่มีการออกแบบที่เป็นการเฉพาะที่จะใช้ดำเนินการตามกฎหมายใหม่ ให้เห็นว่าจะต้องทำอะไรบ้าง ซึ่งความที่ปรากฏในคู่มือก็เป็นเพียงการประยุกต์จากการดำเนินการตามมาตรา ๖๓ ของกฎหมายฉบับเดิมเท่านั้น
- การดำเนินการตามที่กฎหมายใหม่กำหนดนั้น หลายอย่างยังขาดความชัดเจน เช่น การสำนึกในการกระทำ วันที่สำนึกในการกระทำ ใครมีสิทธิเข้าร่วมประชุม จะเบิกค่าตอบแทนให้ใครได้บ้าง ใครเป็นผู้ประสานการประชุม หากพนักงานคุมประพฤติเข้าร่วมประชุม หรือมาเป็นผู้ประสานการประชุมจะเบิกค่าตอบแทนให้ได้หรือไม่ ควรกำหนดรูปแบบของแผนให้ชัดหรือไม่ ใครเป็นผู้กำกับการปฏิบัติตามแผน และการรายงานผลจะรายงานอย่างไรเพื่อให้การเห็นภาพที่ชัดเจนได้โดยง่าย รวมทั้งศาลอ่านรายงานแล้วมองภาพได้ชัดเจนว่าเป็นการดำเนินงานที่ถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนด
- ความตามคู่มือบอกเพียงว่าต้องทำอะไรบ้าง แต่สิ่งที่ต้องทำนั้นจะอย่างไรยังขาดรายละเอียดว่าใช้อะไรเป็นฐานคิด และมีข้อสังเกตอย่างไร
- คู่มือเดิมนั้นมีความเหมาะสมกับผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานแล้ว แต่สำหรับผู้ที่ยังไม่เคยปฏิบัติหรือเรียนรู้งานนั้นยังเข้าใจได้ค่อนข้างยาก

คู่มือการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาในชั้นก่อนฟ้องฯ มาตรา ๘๖ (ฉบับแก้ไขปรับปรุง) พ.ศ. ๒๕๕๙ ประกอบด้วย^๑

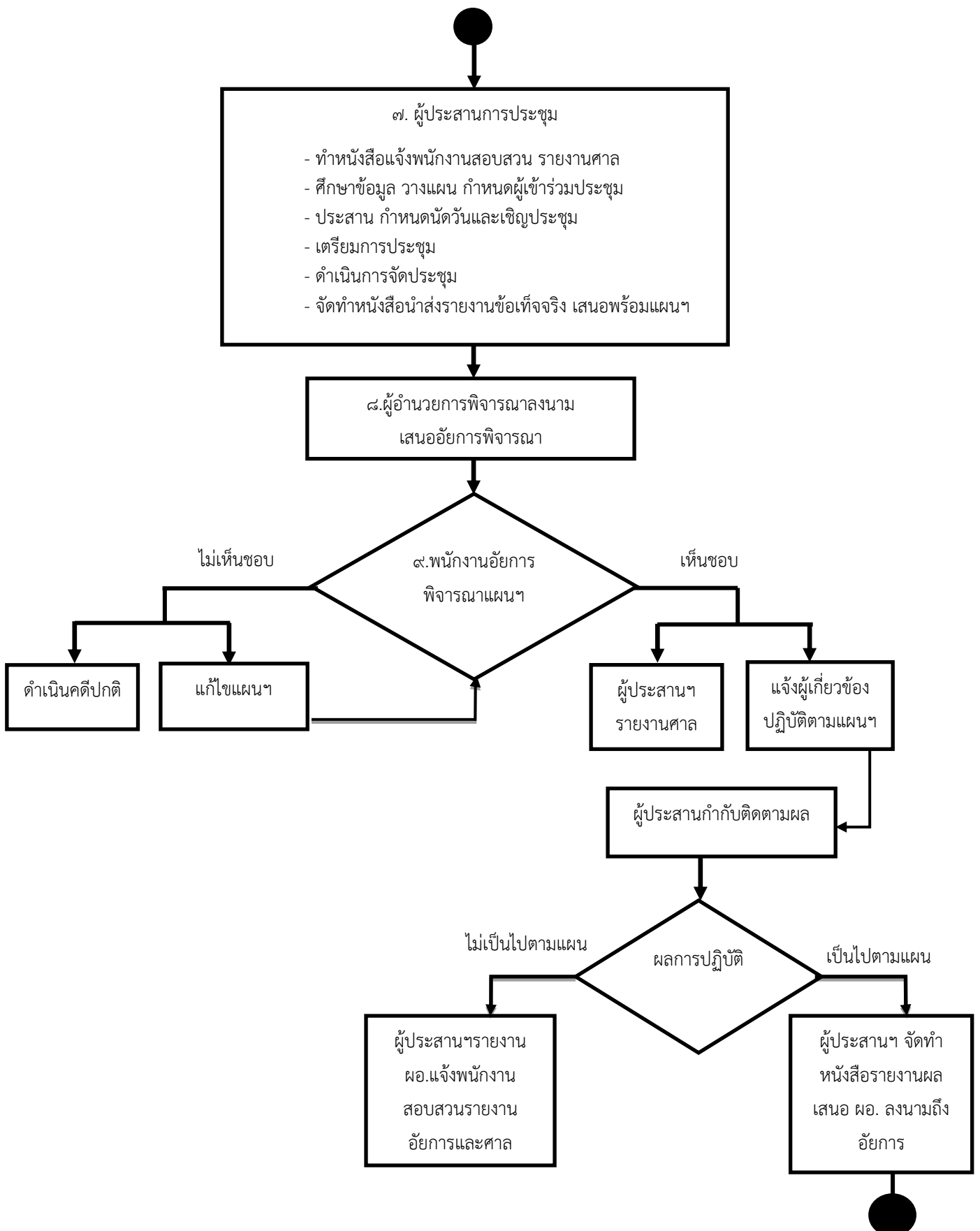
- ๑) วัตถุประสงค์
- ๒) ขอบเขต
- ๓) นิยามศัพท์
- ๔) ข้อสังเกต
- ๕) ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา
- ๖) ระเบียบปฏิบัติ
- ๗) หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการดำเนินการตามมาตรการพิเศษ
- ๘) วิธีดำเนินการ
- ๙) แบบฟอร์มที่เกี่ยวข้อง
- ๑๐) ภาคผนวก

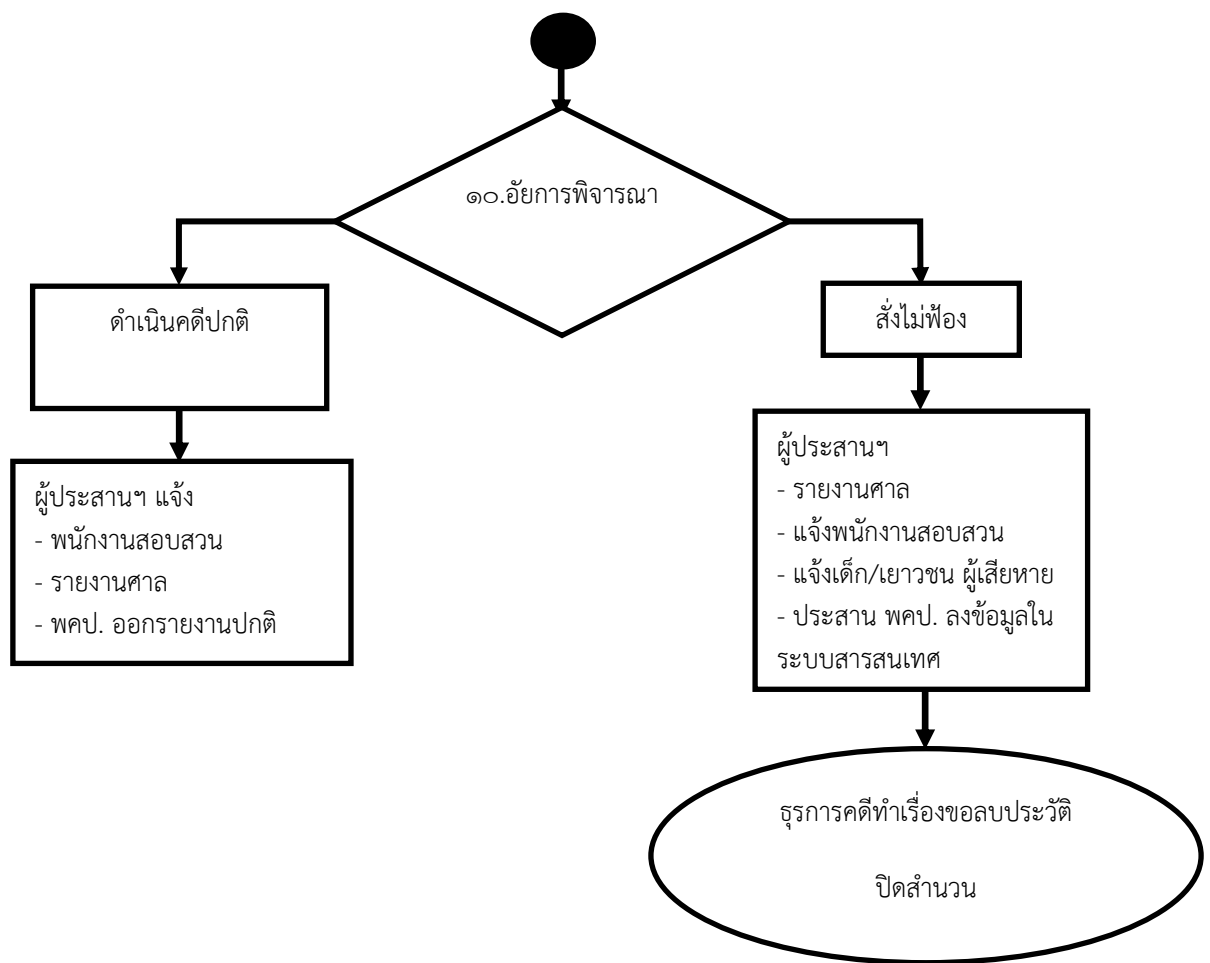
^๑ ดูละเอียดในตัวเล่ม (ทั้งนี้คู่มือฉบับนี้ ได้เพิ่มแผนผังขั้นตอนการดำเนินงานตามมาตรการพิเศษระหว่างหน่วยงาน คือ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ศาลเยาวชนและครอบครัว อัยการคดีเยาวชนและครอบครัว และกรมพินิจฯ และแผนผังขั้นตอนการดำเนินงานตามมาตรการพิเศษระหว่างบุคลากรในสถานพินิจฯ ได้แก่ ผู้อำนวยการ หัวหน้าคดี พนักงานคุมประพฤติ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ ผู้ประสานการประชุม และเจ้าหน้าที่ธุรการ

แผนผังขั้นตอนและวิธีการดำเนินการตามมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา
การดำเนินการตามมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา ตามมาตรา ๘๖ แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชน
และครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓^๒



^๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๘๖





ขั้นตอนดำเนินงานมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา

๑. อธิการบดีรับหนังสือแจ้งของพนักงานสอบสวน ลงทะเบียนในระบบงานแล้วจัดตั้งสำนวนส่งหัวหน้างานคดี
๒. หัวหน้าคดีพิจารณาขอบหมายให้พนักงานคุมประพฤติรับผิดชอบ
๓. พนักงานคุมประพฤติลงบัญชีรับเรื่องของตน แล้วตรวจสอบความถูกต้องของหนังสือแจ้ง และวางแผนการปฏิบัติงานในคดีนั้น
๔. พนักงานคุมประพฤติถามปากคำเด็กหรือเยาวชน บิดามารดา ผู้ปกครอง ผู้เสียหาย (ถ้ามี) หรือผู้เกี่ยวข้องแล้วเห็นว่าคดีอยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะนำมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญามาใช้ได้ ได้แก่
 - ๔.๑ คดีที่เด็กหรือเยาวชนต้องหาว่ากระทำความผิด ซึ่งมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกินห้าปี ไม่ว่าจะมิโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตาม
 - ๔.๒ เด็กหรือเยาวชนไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ
 - ๔.๓ ในกรณีเป็นคดีที่มีผู้เสียหาย ผู้เสียหายให้ความยินยอมในการจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู และให้ความยินยอมในแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูด้วยให้ส่งต่อนักจิตวิทยาประเมินความน่าเชื่อถือว่าจะกลับตนเป็นคนดีได้อีกครั้ง เพื่อยืนยันความเหมาะสม
๕. หากความเห็นนักจิตวิทยาและพนักงานคุมประพฤติดคล้องกัน โดยเห็นว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นน่าจะกลับตนเป็นคนดีได้ โดยไม่ต้องฟ้อง ให้พนักงานคุมประพฤติจัดทำรายงานสิ่งแวดล้อม และให้เสนอรายงานพนักงานคุมประพฤติกับรายงานของนักจิตวิทยา พร้อมทั้งเสนอผู้อำนวยการให้นำมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญามาใช้
๖. ผู้อำนวยการพิจารณาแล้ว หากเห็นชอบกับความเห็นที่พนักงานคุมประพฤตินำเสนอ ให้ส่งให้ผู้ประสานการประชุมจัดประชุมเพื่อจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ผู้อำนวยการมีคำสั่ง (พนักงานคุมประพฤติเห็นเคา์กลางการสำนึก นักจิตวิทยายืนยันการสำนึก ผู้อำนวยการใช้ดุลยพินิจเห็นชอบ จึงเริ่มนับในวันที่ผู้อำนวยการมีคำสั่ง)
๗. ผู้ประสานการประชุมจัดทำหนังสือแจ้งพนักงานสอบสวนเพื่อให้ทราบระยะเวลากำหนดฟ้องที่สะดวกหยุดอยู่และไม่ต้องไปผิดฟ้อง พร้อมทั้งแจ้งให้ศาลทราบ (กฎหมายมิได้กำหนดให้ต้องแจ้ง แต่เหตุผลที่ต้องแจ้งคือเพื่อให้ศาลทราบถึงกำหนดระยะเวลาฟ้องที่สะดวกหยุดอยู่และไม่ส่งขาดผิดฟ้อง)
๘. ผู้ประสานการประชุมพิจารณาว่าสมควรเชิญผู้ใดเข้าร่วมประชุม และประสานกำหนดวันประชุมที่ทุกฝ่ายสะดวก พร้อมกับทำหนังสือเชิญประชุม
๙. ผู้ประสานการประชุมเป็นผู้ดำเนินการประชุมให้ที่ประชุมร่วมกันกำหนดแผนฯ โดยอยู่ในหลักการตามมาตรา ๘๗
๑๐. ผู้ประสานการประชุมจัดทำหนังสือส่งอัยการ ประกอบด้วย รายงานสิ่งแวดล้อมของพนักงานคุมประพฤติ แผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู และสำเนาหนังสือแจ้งการจับกุมหรือแจ้งดำเนินคดีของพนักงานสอบสวนเสนอผู้อำนวยการพิจารณาลงนาม
๑๑. ผู้อำนวยการพิจารณาแล้วลงนาม ส่งให้อธิการบดีเพื่อส่งอัยการต่อไป และเมื่ออัยการแจ้งความเห็นกลับมา ส่งให้ผู้ประสานการประชุมดำเนินการต่อไป
๑๒. ผู้ประสานการประชุมจัดให้มีการแก้ไขตามที่กำหนดในแผน พร้อมทั้งจัดทำรายงานส่งศาลตามมาตรา ๘๖ วรรคสอง

๑๓. เมื่อแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูได้รับการปฏิบัติครบถ้วน ผู้ประสานการประชุมรายงานผลการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กหรือเยาวชนว่าสำเร็จตามแผนฯ หรือไม่ อย่างไร เสนอผู้อำนวยการพิจารณาจนมาถึงอัยการ

๑๔. เมื่อได้รับแจ้งคำสั่งไม่ฟ้องจากอัยการแล้ว ผู้ประสานการประชุมจัดทำหนังสือรายงานคำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการให้ศาลทราบ พร้อมเสนอปิดสำนวน

๑๕. ผู้อำนวยการพิจารณาจนหนังสือแจ้งศาล และสั่งเก็บสำนวน

๒. หลักสูตรฝึกอบรมผู้ประสานการประชุมเพื่อจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูและการติดตามตามมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาในชั้นก่อนฟ้อง

ทางโครงการได้จัดทำหลักสูตรสำหรับการพัฒนาบุคลากรผู้ทำหน้าที่เป็นผู้ประสานการประชุม โดยหลักสูตร มีทั้งหมด ๗ ราย วิชา รวมชั่วโมงการอบรมเป็นเวลา ๑๓ ชั่วโมง ๓๐ นาที มีเนื้อหาสาระดังนี้

หัวข้อวิชา วิทยากร จำนวนชั่วโมงและกำหนดการอบรมเชิงปฏิบัติการ

๑. แนวคิดทฤษฎี และมาตรฐานสหประชาชาติที่เกี่ยวกับการดำเนินคดี และกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ จำนวน ๑ ชั่วโมง
๒. กระบวนการและข้อเสนอแนะในการนำมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาฯ มาใช้จำนวน ๑ ชั่วโมง
๓. การจัดทำแผน การกำกับติดตาม และการประเมินผลสัมฤทธิ์จำนวน ๑ ชั่วโมง ๓๐ นาที
๔. การประชุม case conference (กรณีศึกษา) จำนวน ๒ ชั่วโมง ๓๐ นาที
๕. แนวคิดพื้นฐานการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน (Family Community Group Conference : FCGC) จำนวน ๑ ชั่วโมง ๓๐ นาที
๖. การดำเนินการประชุมจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู จำนวน ๕ ชั่วโมง ๓๐ นาที
๗. บทบาทของผู้ประสานการประชุมเพื่อจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู จำนวน ๑ ชั่วโมง
๘. การฝึกปฏิบัติการเป็นผู้ประสานการประชุม จำนวน ๓ ชั่วโมง ๓๐ นาที

รายละเอียดเนื้อหา
วิชา แนวคิดทฤษฎี และมาตรฐานสหประชาชาติที่เกี่ยวกับการดำเนินคดี
และกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์

.....

ขอบเขตหัวข้อการบรรยาย วัตถุประสงค์ วิธีการอบรมและวิธีการประเมิน

๑. หมวดความรู้เฉพาะ

๒. จำนวน ๑ ชั่วโมง

๓. รายละเอียดเนื้อหาวิชา และขอบเขตหัวข้อการบรรยาย

แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์

เป้าหมาย และความแตกต่างของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์และกระบวนการยุติธรรมตามปกติ

มาตรฐานของสหประชาชาติ ในส่วนที่มีความเกี่ยวข้องกับการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์กับกระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชน

๔. วัตถุประสงค์

๔.๑ เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์

๔.๒ เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานของสหประชาชาติ ในส่วนที่มีความเกี่ยวข้องกับการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์กับกระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชน

๔.๓ เพื่อเป็นพื้นฐานความรู้ ความเข้าใจในการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญากับเด็กและเยาวชนของไทย

๕. วิธีการอบรม

๕.๑ การบรรยาย

๖. วิธีการประเมิน

การประเมินก่อนและหลังการอบรม (Pre-test/Post-test)

.....

รายละเอียดเนื้อหา
วิชา กระบวนการและข้อเสนอแนะในการนำมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา มาใช้

.....

ขอบเขตหัวข้อการบรรยาย วัตถุประสงค์ วิธีการอบรมและวิธีการประเมิน

๑. หมวดความรู้เฉพาะ

๒. จำนวน ๑ ชั่วโมง

๓. รายละเอียดเนื้อหาวิชา และขอบเขตหัวข้อการบรรยาย

พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ ฉบับแก้ไขปรับปรุง สาระสำคัญของหมวด ๗ มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา มาตรา ๘๖
หน้าที่ความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่หรือฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา

ระเบียบปฏิบัติ หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการดำเนินการตามมาตรการพิเศษ

ผังเส้นทางคดีกรณีสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา ขั้นตอนและวิธีดำเนินการตามมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา วิธีดำเนินการกำกับติดตาม

๔. วัตถุประสงค์

๔.๑ เพื่อให้ผู้เข้าอบรมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ ฉบับแก้ไขปรับปรุงใหม่ มาตรา ๘๖

๔.๒ เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินการด้านการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาในชั้นก่อนฟ้อง มาตรา ๘๖

๔.๓ เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับคู่มือการปฏิบัติงาน และระเบียบของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๕. วิธีการอบรม

๕.๑ การบรรยาย

๖. วิธีการประเมิน

๖.๑ การประเมินก่อนและหลังการอบรม (Pre-test/Post-test)

๖.๒ การสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ระหว่างการอบรม

๖.๓ การประเมินผลวิทยากร

.....

รายละเอียดเนื้อหา
วิชา การจัดทำแผน การกำกับติดตาม และการประเมินผลสัมฤทธิ์

.....

ขอบเขตหัวข้อการบรรยาย วัตถุประสงค์ วิธีการอบรมและวิธีการประเมิน

๑. หมวดความรู้เฉพาะ

๒. จำนวน ๑ ชั่วโมง ๓๐ นาที

๓. รายละเอียดเนื้อหาวิชา และขอบเขตหัวข้อการบรรยาย

ความสำคัญของแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู การตระหนักรู้ในผลการกระทำ การแสดงความรับผิดชอบจากการกระทำ การแก้ไขปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

การจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู ปัจจัยความเสี่ยงและความจำเป็นรายบุคคล ข้อคำนึงทางกฎหมาย/สิทธิเด็ก การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู

ระยะเวลาของแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู ที่มีความเหมาะสมตามความจำเป็นเป็นรายกรณีการกำกับติดตามให้ปฏิบัติตามแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู วิธีการกำกับติดตามให้เด็กหรือเยาวชนปฏิบัติตามแผน ระยะเวลาในการกำกับติดตาม การทำรายงานเสนอผลการปฏิบัติตามแผนฯ

๔. วัตถุประสงค์

๔.๑ เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูที่เหมาะสม เกิดผลสัมฤทธิ์ที่ดี

๔.๒ เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูรายบุคคล และสามารถวิเคราะห์รายกรณีได้ว่าควรมีแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูอย่างไรให้เหมาะสม

๔.๓ เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการกำกับติดตามให้เด็กหรือเยาวชนปฏิบัติตามแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู และสามารถนำไปปฏิบัติใช้จริงได้ตามความเหมาะสม

๕. วิธีการอบรม

๕.๑ การบรรยาย

๖. วิธีการประเมิน

๖.๑ การประเมินก่อนและหลังการอบรม (Pre-test/Post-test)

๖.๒ การสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ระหว่างการอบรม

.....

รายละเอียดเนื้อหา
วิชา การประชุม case conference โดยใช้กรณีศึกษา

.....

ขอบเขตหัวข้อการบรรยาย วัตถุประสงค์ วิธีการอบรมและวิธีการประเมิน

๑. หมวดความรู้เฉพาะ

๒. จำนวน ๑ ชั่วโมง ๓๐ นาที

๓. รายละเอียดเนื้อหาวิชา และขอบเขตหัวข้อการบรรยาย

การจำลองสถานการณ์การประชุมเพื่อจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู โดยยกรณีสึกษาตัวอย่างให้ผู้เข้ารับการอบรมฝึกการลำดับเหตุการณ์ในบทบาทหน้าที่ของตนเอง และฝึกปฏิบัติจริง กระบวนการดำเนินการ ตั้งแต่ขั้นการเตรียมการประชุมเพื่อจัดทำแผนฯ และการดำเนินการประชุมจัดทำแผนฯ รวมถึงแนวทางการติดตามและการดำเนินการตามแผน การชมวิดิทัศน์สถานการณ์และแบ่งกลุ่มย่อยตามเขต เพื่อจำลองการประชุมและการจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูโดยให้ผู้เข้ารับการอบรมได้แสดงบทบาทสมมติทั้งกระบวนการ เพื่อให้เกิดความเข้าใจมากขึ้น

๔. วัตถุประสงค์

๔.๑ เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่การทำงานของตนเอง

๔.๒ เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ทราบขั้นตอนในการจัดประชุมเพื่อจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู ด้วยการจำลองสถานการณ์ให้เห็นภาพจริง

๕. วิธีการอบรม

๕.๑ การบรรยาย

๕.๒ กรณีศึกษาจากตัวอย่าง

๖. วิธีการประเมิน

๖.๑การประเมินก่อนและหลังการอบรม (Pre-test/Post-test)

๖.๒ การสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ระหว่างการอบรม

๖.๓ การประเมินผลวิทยากร

.....

รายละเอียดเนื้อหา
วิชา แนวคิดพื้นฐานการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน
(Family Community Group Conference : FCGC)

.....

ขอบเขตหัวข้อการบรรยาย วัตถุประสงค์ วิธีการอบรมและวิธีการประเมิน

๑. หมวดความรู้เฉพาะ

๒. จำนวน ๑ ชั่วโมง ๓๐ นาที

๓. รายละเอียดเนื้อหาวิชา และขอบเขตหัวข้อการบรรยาย

ความเป็นมาและหลักการสำคัญในกระบวนการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน รวมถึงแนวคิด วิธีการ และวัตถุประสงค์ของการใช้การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนในกระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชน อันนำไปสู่แนวทางแก้ไขปัญหาลูกและเยาวชนที่กระทำความผิด และนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการแบ่งเบาภาระคดีโดยการหันเหคดีเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด และมีความประพฤติที่เสียหายไม่มากออกจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนกระทำความผิดโดยไม่ต้องฟ้องให้เกิดเป็นคดีติดตัว

๔. วัตถุประสงค์

๔.๑ เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นมา แนวคิดและหลักการของการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน (Family Community Group Conference : FCGC)

๔.๒ เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนในกระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชน

๕. วิธีการอบรม

การบรรยาย

๖. วิธีการประเมิน

๖.๑ การประเมินก่อนและหลังการอบรม (Pre-test/Post-test)

๖.๒ การสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ระหว่างการอบรม

.....

รายละเอียดเนื้อหา
วิชา การดำเนินการประชุมจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู

.....

ขอบเขตหัวข้อการบรรยาย วัตถุประสงค์ วิธีการอบรมและวิธีการประเมิน

๑. หมวดความรู้เฉพาะ

๒. จำนวน ๔ ชั่วโมง ๓๐ นาที

๓. รายละเอียดเนื้อหาวิชา และขอบเขตหัวข้อการบรรยาย

การเตรียมการประชุมเพื่อจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู การเตรียมความพร้อมก่อนการประชุม
การจัดการประชุม

การดำเนินการประชุมจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูขั้นตอน ลำดับเหตุการณ์การประชุมจัดทำแผน
ฯ

แนวทางการติดตามและการดำเนินการตามแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูวิธีการติดตามผลการ
ปฏิบัติงานตามเงื่อนไขที่ได้จากการประชุมฯ ลักษณะการดูแลกำกับติดตามเด็ก/เยาวชนตามประเภท

๔. วัตถุประสงค์

๔.๑ เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ทราบถึงกระบวนการการทำงานของผู้ประสานการประชุมเพื่อ
จัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู

๔.๒ เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมเห็นภาพการทำงานจริงของการเป็นผู้ประสานการประชุมเพื่อจัดทำ
แผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู

๔.๓ เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้นำความรู้ที่ได้จากการศึกษาเหตุการณ์จำลองไปปฏิบัติงานจริงได้
อย่างมีประสิทธิภาพ

๕. วิธีการอบรม

๕.๑ การบรรยาย

๕.๒ กรณีศึกษาจากตัวอย่าง

๖. วิธีการประเมิน

๖.๑ การประเมินก่อนและหลังการอบรม (Pre-test/Post-test)

๖.๒ การสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ระหว่างการอบรม

.....

รายละเอียดเนื้อหา
วิชา บทบาทของผู้ประสานการประชุมเพื่อจัดแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู

.....

ขอบเขตหัวข้อการบรรยาย วัตถุประสงค์ วิธีการอบรมและวิธีการประเมิน

๑. หมวดความรู้เฉพาะ

๒. จำนวน ๑ ชั่วโมง

๓. รายละเอียดเนื้อหาวิชา และขอบเขตหัวข้อการบรรยาย

ความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของการเป็นผู้ประสานการประชุมจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูซึ่งให้ความสำคัญกับการวางตัวเป็นกลาง และการคุ้มครองสิทธิของทั้งเด็กและเยาวชนและผู้เสียหายในคดี

ทักษะและเทคนิคของการเป็นผู้ประสานการประชุมจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู เทคนิคการไกล่เกลี่ย วิธีการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูที่มีประสิทธิภาพเทคนิค ทักษะต่างๆ ที่เป็นปัจจัยสู่ความสำเร็จในการประสานการประชุมจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปปรับใช้ในการทำงานจริง

๔. วัตถุประสงค์

๔.๑ เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของการเป็นผู้ประสานการประชุมจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู

๔.๒ เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะและเทคนิคของการเป็นผู้ประสานการประชุมจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู

๔.๓ เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ฝึกปฏิบัติจริง เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ประสานการประชุมจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู

๕. วิธีการอบรม

๕.๑ การบรรยาย

๖. วิธีการประเมิน

๖.๑ การประเมินก่อนและหลังการอบรม (Pre-test/Post-test)

๖.๒ การสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ระหว่างการอบรม

.....

รายละเอียดเนื้อหา
วิชา การฝึกปฏิบัติการเป็นผู้ประสานการประชุม

.....

ขอบเขตหัวข้อการบรรยาย วัตถุประสงค์ วิธีการอบรมและวิธีการประเมิน

๑. หมวดการฝึกภาคปฏิบัติ

๒. จำนวน ๓ ชั่วโมง ๓๐ นาที

๓. รายละเอียดเนื้อหาวิชา และขอบเขตหัวข้อการบรรยาย

การฝึกภาคปฏิบัติการเป็นผู้ประสานการประชุมจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูโดยใช้กรณีศึกษาที่เกิดขึ้นจริงมาให้วิเคราะห์ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่รวบเอาการบรรยาย การอภิปราย และบทบาทสมมติเข้ามาไว้ในกระบวนการเรียนรู้

๔. วัตถุประสงค์

๔.๑ เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของการเป็นผู้ประสานการประชุมจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู

๔.๒ เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะและเทคนิคของการเป็นผู้ประสานการประชุมจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู

๔.๓ เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ฝึกปฏิบัติจริง เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ประสานการประชุมจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู

๕. วิธีการอบรม

๕.๑ การบรรยาย

๕.๒ กรณีศึกษาจากตัวอย่าง

๕.๓ การฝึกภาคปฏิบัติ

๖. วิธีการประเมิน

๖.๑ การประเมินก่อนและหลังการอบรม (Pre-test/Post-test)

๖.๒ การสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ระหว่างการอบรม

.....

ส่วนที่ ๕

บทสรุป

๕.๑ ข้อค้นพบ

๑. ผลจากการทบทวนมาตรฐานของสหประชาชาติที่เกี่ยวข้องกับการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา ทั้งในส่วนของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก กฎปักกิ่ง กฎแห่งกรุงฮาวาน่า ข้อแนะนำแห่งกรุงเวียนนา กฎแห่งกรุงโตเกียว ข้อแนะนำแห่งกรุงเวียนนา และยุทธศาสตร์ต้นแบบฯ พบว่า หลักการสำคัญ คือ การลดทอนเสรีภาพควรเป็นมาตรการสุดท้ายในการปฏิบัติ และใช้เวลาให้สั้นและเหมาะสมที่สุด โดยให้ใช้มาตรการในการหั่นเหตติ (กฎปักกิ่ง) รวมถึงการส่งเสริมให้ใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์แทนการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญา (ยุทธศาสตร์ต้นแบบ)

๒. แนวคิดในการหั่นเหตติ มักใช้กับเด็กที่กระทำผิดซึ่งไม่ใช่กรณีความผิดร้ายแรง เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดซ้ำอีก เนื่องด้วยการดำเนินคดีอาญาอย่างเป็นทางการจะเป็นการสร้างความตราบปให้แก่เด็กกว่าเป็นผู้กระทำผิดมาก่อน ซึ่งจะนำไปสู่พฤติกรรมกระทำผิดซ้ำในอนาคตได้ จึงควรหลีกเลี่ยงการนำเด็กเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญาโดยไม่จำเป็น

๓. กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ เป็นแนวคิดที่มองว่า การกระทำผิดอาญาก่อให้เกิดผลกระทบหรือความเสียหาย ทำลายสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างบุคคลและความสมานฉันท์ในสังคมจึงจำเป็นต้องมีการเยียวยาฟื้นฟู โดยวัตถุประสงค์หลัก คือการเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายได้รับการชดเชยเยียวยาจากผลกระทบที่เกิดขึ้น ซึ่งรวมทั้ง ผู้เสียหาย ผู้กระทำผิด ครอบครัว และชุมชน นอกจากนั้นยังช่วยให้ผู้กระทำผิดได้มองเห็นมูลเหตุและผลกระทบอันเกิดจากการกระทำของตนและแสดงความรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้น อีกทั้งยังช่วยให้ชุมชนเกิดความเข้าใจในสาเหตุเบื้องหลังของอาชญากรรมอันจะส่งเสริมให้เกิดสวัสดิภาพของชุมชนและการป้องกันอาชญากรรม

๔. หลักกฎหมายในเรื่องการหั่นเหตติที่เป็นความผิดเล็กน้อยออกจากกระบวนการยุติธรรม มีบัญญัติเป็นกฎหมายตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๙๔ ต่อมามีการปรับปรุงกฎหมายจากเดิมมาเป็นพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔ ยังคงนำมาหลักการเดิมมาบัญญัติไว้ในมาตรา ๖๓ และยังคงไม่ได้นำมาปฏิบัติแต่อย่างใด เมื่อได้จัดตั้งกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนขึ้น จึงได้นำเรื่องการเสนอความเห็นตามมาตรา ๖๓ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งฯ มาพิจารณาอีกครั้ง และเริ่มดำเนินการจริงเมื่อเดือนมิถุนายน ๒๕๔๖

๕. จนกระทั่งปัจจุบันตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ ได้กำหนดหลักการ “มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา มาตรา ๘๖” โดยให้อำนาจผู้อำนวยการสถานพินิจในการจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูในชั้นก่อนฟ้องคดีเพื่อเสนอความเห็นต่อพนักงานอัยการเห็นชอบกับแผน หากพนักงานเห็นชอบก็ให้ปฏิบัติตามแผน และเมื่อแผนประสบความสำเร็จพนักงานอัยการจะมีคำสั่งไม่ฟ้องและทำให้สิทธิในการนำคดีอาญามาฟ้องระงับไป

๖. อย่างไรก็ตาม สถิติการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ตามมาตรา ๖๓ และ มาตรา ๘๖ กลับมีตัวเลขที่ลดลงอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ สถิติการใช้ มาตรา ๖๓ จากปีงบประมาณ ๒๕๔๙ – ๒๕๕๔ มีจำนวน ๑๖,๖๖๘ คน ลดเหลือเพียง ๓,๒๒๔ คน จากการใช้มาตรา ๘๖ ในปีงบประมาณ ๒๕๕๓ – ๒๕๕๔

๗. โครงการได้นำข้อค้นพบดังกล่าว นำมาดำเนินการ ใน ๒ ประเด็น คือ

๑) โครงการฯ ได้ปรับปรุงคู่มือการปฏิบัติงานตามมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ให้มีความถูกต้องเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ได้จริง

๒) โครงการฯ ได้จัดทำหลักสูตรการอบรมผู้ประสานการประชุม ร่วมกับที่ปรึกษาโครงการ ประกอบกับผลจากการสำรวจความต้องการในการฝึกอบรมบทบาทเจ้าหน้าที่ผู้ประสานการประชุมจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูตามมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาในชั้นก่อนฟ้อง

๘. โครงการฯ ได้อบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการตามมาตรการพิเศษฯ แล้วเสร็จ ในส่วนของคู่มือได้นำเสนอต่อผู้บริหารกรมพินิจฯ เพื่อพิจารณาประกาศใช้อย่างเป็นทางการต่อไป

๕.๒ ข้อเสนอแนะ

ความสำคัญของการเพิ่มการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา คือการเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนได้รับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและกลับคืนสู่สังคม โดยไม่ต้องถูกดำเนินคดี เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของกระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชน และการคุ้มครองเหยี่ยวาผู้เสียหาย และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ข้อ ๑ การบำบัด แก้ไข ฟื้นฟูให้เด็กและเยาวชนกลับคืนสู่สังคม และข้อ ๓ การดูแลสิทธิเด็กและสวัสดิภาพของเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมเต็มรูป

กรมพินิจฯ เล็งเห็นความสำคัญดังกล่าว จึงได้กำหนดให้มีการประเมินผลการดำเนินงานด้านการเพิ่มการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา โดยกำหนดเป็นตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงานของหน่วยปฏิบัติ ซึ่งมีผลกับทุกจังหวัด โดยจะเริ่มวัดผลในเดือนมิถุนายน ๒๕๖๐ – กันยายน ๒๕๖๐ และเพื่อให้การดำเนินงานการศึกษาวิจัยสามารถสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานในด้านการเพิ่มการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา โครงการฯ จึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

๑. กระบวนการในการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา มีความเกี่ยวข้องกับหน่วยงานอื่น ได้แก่ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ศาลเยาวชนและครอบครัว อัยการฝ่ายคดีเยาวชนและครอบครัว และสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ซึ่งในแต่ละหน่วยงานก็ยังมี การดำเนินการและความเข้าใจในกระบวนการใช้มาตรการพิเศษที่แตกต่างกัน เมื่อโครงการฯ ได้มีการจัดทำคู่มือขึ้นมาใหม่ ประกอบกับการที่ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวฯ ได้รับการแก้ไขใหม่ จึงต้องจัดให้มีการประชุม หรือ การทำความเข้าใจกับบุคลากรจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีความเข้าใจที่ตรงกัน อันจะนำไปสู่การมีประสิทธิภาพในการดำเนินการเพิ่มมากขึ้น

๒. โดยเมื่อมีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อชี้แจงแนวทางปฏิบัติและจัดการอบรมให้ความรู้แก่บุคลากรผู้ทำหน้าที่ประสานการประชุมเพื่อจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู และได้แนะนำแนวทางและการฝึกอบรมไปปฏิบัติใช้ในหน่วยงาน จำเป็นต้องมีการกำกับติดตาม และประเมินผลจากการนำมาตรการพิเศษไปใช้ โดยจัดให้มีการนิเทศติดตามงาน ตามภูมิภาคหรือพื้นที่ที่มีปัญหาอุปสรรค หรือจัดประชุมทบทวนปัญหาอุปสรรคจากการปฏิบัติงาน รวมทั้งการหาแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) เพื่อเป็นต้นแบบให้หน่วยงานอื่นๆ ได้นำไปปรับใช้กับบริบทพื้นที่ของตน

๓. ควรมีการประชาสัมพันธ์ส่งเสริมให้สาธารณะชนรับรู้ถึงกระบวนการดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ปกครอง เด็กและเยาวชน ผู้เสียหาย รวมถึงบุคลากรในกระบวนการ ได้แก่ พนักงานสอบสวน อัยการ ผู้พิพากษา เพื่อเป็นการสร้างความตระหนักรู้ถึงกระบวนการอื่นนอกจากการดำเนินคดีทางอาญาปกติที่เปิดโอกาสให้เด็ก ผู้เสียหาย ชุมชน ได้ร่วมกันแก้ไขปัญหา และเป็นการคืนเด็กดีสู่สังคมโดยไม่สร้างตราบาป

และผลกระทบต่อการเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ผู้เสียหายก็ได้รับการชดเชยเยียวยา ชุมชนสังคมมีความปลอดภัยสงบสุข

๔. โครงการฯ เป็นการทำการศึกษาวิจัย เพื่อหาข้อค้นพบต่ออุปสรรคในการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาในชั้นก่อนฟ้อง และหาแนวทางในการเพิ่มการใช้มาตรการพิเศษ ซึ่งมีความจำเป็นที่ต้องมีการประเมินผลโครงการ ว่าสิ่งที่ดำเนินการไปแล้วก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ หรือมีข้อเสนอแนะอื่นเพื่อเป็นการปรับปรุงพัฒนาแนวทางที่โครงการได้ดำเนินการไปแล้ว ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อเด็กและเยาวชนที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม

ภาคผนวก

ภาพประกอบการประชุมชี้แจงการดำเนินโครงการ การเพิ่มการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา
ในวันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๕๙ ณ ห้องประชุมกรมพินิจฯ

เพื่อนำเสนอที่มาและแนวคิดของโครงการ วัตถุประสงค์ ขั้นตอนและวิธีการดำเนินงาน ความคืบหน้าในการดำเนินงาน ฯลฯ พร้อมรับฟังข้อเสนอแนะจากที่ปรึกษา คณะทำงาน และผู้เกี่ยวข้องในการปรับปรุงคู่มือแนวทางการปฏิบัติงานตามมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาของกรมพินิจฯ



ภาพประกอบการประชุมที่ปรึกษาและคณะทำงานโครงการการเพิ่มการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา
ในวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๕๙
เพื่อหารือและรับคำปรึกษาในการจัดทำแนวทางการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา



ภาพประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อปรับปรุงคู่มือและแนวทางการใช้มาตรการพิเศษ
แผนการดำเนินคดีอาญาในชั้นก่อนฟ้อง

ในวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๕๙ ณ โรงแรมอมารี ดอนเมือง แอร์พอร์ต กรุงเทพมหานคร เพื่อทบทวนวิธีการดำเนินการตามมาตรการพิเศษแผนการดำเนินคดีอาญา และเพื่อขอรับความคิดเห็นในคู่มือปฏิบัติงานตามมาตรการพิเศษแผนการดำเนินคดีอาญาของกรมพินิจฯ และเพื่อปรับปรุงคู่มือดังกล่าวให้มีความเหมาะสม โดยผู้เข้าร่วมประชุมคือผู้แทนจากสำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และองค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ



ภาพประกอบ การอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาบทบาทหน้าที่ผู้ประสานการประชุมจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู
ตามมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาในชั้นก่อนฟ้อง
ระหว่างวันที่ ๒๑ - ๒๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๙
ณ โรงแรมเจ้าพระยาปาร์ก ถนนรัชดาภิเษก ดินแดง กรุงเทพมหานคร



รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม
ชี้แจงการดำเนินงานโครงการ การเพิ่มการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา
ในเด็กและเยาวชนที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม
วันที่ ๒๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๙
ณ ห้องประชุมกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน (พินิจ ๑)

๑. ศาสตราจารย์พิเศษวิศิษฐ์ วิศิษฐ์สรอรรถ	อธิบดีกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน
๒. นางอำภา สว่างเมฆมรกต	หัวหน้าผู้ตรวจราชการ
๓. นายวิจิต ภิรมยาภรณ์	ผู้ตรวจราชการกรม
๔. นางสาวอรพรรณ เล่าหัตถพงษ์บุรี	ผู้ตรวจราชการกรม
๕. นายศรีนรา ไกรนรา	ผู้อำนวยการสถานพินิจฯ กรุงเทพมหานคร
๖. นางสาวโสภิตา สังขติถิ	หัวหน้ากลุ่มพัฒนาระบบงานสังคมสงเคราะห์
๗. นางชัตติยา รัตนดิลก	ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา
๘. นางสาวจรรยา แก้วงาม	หัวหน้ากลุ่มพัฒนาระบบบริหารกลุ่มพัฒนาระบบบริหาร
๙. นายชัชพงษ์ สิทธิศักดิ์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
๑๐. นายฐกฤต เฉลยวาเรศ	แทน ผู้อำนวยการศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ
๑๑. นายยุทธศักดิ์ รุ่งเรืองนรา	ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาบุคลากรฯ
๑๒. นางสาวฉัตรณที ศิลากุล	นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ
๑๓. ว่าที่เรือตรีสุรัชย์ เพ็ชรกุล	นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ
๑๔. นางสาวจิราภรณ์ ชุมตรินอก	นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ
๑๕. นางสาวนิโลบล สุมาลัย	นักจิตวิทยาปฏิบัติการ
๑๖. นางสาวสรารัตน์ ทองใบ	นักสังคมสงเคราะห์ปฏิบัติการ
๑๗. นางสาวปิยะนุช มะลิวงษ์	นักจัดการงานทั่วไป
๑๘. นายรัชภูมิ พลเพชร	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน
๑๙. นางสาวมนัสวี ภูเฝ้าพันธ์	นักวิชาการยุติธรรม
๒๐. นางสาววารี ชัยทวีปพร	พนักงานคุมประพฤติปฏิบัติการ

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม
โครงการ “เพิ่มการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาในเด็กและเยาวชน
ที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม”
เมื่อวันพุธที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๕๙
ณ ห้องประชุมพินิจ ๑ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

๑. นายสหการณ์ เพ็ชรนรินทร์	รองอธิบดีกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน (๑)
๒. นางกิงกาญจน์ บุญประสิทธิ์	รองอธิบดีกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน (๒)
๓. นายอภิชาติ จารุศิริ	รองอธิบดีกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน (๓)
๔. นายวิจิต ภิรมยาภรณ์	ผู้ตรวจราชการกรม
๕. นางสาวอรพรรณ เล่าหัดทองขันธ์	ผู้ตรวจราชการกรม
๖. นายศรินทร์า ไกรนรา	ผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กรุงเทพมหานคร
๗. นางสาวอุทัยวรรณ แจ่มสุธิ	อัยการผู้เชี่ยวชาญ สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีเยาวชน และครอบครัว ๖
๘. นางธีราพร สุริสีเสถียร	อัยการจังหวัดประจำสำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงาน อัยการพิเศษฝ่ายคดีเยาวชนและครอบครัว ๖
๙. รศ.พงษ์กฤษณ์ มงคลสินธุ์	อาจารย์ประจำคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
๑๐. รศ.พ.ต.อ.จรัส ธรรมธนารักษ์	อาจารย์ (สบ.๕) โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
๑๑. นางขัตติยา รัตนดิลก	ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา
๑๒. นางสาวจรรยา แก้วงาม	หัวหน้ากลุ่มพัฒนาระบบบริหาร
๑๓. นายชัชพงศ์ สิทธิศักดิ์	ผู้อำนวยการกองแผนงานและงบประมาณ
๑๔. นางสาวธรรวรรณ ท่วมยิ้ม	ผู้อำนวยการศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ
๑๕. นางสุภาภรณ์ ชมชัย	หัวหน้ากลุ่มพัฒนาระบบงานคดี
๑๖. นายสมญา เกี้ยวฝัน	พนักงานคุมประพฤติชำนาญการ
๑๗. นางสาวฉัตรนที ศิลากุล	นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ
๑๘. นางสาวจิราภรณ์ ชุมตรินอก	นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ
๑๙. นางสาวนิโลบล สุมาลัย	นักจิตวิทยาปฏิบัติการ
๒๐. นางสาวสรารัตน์ ทองใบ	นักสังคมสงเคราะห์ปฏิบัติการ
๒๑. นายรัชภูมิ พลเพชร	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน
๒๒. นางสาวมนัสวี ภูเฝ้าพันธ์	นักวิชาการยุติธรรม
๒๓. นางสาวปิยะฉัตร รัตนภูผา	พนักงานคุมประพฤติชำนาญการ
๒๔. นายสุขสันต์ ชื่นประยูร	พนักงานคุมประพฤติชำนาญการ
๒๕. นายศุภณัฐ แก้วจินดา	นักวิชาการคอมพิวเตอร์

**รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อปรับปรุงคู่มือ
และแนวทางการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาในชั้นก่อนฟ้อง
เมื่อวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๕๙ เวลา ๐๙.๐๐ – ๑๖.๐๐ น.
ณ โรงแรมอมารี ดอนเมือง แอร์พอร์ต กรุงเทพมหานคร**

ศาลเยาวชนและครอบครัว

- | | |
|----------------------------|--|
| ๑. นายสุเพียร จิงเกรียงไกร | ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง
ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง |
|----------------------------|--|

สำนักงานอัยการสูงสุด

- | | |
|------------------------------|---|
| ๑. นายกมลასน์ สุทธิธารณนฤภัย | อัยการพิเศษฝ่ายคดีเยาวชนและครอบครัว ๑
สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีเยาวชนและครอบครัว ๑ |
| ๒. นายกุลวัฒน์ นพคุณ | อัยการพิเศษฝ่ายคดีเยาวชนและครอบครัว ๒
สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีเยาวชนและครอบครัว ๒ |
| ๓. นายโชคชัย สิ้นสุภรัตน์ | อัยการพิเศษฝ่ายคดีเยาวชนและครอบครัว ๓
สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีเยาวชนและครอบครัว ๓ |
| ๔. นายชลิต เอื้อราษฎร์ | อัยการประจำสำนักงานอัยการสูงสุด
สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีเยาวชนและครอบครัว ๖ |
| ๕. นางธีราพร สุริสีเสถียร | อัยการจังหวัดประจำสำนักงานอัยการสูงสุด
สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีเยาวชนและครอบครัว ๖ |
| ๖. นางสาวบุศยา ณ ระนอง | อัยการพิเศษฝ่ายคดีเยาวชนและครอบครัว ๕
สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีเยาวชนและครอบครัว ๕ |
| ๗. นายปณณวัจน์ วสุพลเศรษฐ์ | อัยการจังหวัดคดีเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสตูล
สำนักงานอัยการคดีเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสตูล |
| ๘. นางสาวอนงค์ลักษณ์ สมเกท | อัยการจังหวัดคดีเยาวชนและครอบครัวจังหวัดพิษณุโลก
สำนักงานอัยการคดีเยาวชนและครอบครัวจังหวัดพิษณุโลก |
| ๙. นางสาวอุทัยวรรณ แจ่มสุธี | อัยการผู้เชี่ยวชาญ
สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีเยาวชนและครอบครัว ๖ |
| ๑๐. นายมนัสชัย ฉิมมี | อัยการผู้เชี่ยวชาญ สำนักงานอัยการภาค ๙
รักษาการในตำแหน่ง อัยการจังหวัดยะลา |
| ๑๑. นายชำนาญ ศรีแฉล้ม | อัยการจังหวัดคดีเยาวชนและครอบครัวจังหวัดกระบี่
สำนักงานอัยการคดีเยาวชนและครอบครัวจังหวัดกระบี่ |
| ๑๒. นายสรรเสริญ ไชยบาง | อัยการจังหวัดคดีเยาวชนและครอบครัวจังหวัดชัยนาท
สำนักงานอัยการคดีเยาวชนและครอบครัวจังหวัดชัยนาท |
| ๑๓. ร.ต.อ.อมตะ ชนะพงษ์ | อัยการจังหวัดผู้ช่วย
สำนักงานอัยการคดีเยาวชนและครอบครัวจังหวัดหนองคาย |

๑๔. นางสาวณัฐวดี ณัฐวุฒิ

อัยการจังหวัดผู้ช่วย

สำนักงานอัยการคดีเยาวชนและครอบครัวจังหวัดนครพนม

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

๑. พ.ต.ท.หญิงจริยวรรณ พุทธานุรักษ์

รองผู้กำกับการ (สอบสวน) สถานีตำรวจภูธรจังหวัดเชียงใหม่

๒. พ.ต.ท.หญิงสายพิน ทิศจรัตน์

รองผู้กำกับการ (สอบสวน) สถานีตำรวจภูธรจังหวัดเชียงใหม่

๓. พ.ต.ท.หญิงอมรรัตน์ สุทธิเกิด

รองผู้กำกับการ (สอบสวน) สถานีตำรวจภูธรจังหวัดกระบี่

กองบัญชาการตำรวจนครบาล

๑. พ.ต.ท.ศุภายุทธ ไรจน์วงศ์สุริยะ

รองผู้กำกับการสวัสดิภาพเด็กและสตรี

กองกำกับการสวัสดิภาพเด็กและสตรี

๒. ร.ต.อ.ประดิษฐ์ ประเสริฐสังข์

รอง สว.กก.ดส. กองกำกับการสวัสดิภาพเด็กและสตรี

ผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอก

๑. นางวิมล ศรีจันทร์

คณะอนุกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ

องค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติประจำประเทศไทย

๑. นายสันติ ศิริธีระเกษม

เจ้าหน้าที่คุ้มครองเด็ก

องค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติประจำประเทศไทย

กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

๑. นายศรีนรา ไกรนรา

ผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

กรุงเทพมหานคร

๒. นายเจริญ นันทะระ

ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต ๙

๓. นางสาวดวงพร อุกฤษณ์

ผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัด

ปราจีนบุรี

๔. นายชัยนรินทร์ จันทร์เอี่ยม

ผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัด

ชลบุรี

๕. นางสาวจิตติมา กระสานต์กุล

ผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัด

ลำปาง

๖. นางชัตติยา รัตนดิลก

ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา

๗. นางสุภาภรณ์ ชมชัย

หัวหน้ากลุ่มพัฒนาระบบงานคดี

๘. นายสมญา เกี้ยวฝัน

พนักงานคุมประพฤติชำนาญการ

๙. ว่าที่เรือตรีสุรัชย์ เพ็ชรกุล

นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ

๑๐. นายสิทธิระ ทองถ้วน

พนักงานคุมประพฤติชำนาญการ สถานพินิจและคุ้มครองเด็ก

และเยาวชนจังหวัดยะลา

๑๑. นายกัมปนาท สงวนแสง

นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ สถานพินิจและคุ้มครองเด็ก

และเยาวชนจังหวัดราชบุรี

๑๒. นายพีรพัฒน์ ม่วงงาม

นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ สถานพินิจและคุ้มครองเด็ก

และเยาวชนจังหวัดเพชรบุรี

๑๓. นางสาวเปี่ยมลาภ บุญล้อม

๑๔. นางสาวนิโลบล สุมาลัย

๑๕. นางสาวสรารัตน์ ทองใบ

๑๖. นายรัชภูมิ พลเพชร

๑๗. นางสาวปิยะนุช มะลิวงษ์

๑๘. นางสาวมนัสวี ภูเฝ้าพันธ์

นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ สถานพินิจและคุ้มครองเด็ก
และเยาวชนจังหวัดพังงา

นักจิตวิทยาปฏิบัติการ สถาบันวิจัยและพัฒนา

นักสังคมสงเคราะห์ปฏิบัติการ สถาบันวิจัยและพัฒนา

นักวิเคราะห์นโยบายและแผน สถาบันวิจัยและพัฒนา

นักจัดการงานทั่วไป สถาบันวิจัยและพัฒนา

นักวิชาการยุติธรรม สถาบันวิจัยและพัฒนา

รายชื่อผู้เข้าร่วมการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาบทบาทหน้าที่ผู้ประสานการประชุม
เพื่อจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูตามมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาในชั้นก่อนฟ้อง

ระหว่างวันที่ ๒๑ - ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๙

ณ โรงแรมเจ้าพระยาปาร์ค แขวงดินแดง เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร

๑. นายศุภวัฒน์ แปลงปลูก	นักสังคมสงเคราะห์ปฏิบัติการ สถานพินิจฯ กรุงเทพมหานคร
๒. นางสาวเพชรินทร์ ตั้งกิตติวงศ์พร	นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการพิเศษ สถานพินิจฯ กรุงเทพมหานคร (หน่วยบริการธนบุรี)
๓. นางสาวทิพย์สุดา ช่วยจิตร	นักสังคมสงเคราะห์สถานพินิจฯ จ.กระบี่
๔. นางรัฐติการ เข้าชื่น	นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.กาญจนบุรี
๕. นางสาวนภัสสร พิลาก	นักสังคมสงเคราะห์ สถานพินิจฯ จ.กาฬสินธุ์
๖. นายสมชาย คำภีระ	นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.กำแพงเพชร
๗. นางสาวณัฐกมล กวงแหวน	นักสังคมสงเคราะห์ สถานพินิจฯ จ.ขอนแก่น
๘. นางสาวศศิธร นิธิเปาะ	นักสังคมสงเคราะห์ สถานพินิจฯ จ.จันทบุรี
๙. นางสาวเกษนภา แคมพร	นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.ฉะเชิงเทรา
๑๐. นายชูศักดิ์ พูลสวัสดิ์	นักสังคมสงเคราะห์ปฏิบัติการ สถานพินิจฯ จ.ชลบุรี
๑๑. นางสาวรินดา หอมแก่นจันทร์	นักสังคมสงเคราะห์ สถานพินิจฯ จ.ชัยนาท
๑๒. นางกัณฑ์อุทัย นิธิมาย	นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.ชัยภูมิ
๑๓. นางสาวเสาวณีย์ เวชประสิทธิ์	นักจิตวิทยา สถานพินิจฯ จ.ชุมพร
๑๔. นางสาวบุษบา ยาคี	นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.เชียงราย
๑๕. นางผ่องพรรณ ล้วนสมหวัง	นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.เชียงใหม่
๑๖. นางสาวอลิสา ไขขาว	นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.ตรัง
๑๗. นางสาวอาริสา ใจยาปัน	นักสังคมสงเคราะห์ สถานพินิจฯ จ.ตราด
๑๘. นางสาวรัตติกาล ธรรมใจ	นักสังคมสงเคราะห์ สถานพินิจฯ จ.ตาก
๑๙. นางสาวภัทรพร เพ็ชรนิล	นักสังคมสงเคราะห์ สถานพินิจฯ จ.นครนายก
๒๐. นางสาวนิตยา เจริญเลิศทรัพย์	นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.นครปฐม
๒๑. นางสาวจิตรารณณ์ ชิดชม	นักสังคมสงเคราะห์ปฏิบัติการ สถานพินิจฯ จ.นครพนม
๒๒. นายศุภกฤษ ตะภา	นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.นครราชสีมา
๒๓. นางสาวชนิตา อาษาชำนาญ	นักสังคมสงเคราะห์ปฏิบัติการ สถานพินิจฯ จ.นครศรีธรรมราช
๒๔. นางสาวหทัยทิพย์ สัมกลีป	นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.นครสวรรค์
๒๕. นางสาวธันยมัย ย่องลั่น	นักสังคมสงเคราะห์ สถานพินิจฯ จ.นนทบุรี
๒๖. นางสาวซูรีนา คลานุรักษ์	นักสังคมสงเคราะห์ปฏิบัติการ สถานพินิจฯ จ.นราธิวาส
๒๗. นายธนวัฒน์ ทะนันไชย	นักสังคมสงเคราะห์ สถานพินิจฯ จ.น่าน
๒๘. นางสาวนิภารัตน์ ทัดไทย	นักสังคมสงเคราะห์ สถานพินิจฯ จ.บึงกาฬ
๒๙. นายปรัชญา นวลฉวี	นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.บุรีรัมย์
๓๐. นางสาววรรณกานต์ แพทย์สินธุ์	นักสังคมสงเคราะห์ปฏิบัติการ สถานพินิจฯ จ.ปทุมธานี

๓๑. นายธนະกฤษณ์ ผลเกลี้ยง
 ๓๒. นางสาววันดี อาดี
 ๓๓. นางสาวเนาวรัตน์ สังข์วิจิตร
 ๓๔. นางสาวพิชญา นนทะโคตร
 ๓๕. นางสาวเปี่ยมลาภ บุญล้อม
 ๓๖. นางสาวศศิวิมล วรรณแสงทอง
 ๓๗. นางสาวปพิชญา เสี่ยงสมบัติ
 ๓๘. นางสาวบุศยา งามจักร
 ๓๙. นายพีรพัฒน์ ม่วงงาม
 ๔๐. นายพงษ์ศักดิ์ กระเศียรนัก
 ๔๑. นางสาววนิดา บุญถิ
 ๔๒. นายสุริยา รุ่งเรือง
 ๔๓. นางสาวจรรุวรรณ น้อยประสพ
 ๔๔. นางสาวศิริวรรณ โอ่งวัน
 ๔๕. นางสาวกนกพร โคตะยันต์
 ๔๖. นางสาวศรีมาลา กรจรัส
 ๔๗. นางสาวนิษฐา ทองวิเศษ
 ๔๘. นางกนิษฐา พลเสน
 ๔๙. นางวรรณวริน วรรณชาติ
 ๕๐. นายกฤษณะ อยู่เจริญ
 ๕๑. นางวรารณ เหลืองมงคลกุล
 ๕๒. นายกัมปนาท สงวนแสง
 ๕๓. นางสาวเจนจิรา แสนหาญ
 ๕๔. นายอุทัย ใจซ้อน
 ๕๕. นางนันทิดา สีเขียว
 ๕๖. นางสาวดวงแก้ว ป่านภูมิ
 ๕๗. นางสาววรรณิการ์ ภูมิวงศ์พิทักษ์
 ๕๘. นางสาวปัทมา หนูทองแก้ว
 ๕๙. นางสาวเจตนาถ แซ่เจีย
 ๖๐. นางจันทิกานต์ เจ๊ะนะ
 ๖๑. นางสาวฐิติวรรณ สุกใส
 ๖๒. นางสาวอังศุมาลย์ คุ่มภัย
 ๖๓. นางสาวอรอนงค์ ปานวิลัย
 ๖๔. นางประพาฬรัตน์ ฉิมมาดุย
 ๖๕. นางสาวหทัยรัตน์ ปิติ
 ๖๖. นางสาวรัมภ์รดา คุณหาร

นักสังคมสงเคราะห์ สถานพินิจฯ จ.ประจวบคีรีขันธ์
 นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.ปราจีนบุรี
 นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.ปัตตานี
 นักสังคมสงเคราะห์ สถานพินิจฯ จ.พระนครศรีอยุธยา
 นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.พังงา
 นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.พัทลุง
 นักสังคมสงเคราะห์ สถานพินิจฯ จ.พิจิตร
 นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.พิษณุโลก
 นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.เพชรบุรี
 สังคมสงเคราะห์สถานพินิจฯ จ.เพชรบูรณ์
 นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.แพร่
 นักสังคมสงเคราะห์ สถานพินิจฯ จ.พะเยา
 นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.ภูเก็ต
 นักสังคมสงเคราะห์ สถานพินิจฯ จ.มหาสารคาม
 นักสังคมสงเคราะห์ สถานพินิจฯ จ.มุกดาหาร
 นักสังคมสงเคราะห์ สถานพินิจฯ จ.แม่ฮ่องสอน
 นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.ยะลา
 นักสังคมสงเคราะห์ สถานพินิจฯ จ.ยโสธร
 นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.ร้อยเอ็ด
 นักจิตวิทยา สถานพินิจฯ จ.ระนอง
 นักสังคมสงเคราะห์ปฏิบัติการ สถานพินิจฯ จ.ระยอง
 นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.ราชบุรี
 นักสังคมสงเคราะห์ สถานพินิจฯ จ.ลพบุรี
 นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.ลำปาง
 นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.ลำพูน
 นักสังคมสงเคราะห์ สถานพินิจฯ จ.เลย
 นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.ศรีสะเกษ
 นักสังคมสงเคราะห์ สถานพินิจฯ จ.สกลนคร
 นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.สงขลา
 นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.สตูล
 นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.สมุทรปราการ
 นักสังคมสงเคราะห์ สถานพินิจฯ จ.สมุทรสงคราม
 นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.สมุทรสาคร
 นักสังคมสงเคราะห์ปฏิบัติการ สถานพินิจฯ จ.สระแก้ว
 นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.สระบุรี
 นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.สิงห์บุรี

๖๗. นางสาวกรรณิการ์ ใจบิดา
 ๖๘. นางสาวเบญจมาภรณ์ ฌ ระนอง
 ๖๙. นางกัลยา จันทศรี
 ๗๐. นายธวัชชัย หิรัญบริรักษ์
 ๗๑. นางสาวอริยญา แสงปลูก
 ๗๒. นายเอกรัตน์ รัตนวิจิตร
 ๗๓. นางสาวพจนา มาศิริ
 ๗๔. นางอัญชิษฐา แก้วกันยา
 ๗๕. นายจิรวุฒิ จีราพัฒน์ทยากุล
 ๗๖. นายพัฒนพงศ์ ธิสอน
 ๗๗. นางจุฑามาศ บุญลักษณ์
 ๗๘. ว่าที่ร้อยตรีหญิงกรรณิการ์ คำมินเศษ
 ๗๙. นายลิขิต กุบแก้ว
 ๘๐. นางสาวประทุมทิพย์ ช่างงาน
 ๘๑. นางสาวนพวรรณ เผ่าจันทร์อินทร์
 ๘๒. นายสุจินต์ ทองเล็ก
 ๘๓. นางสาวสุพาณี นาวารี
 ๘๔. นางสาวจันทร์จิรา ปลาทิพย์
 ๘๕. นางสาวสุนทรีย์ อ่อนยิ่ง
 ๘๖. นายสุทัต ปะสาวะธา
 ๘๗. นางสาวชีวานันท์ บุญเต็ม
 ๘๘. นางสาวอรพิน ธีระบุตร
 ๘๙. นางสาวสิริอนันฐพร สุวี
 ๙๐. นายไกรวิชญ์ พลแสน
 ๙๑. นางสาวนงนุช วิชางาม
 ๙๒. นายสุระกิตร์ อาบสุวรรณ
 ๙๓. นางสาวสุวลักษณ์ สนธิโสภณ
 ๙๔. นายสุจจรีต ยกสงวน
 ๙๕. นางสาวนวลแพร คำด้วง
 ๙๖. นายเนรมิตร ธรรมสละ
 ๙๗. นางสาวสมร สามารถ
 ๙๘. นางพัชราภรณ์ เพ็งน่วม
 ๙๙. นางสาวสุพัฒนา สักการะ
 ๑๐๐. นายสุรพจน์ ขาติบุรี
 ๑๐๑. นางสุปราณี แก้วยก

นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.สุโขทัย
 นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.สุพรรณบุรี
 นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.สุราษฎร์ธานี
 นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.สุรินทร์
 นักสังคมสงเคราะห์ สถานพินิจฯ จ.หนองคาย
 นักสังคมสงเคราะห์ปฏิบัติการ สถานพินิจฯ จ.หนองบัวลำภู
 นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.อ่างทอง
 นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.อุดรธานี
 นักสังคมสงเคราะห์ สถานพินิจฯ จ.อุทัยธานี
 นักสังคมสงเคราะห์ สถานพินิจฯ จ.อุดรดิษฐ์
 นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.อุบลราชธานี
 นักสังคมสงเคราะห์ สถานพินิจฯ จ.อำนาจเจริญ
 พนักงานคุมประพฤติชำนาญการพิเศษ สถานพินิจฯ กรุงเทพมหานคร
 นักจิตวิทยา สถานพินิจฯ กรุงเทพมหานคร
 พนักงานคุมประพฤติชำนาญการ สถานพินิจฯ กรุงเทพมหานคร (หน่วยบริการธนบุรี)
 พนักงานคุมประพฤติชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.กระบี่
 นักจิตวิทยา สถานพินิจฯ จ.กระบี่
 พนักงานคุมประพฤติชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.กาญจนบุรี
 นักจิตวิทยาปฏิบัติการ สถานพินิจฯ จ.กาญจนบุรี
 พนักงานคุมประพฤติชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.กาฬสินธุ์
 นักจิตวิทยา สถานพินิจฯ จ.กาฬสินธุ์
 พนักงานคุมประพฤติชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.กำแพงเพชร
 นักจิตวิทยาคลินิกชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.กำแพงเพชร
 พนักงานคุมประพฤติชำนาญการพิเศษ สถานพินิจฯ จ.ขอนแก่น
 นักจิตวิทยาคลินิกชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.ขอนแก่น
 พนักงานคุมประพฤติชำนาญการพิเศษ สถานพินิจฯ จ.จันทบุรี
 นักจิตวิทยาชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.จันทบุรี
 พนักงานคุมประพฤติชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.ฉะเชิงเทรา
 นักจิตวิทยาคลินิกชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.ฉะเชิงเทรา
 พนักงานคุมประพฤติชำนาญการพิเศษ สถานพินิจฯ จ.ชลบุรี
 นักจิตวิทยาชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.ชลบุรี
 พนักงานคุมประพฤติชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.ชัยนาท
 นักจิตวิทยาคลินิกชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.ชัยนาท
 พนักงานคุมประพฤติชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.ชัยภูมิ
 นักจิตวิทยาชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.ชัยภูมิ

๑๐๒. นายสุธี วิเศษสุข	พนักงานคุมประพฤติชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.ชุมพร
๑๐๓. นางสาวณัฐนุช อำชำ	พนักงานคุมประพฤติชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.เชียงราย
๑๐๔. นางสาวรัชณี ศรีนาค	นักจิตวิทยาคลินิกชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.เชียงราย
๑๐๕. นายยศพัทธ์ พิมพ์ซารี	พนักงานคุมประพฤติชำนาญการพิเศษ สถานพินิจฯ จ.เชียงใหม่
๑๐๖. นายพนาชัย วีระพันธ์	นักจิตวิทยาชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.เชียงใหม่
๑๐๗. นางสาวยุพา คงจรัส	พนักงานคุมประพฤติชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.ตรัง
๑๐๘. นางสาวณัฐณิพิชญ์ บัวบาล	นักจิตวิทยาชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.ตรัง
๑๐๙. นางสาวมยุรี แก้วมาดิงาม	พนักงานคุมประพฤติชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.ตราด
๑๑๐. นางรุ่งนภา พรหมจันทร์	นักจิตวิทยาปฏิบัติการ สถานพินิจฯ จ.ตราด
๑๑๑. นายอิว ผิวผ่อง	พนักงานคุมประพฤติชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.ตาก
๑๑๒. นางจันทิมา คำไหว	นักจิตวิทยาชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.ตาก
๑๑๓. นายพิทักษ์ ทองแสง	พนักงานคุมประพฤติชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.นครนายก
๑๑๔. นางสาวสุภาวี ศรีวรรณนธ์	นักจิตวิทยาปฏิบัติการ สถานพินิจฯ จ.นครนายก
๑๑๕. นางสาวสมศรี ศรีสว่าง	พนักงานคุมประพฤติชำนาญการพิเศษ สถานพินิจฯ จ.นครปฐม
๑๑๖. นางสาวพรพรรณ มากบุญ	นักจิตวิทยาชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.นครปฐม
๑๑๗. นางสาวรัชณี จุลสุคนธ์	พนักงานคุมประพฤติชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.นครพนม
๑๑๘. นายกิตติศักดิ์ กล้าแข็ง	นักจิตวิทยา สถานพินิจฯ จ.นครพนม
๑๑๙. จำเริญสุธีร์ บุษราคัม	พนักงานคุมประพฤติชำนาญการพิเศษ สถานพินิจฯ จ. นครราชสีมา
๑๒๐. นางสาวสุมาลี	ซงจ้งหรีด นักจิตวิทยาชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.นครราชสีมา
๑๒๑. นางสาวสุรพร เกลี้ยงแก้ว	พนักงานคุมประพฤติชำนาญการ สถานพินิจฯ จ. นครศรีธรรมราช
๑๒๒. นางครุณี อิ่มด้วง	นักจิตวิทยาชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.นครศรีธรรมราช
๑๒๓. นางคันธมาสิณี หงส์สุวรรณ	พนักงานคุมประพฤติชำนาญการพิเศษ สถานพินิจฯ จ. นครสวรรค์
๑๒๔. นางนริสา เกษนอก	นักจิตวิทยาคลินิกชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.นครสวรรค์
๑๒๕. นางสาวศุกลชญา รัชตกุล	พนักงานคุมประพฤติชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.นนทบุรี
๑๒๖. นางสาวสุนทรี ต่วนเครือ	นักจิตวิทยาคลินิกชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.นนทบุรี
๑๒๗. นายเด่น เสาร์พูล	พนักงานคุมประพฤติชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.นราธิวาส
๑๒๘. นางสาวมัสตรี ยะภา	นักจิตวิทยา สถานพินิจฯ จ.นราธิวาส
๑๒๙. นายสุพจน์ ศรีภูมิ	พนักงานคุมประพฤติชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.น่าน
๑๓๐. นางสาววราภรณ์ กันยาคำ	นักจิตวิทยา สถานพินิจฯ จ.น่าน
๑๓๑. นางสาวมัลลิกา พงษ์สิงห์จันทร์	พนักงานคุมประพฤติปฏิบัติการ สถานพินิจฯ จ.บึงกาฬ
๑๓๒. นางสาวจตุพร ทิพย์ศิลป์	นักจิตวิทยา สถานพินิจฯ จ.บึงกาฬ
๑๓๓. นางสาวฐิติมา ชุมใหม่	พนักงานคุมประพฤติชำนาญการพิเศษ สถานพินิจฯ จ.บุรีรัมย์
๑๓๔. นายภูววิทย์ แนนอุดร	นักจิตวิทยาชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.บุรีรัมย์

๑๓๕. นางวิภาภรณ์ อังศุยานนท์	พนักงานคุมประพฤติชำนาญการพิเศษ สถานพินิจฯ
๑๓๖. นางสาวญาสุรีย์ อุทัยพิบูลย์	จ. ปทุมธานี
๑๓๗. นายพัฒนสิน นองนุช	นักจิตวิทยาคลินิกชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.ปทุมธานี
๑๓๘. นายนันทเวช วรรณสุทธิ์	พนักงานคุมประพฤติชำนาญการ สถานพินิจฯ
๑๓๙. นางศลิษา เทพฉิม	จ. ประจวบคีรีขันธ์
๑๔๐. นางสาวปัทมรา แสนกล้า	นักจิตวิทยาชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.ประจวบคีรีขันธ์
๑๔๑. สิบตำรวจโทไพยม จันทรทองมล	พนักงานคุมประพฤติชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.ปราจีนบุรี
๑๔๒. นายภิญโญ พาโนมัย	นักจิตวิทยา สถานพินิจฯ จ.ปราจีนบุรี
๑๔๓. นางสาวรัตนา โชติวิญญู	พนักงานคุมประพฤติชำนาญการพิเศษ สถานพินิจฯ จ.ปัตตานี
๑๔๔. นางสาวอภิญญา แก้วสุข	นักจิตวิทยาชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.ปัตตานี
๑๔๕. นายวิเชียร แก้วงาม	พนักงานคุมประพฤติชำนาญการ สถานพินิจฯ
๑๔๖. นางสาวพัชรินทร์ ศิริโรจน์ชัยกุล	จ. พังงา
๑๔๗. นางสาวประทุมมา ภิญโญประการ	นักจิตวิทยา สถานพินิจฯ จ.พังงา
๑๔๘. นางสาวธัญวรัตน์ กลิ่นเขียว	พนักงานคุมประพฤติชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.พัทลุง
๑๔๙. นายผดุงศักดิ์ จุลพันธ์	นักจิตวิทยา สถานพินิจฯ จ.พัทลุง
๑๕๐. นางสาวอัจฉรา รองสนาม	พนักงานคุมประพฤติชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.พิจิตร
๑๕๑. นางลดาวัลย์ ปั่นเงิน	นักจิตวิทยา สถานพินิจฯ จ.พิจิตร
๑๕๒. นางสาวปิยดา ชัดติยะ	พนักงานคุมประพฤติชำนาญการพิเศษ สถานพินิจฯ
๑๕๓. นายสุชาย จาตุรพิทักษ์กุล	จ. พิษณุโลก
๑๕๔. นายเจษฎา ธรรมา	นักจิตวิทยาคลินิกชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.พิษณุโลก
๑๕๕. นายกงจักร์ บุตรศิริ	พนักงานคุมประพฤติชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.เพชรบุรี
๑๕๖. นางสาวนีย์ บุตรศิริ	นักจิตวิทยา สถานพินิจฯ จ.เพชรบุรี
๑๕๗. นางอะโนมา สุวรรณาลัย	พนักงานคุมประพฤติชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.เพชรบูรณ์
๑๕๘. นายธนาณัติ ผายาว	นักจิตวิทยาชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.แพร่
๑๕๙. นายอธิปไตย พรหมจันทร์	พนักงานคุมประพฤติชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.แพร่
๑๖๐. นายสันติรัฐ ตระการบุญ	พนักงานคุมประพฤติชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.พะเยา
๑๖๑. นางสาวสุภพิชฌาย์ ผลร้อย	นักจิตวิทยา สถานพินิจฯ จ.พะเยา
๑๖๒. นางณัฐกาล การะเกด	พนักงานคุมประพฤติชำนาญการพิเศษ สถานพินิจฯ จ.ภูเก็ต
๑๖๓. นายธนะชัย สันภัย	นักจิตวิทยาคลินิกปฏิบัติการ สถานพินิจฯ จ.ภูเก็ต
๑๖๔. นางสาวปิยฉัตร บุญยั้ง	พนักงานคุมประพฤติชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.มหาสารคาม
๑๖๕. นางมารศรี สุวรรณคุณ	นักจิตวิทยาปฏิบัติการ สถานพินิจฯ จ.มหาสารคาม
๑๖๖. นางสาวดาราร นันทะสิงห์	พนักงานคุมประพฤติชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.มุกดาหาร
	นักจิตวิทยา สถานพินิจฯ จ.มุกดาหาร

๑๖๗. นางสาวชนิษฐา กรกฎ
 ๑๖๘. นายประจวบ จงหมื่นไวย
 ๑๖๙. นายธีระ ทองด่วน
 ๑๗๐. นางสาวธัญลักษณ์ อีสระ
 ๑๗๑. นายประจักษ์ อุดมสุข
 ๑๗๒. นางเบญจมาภรณ์ साใจ
 ๑๗๓. นายฉวพ เทียงตรง
 ๑๗๔. นางสาวลัดดาวัลย์ ตะนะไชย
 ๑๗๕. นายโสภณ ล้วนมณี
 ๑๗๖. นายนับหนึ่ง ธนาวุฒิ
 ๑๗๗. นางสาวปัญญภัค นิติปัญญาธรรม
 ๑๗๘. นางสาวณัฐชา แสงทอง
 ๑๗๙. นางขวัญฤดา กลมเกลียว
 ๑๘๐. นางสาวสวรรค์ ศรีบรรเทา
 ๑๘๑. นางสาวจุฑามาส อนุกุล
 ๑๘๒. นางสาวสุภาพรรณ อภิวันท์สนอง
 ๑๘๓. นายศราวุธ พุฒิ
 ๑๘๔. นางสาวกฤติมา บุญธนาวัฒน์
 ๑๘๕. นางสาวธณัฐา สุทธิรักษ์
 ๑๘๖. นางสาวสมพร แสงยศ
 ๑๘๗. นางไพโรสน สุขอนันต์
 ๑๘๘. นายชูเกียรติ ทาวุฒิ
 ๑๘๙. นางสาวชุติมา ทองสลับ
 ๑๙๐. นายถนอม เกื้อนแก้ว
 ๑๙๑. นางสาวจิราพร ปะนิทา
 ๑๙๒. นางนางญา ปาเป้า
 ๑๙๓. นางสาวจำปี เสภา
 ๑๙๔. นางสาวสุนันทา สุขแก้ว
 ๑๙๕. นางวิรา แก้วสลา
 ๑๙๖. นายสุรัชย์ แสงทรัพย์
 ๑๙๗. นางวันชญา โปสุวรรณ
 ๑๙๘. นายราชัย อานมณี
 ๑๙๙. นางสาวพรรณทิพา มาพร
 ๒๐๐. นางวรัญญา ปิณฑดำรงโชค

พนักงานคุมประพฤติชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.แม่ฮ่องสอน
 นักจิตวิทยาคลินิกชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.แม่ฮ่องสอน
 พนักงานคุมประพฤติชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.ยะลา
 นักจิตวิทยาคลินิกชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.ยะลา
 พนักงานคุมประพฤติชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.ยโสธร
 นักจิตวิทยาปฏิบัติการ สถานพินิจฯ จ.ยโสธร
 พนักงานคุมประพฤติชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.ร้อยเอ็ด
 นักจิตวิทยาปฏิบัติการ สถานพินิจฯ จ.ร้อยเอ็ด
 พนักงานคุมประพฤติชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.ระนอง
 พนักงานคุมประพฤติชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.ระยอง
 นักจิตวิทยาคลินิกชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.ระยอง
 พนักงานคุมประพฤติชำนาญการพิเศษ สถานพินิจฯ จ.ราชบุรี
 นักจิตวิทยาคลินิกชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.ราชบุรี
 พนักงานคุมประพฤติชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.ลพบุรี
 นักจิตวิทยาปฏิบัติการ สถานพินิจฯ จ.ลพบุรี
 พนักงานคุมประพฤติชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.ลำปาง
 นักจิตวิทยาชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.ลำปาง
 พนักงานคุมประพฤติชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.ลำพูน
 นักจิตวิทยา สถานพินิจฯ จ.ลำพูน
 พนักงานคุมประพฤติชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.เลย
 นักจิตวิทยา สถานพินิจฯ จ.เลย
 พนักงานคุมประพฤติชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.ศรีสะเกษ
 นักจิตวิทยาชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.ศรีสะเกษ
 พนักงานคุมประพฤติชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.สกลนคร
 นักจิตวิทยา สถานพินิจฯ จ.สกลนคร
 พนักงานคุมประพฤติชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.สงขลา
 นักจิตวิทยาชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.สงขลา
 พนักงานคุมประพฤติชำนาญการพิเศษ สถานพินิจฯ จ.สตูล
 นักจิตวิทยา สถานพินิจฯ จ.สตูล
 พนักงานคุมประพฤติชำนาญการพิเศษ สถานพินิจฯ
 จ. สมุทรปราการ
 นักจิตวิทยาชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.สมุทรปราการ
 พนักงานคุมประพฤติชำนาญการ สถานพินิจฯ
 จ. สมุทรสงคราม
 นักจิตวิทยา สถานพินิจฯ จ.สมุทรสงคราม
 พนักงานคุมประพฤติชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.สมุทรสาคร

๒๐๑. นางสาวพัชฌณ์ บุรณะพรสถิต
 ๒๐๒. นายพงศธร พันธุ์ชมพู
 ๒๐๓. นางธฤตมน หล่อทอง
 ๒๐๔. นางอาริดา ธรรมลา
 ๒๐๕. นายแสงรวี นัยเนตร
 ๒๐๖. นางประทานพร ตั้งไทยขวัญ
 ๒๐๗. นางสาวสุกฤดา วิชัย
 ๒๐๘. นายภักดี คุ่มรักษ์
 ๒๐๙. นายทศพล ดำแดง
 ๒๑๐. นายพนนต์ แจ้งเสนาะ

 ๒๑๑. นายวณะ โล่ภูสรวงค์
 ๒๑๒. นางนลินี ผลพานิช
 ๒๑๓. นางปานจิตร แสงแก้ว
 ๒๑๔. นายปัทศินา เจริญศรีเมือง
 ๒๑๕. นางสุวีรวงค์ เสมอเดชาสิริ
 ๒๑๖. นายพิชัย พรหมดี
 ๒๑๗. นางสาวบุญมาก สุวรรณมณี
 ๒๑๘. นายธีระชัย บัวเข็ม
 ๒๑๙. นายอภิชาติ ปาสาทิกะ
 ๒๒๐. นางสาวภักฐิณันท์ สอนชา
 ๒๒๑. นางสาวจรรีรัตน์ นาคนิยม
 ๒๒๒. นางอารยา สิทธิเชียงพิณ

 ๒๒๓. นางณัฐพร คำศรี
 ๒๒๔. นายปาน สุนทรธอส
 ๒๒๕. นายณัฐชนน สุนทรวีภาต
 ๒๒๖. นายอริวัตร ทินนัท
 ๒๒๗. นางนพภรณ์ อินธนู
 ๒๒๘. นางสาวราชนภฏ โสมณวัตร
 ๒๒๙. นางนงา ปิตทอง
 ๒๓๐. นายดุขฎี สุริยงค์
 ๒๓๑. นางสาวสุพรรณิ จันทะมาล

นักจิตวิทยาชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.สมุทรสาคร
 พนักงานคุมประพฤติชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.สระแก้ว
 นักจิตวิทยาชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.สระแก้ว
 พนักงานคุมประพฤติชำนาญการพิเศษ สถานพินิจฯ จ.สระบุรี
 นักจิตวิทยาชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.สระบุรี
 พนักงานคุมประพฤติชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.สิงห์บุรี
 นักจิตวิทยาชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.สิงห์บุรี
 พนักงานคุมประพฤติชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.สุโขทัย
 นักจิตวิทยาคลินิกชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.สุโขทัย
 พนักงานคุมประพฤติชำนาญการพิเศษ สถานพินิจฯ
 จ. สุพรรณบุรี
 นักจิตวิทยาคลินิกชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.สุพรรณบุรี
 พนักงานคุมประพฤติชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.สุราษฎร์ธานี
 นักจิตวิทยาชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.สุราษฎร์ธานี
 พนักงานคุมประพฤติชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.สุรินทร์
 นักจิตวิทยาชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.สุรินทร์
 พนักงานคุมประพฤติชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.หนองคาย
 นักจิตวิทยา สถานพินิจฯ จ.หนองคาย
 พนักงานคุมประพฤติชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.หนองบัวลำภู
 นักจิตวิทยาคลินิกชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.หนองบัวลำภู
 พนักงานคุมประพฤติชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.อ่างทอง
 นักจิตวิทยาคลินิกปฏิบัติการ สถานพินิจฯ จ.อ่างทอง
 พนักงานคุมประพฤติชำนาญการพิเศษ สถานพินิจฯ
 จ. อุตรธานี
 นักจิตวิทยาคลินิกปฏิบัติการ สถานพินิจฯ จ.อุตรธานี
 พนักงานคุมประพฤติชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.อุทัยธานี
 นักจิตวิทยา สถานพินิจฯ จ.อุทัยธานี
 พนักงานคุมประพฤติชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.อุตรดิตถ์
 นักจิตวิทยา สถานพินิจฯ จ.อุตรดิตถ์
 พนักงานคุมประพฤติชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.อุบลราชธานี
 นักจิตวิทยาชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.อุบลราชธานี
 พนักงานคุมประพฤติชำนาญการสถานพินิจฯ จ.อำนาจเจริญ
 นักจิตวิทยาชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.อำนาจเจริญ

รายงานสรุปโครงการ

“การเพิ่มการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา
ในเด็กและเยาวชนที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม”



จัดทำโดย

สถาบันวิจัยและพัฒนา

กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

สนับสนุนโดยองค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติประจำประเทศไทย (UNICEF)



unicef

